

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu • Alueet • 24/2017

Alueiden vahvuuksien analyysi

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 24/2017

Alueiden vahvuuksien analyysi

Työ- ja elinkeinoministeriö

<http://owalgroup.com/maakunnat/>

ISBN: 978-952-327-224-8

Helsinki 2017

Kuvailulehti

Julkaisija	Työ- ja elinkeinoministeriö	29.5.2017
Tekijät	Owal Group Oy: Mikko Wennberg, Mia Toivanen, Olli Oosi, Laura Jauhola	
Julkaisun nimi	Alueiden vahvuuksien analyysi	
Julkaisusarjan nimi ja numero	Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 24/2017	
Diaari/ hankenumero	Teema	Alueet
ISBN painettu	ISSN painettu	
ISBN PDF	978-952-327-224-8	ISSN PDF 1797-3562
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-224-8	
Sivumäärä	125	Kieli Suomi
Asiasanat	Aluekehitys, alueelliset erot, elinkeinoelämä, maakunnat	
Tiivistelmä	<p>Alueiden vahvuuksien analyysissä on tarkasteltu 18 maakunnan ydinvahvuuksia yritys- ja elinkeinoelämän näkökulmasta. Työn tavoitteena on ollut yhdenmukaisella analyysimallilla kirkastaa maakuntien keskeiset ydinvahvuudet ja suhteelliset kilpailuedut. Lisäksi työn tavoitteena on ollut tuottaa tietoa vahvuuksista suhteessa muihin alueisiin ja kartoittaa yhteistyön mahdollisuuksia muiden alueiden kanssa.</p> <p>Vahvuuksien analysointi linkittyy maakunnalliseen kehittämistyöhön ja sen toivotaan toimivan tukena maakuntien strategisessa valmistelussa, kuten maakuntaohjelman ja sen toimeenpanosuunnitelman päivittämisessä, ja seuraavaan EU-ohjelmakauteen (2021-) valmistautumisessa.</p> <p>Alueiden vahvuuksien analyysissä on hyödynnetty maakunnissa tehtyä strategia- ja ohjelmatyötä, minkä lisäksi analyysityön keskeisenä osana ovat olleet kaikissa 18 maakunnassa toteutetut analyysityöpajat. Alueellista näkökulmaa on vahvistettu maakuntiin suunnatulla täydentävällä kyselyllä. Analyysien pohjana on hyödynnetty tilastollisia tarkasteluja alueiden erikoistumisesta, toimialarakenteen monipuolisuudesta, yrityskannasta, viennistä sekä toimialarakenteesta. Raportin lisäksi on tuotettu interaktiivinen karttasovellus, josta pääsee tarkastelemaan ja vertailemaan maakuntakohtaisia analyysijä osoitteessa http://owalgroup.com/maakunnat/.</p>	
Kustantaja	Työ- ja elinkeinoministeriö	
Julkaisun jakaja/ myynti	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi	

Presentationsblad

Utgivare	Arbets- och näringsministeriet	29.5.2017	
Författare	Owal Group Oy: Mikko Wennberg, Mia Toivanen, Olli Oosi, Laura Jauhola		
Publikationens titel	Analys av regionernas starka sidor (Alueiden vahvuuksien analyysi)		
Publikationsseriens namn och nummer	Arbets- och näringsministeriets publikationer 24/2017		
Diarie-/ projektnummer		Tema	Regionerna
ISBN PDF	978-952-327-224-8	ISSN PDF	1797-3562
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-224-8		
Sidantal	125	Språk	Finska
Nyckelord	regionutveckling, regionala skillnader, näringsliv, landskap		
Referat			
<p>Vid analysen av regionernas starka sidor har de starkaste sidorna hos 18 landskap granskats ur företags- och näringslivets synvinkel. Målet för arbetet har varit att med hjälp av en enhetlig analysmodell utkristallisera landskapens viktigaste starka sidor och relativa konkurrensfördelar. Ett ytterligare mål för arbetet har varit att producera kunskap om regioners starka sidor i förhållande till andra regioner och kartlägga möjligheterna till samarbete med andra regioner.</p>			
<p>Analysen av starka sidor har en koppling till landskapens utvecklingsarbete och den fungerar förhoppningsvis som stöd vid landskapens strategiska beredning, såsom vid uppdateringen av landskapsprogrammet och dess genomförandeplan, och vid förberedelserna inför EU:s nästa programperiod (2021-).</p>			
<p>Vid analysen av regionernas starka sidor har det strategi- och programarbete som gjorts i landskapen utnyttjats. Dessutom har de workshopar som ordnats i samtliga 18 landskap utgjort en viktig del av analysarbetet. Det regionala perspektivet har stärkts genom en kompletterande enkät som riktats till landskapen. Som grund för analyserna har statistiska studier av specialiseringen av regionerna, mångsidigheten hos regionernas branschstruktur, företagsbeståndet, exporten samt branschstrukturen utnyttjats. Utöver rapporten har det producerats en interaktiv kartapplikation som möjliggör studier och jämförelse av de landskapspecifika analyserna på adressen http://owalgroup.com/maakunnat/.</p>			
Förläggare	Arbets- och näringsministeriet		
Beställningar/distribution	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Description sheet

Published by	Ministry of Economic Affairs and Employment	29 May 2017	
Authors	Owal Group Oy: Mikko Wennberg, Mia Toivanen, Olli Oosi and Laura Jauhola		
Title of publication	Analysis of regional strengths (Alueiden vahvuuksien analyysi)		
Series and publication number	Publications of the Ministry of Economic Affairs and Employment 24/2017		
Register number		Subject	Regions
ISBN PDF	978-952-327-224-8	ISSN (PDF)	1797-3562
Website address (URN)	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-224-8		
Pages	125	Language	Finnish
Keywords	regional development, regional differences, commerce, industry, regions		
<p>Abstract</p> <p>This analysis of regional strengths examined the core strengths of 18 regions from the perspective of commerce and industry. The objective of the analysis was to use a consistent analytical model to define the core strengths and relative competitive advantages of the regions. Additional objectives included producing information about the relative strengths of each region compared to the other regions and exploring opportunities for regional co-operation.</p> <p>The analysis of the strengths is connected to regional development efforts. The hope is that it will support the strategic preparation of the regions, for instance in updating their regional programmes and action plans, as well as preparing for the coming EU Programming Period (2021-).</p> <p>The strategic and programme work done by the regions was utilised in the regional strength analysis, with a key part of the analysis being the analysis workshops carried out in all 18 regions. The regional perspective was reinforced by means of a supplementary survey in the regions. Analysis was based on statistical studies of regional specialisation, the diversity of the industrial structure, the stock of companies, exports and the industrial structure. In addition to the report, a map application was produced that allows the regional analyses to be viewed and compared. The application is available at http://owalgroup.com/maakunnat/.</p>			
Publisher	Ministry of Economic Affairs and Employment		
Publication sales/ distributed by	Electronic version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Publication sales: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Sisältö

LUKIJALLE	9
Johdanto	11
Alueiden analyysit	13
Etelä-Karjala.....	16
Etelä-Pohjanmaa.....	22
Etelä-Savo.....	28
Kainuu.....	33
Kanta-Häme.....	38
Keski-Pohjanmaa.....	43
Keski-Suomi.....	49
Kymenlaakso.....	55
Lappi.....	61
Pirkanmaa.....	67
Pohjanmaa.....	72
Pohjois-Karjala.....	78
Pohjois-Pohjanmaa.....	83
Pohjois-Savo.....	88
Päijät-Häme.....	94
Satakunta.....	100
Uusimaa.....	107
Varsinais-Suomi.....	112
Yhteenveto ja johtopäätökset	118

LUKIJALLE

Pääministeri Sipilän hallitusohjelman mukaan hallitus tukee eri alueiden omiin vahvuuksiin perustuvan kilpailukyvyn parantamista. Pyrkimyksenä on saada Suomen erilaiset voimavarat hyödynnettyä kasvun ja työllistymisen varmistamiseksi. Tätä kokonaisvaltaista työtä tukemaan on työ- ja elinkeinoministeriön johdolla valmistunut Alueiden vahvuuksien analysointi.

Analyysityön tavoitteena on ollut kirkastaa maakunnan keskeiset vahvuudet yritys- ja elinkeinotoiminnan näkökulmasta ja tunnistaa alueen kannalta potentiaalisia ja hyödyntämättömiä mahdollisuuksia, joita voidaan tukea esimerkiksi aluekehittämistoimilla. Työn tavoitteena on myös ollut tuottaa tietoa vahvuuksista suhteessa muihin alueisiin ja kartoittaa yhteistyön mahdollisuuksia muiden alueiden kanssa. Tarkastelut on laadittu maakuntatasolla, mutta seutukunnat ja laajempi alueyhteistyö on huomioitu analyysejä laadittaessa.

Vahvuuksien analysointi linkittyy maakunnalliseen kehittämistyöhön ja sen toivotaan toimivan tukena maakuntien strategisessa valmistelussa, kuten maakuntaohjelman ja sen toimeenpanosuunnitelman päivittämisessä, ja seuraavaan EU-ohjelmakauteen (2021-) valmistautumisessa.

Alueiden vahvuuksien analyysissä on hyödynnetty maakunnissa tehtyä strategia- ja ohjelmatyötä, minkä lisäksi analyysityön keskeisenä osana ovat olleet kaikissa 18 maakunnassa toteutetut analyysityöpajat. Alueellista näkökulmaa on vahvistettu maakuntiin suunnatulla täydentävällä kyselyllä. Analyysien pohjana on hyödynnetty tilastollisia tarkasteluja alueiden erikoistumisesta, toimialarakenteen monipuolisuudesta, yrityskannasta, viennistä sekä toimialarakenteesta.

Raportin lisäksi on tuotettu interaktiivinen karttasovellus, josta pääsee tarkastelemaan ja vertailemaan maakuntakohtaisia analyysyjä osoitteessa <http://owalgroup.com/maakunnat/>

Toivon, että nyt valmistunut julkaisu ja sitä tukeva karttasovellus tukevat alueilla tehtävää työtä.

Lämmin kiitos kaikille, jotka ovat osallistuneet alueilla järjestettyihin työpajoihin. Teidän panoksenne oli erittäin tärkeä tämän hankkeen onnistumiseksi.

Kiitokset myös Owal Group Oy:lle hankkeen toteuttamisesta ja työ- ja elinkeinoministeriön ohjausryhmälle, joka on vaivojaan säästämättä osallistunut aktiivisesti hankkeen toteuttamiseen.

Anna-Liisa Heikkinen
Työ- ja elinkeinoministeriö
Yritys- ja alueosasto

Johdanto

Alueiden vahvuuksien analyysissä on tarkasteltu 18 maakunnan ydinvahvuuksia yritys- ja elinkeinoelämän näkökulmasta. Työn tavoitteena on ollut yhdenmukaisella analyysimallilla kirkastaa maakuntien keskeiset ydinvahvuudet ja suhteelliset kilpailuedut.

Tausta ja tavoitteet

Pääministeri Sipilän hallitusohjelman mukaan hallitus tukee eri alueiden omiin vahvuuksiin perustuvan kilpailukyvn parantamista. Pyrkimyksenä on saada Suomen erilaiset voimavarat hyödynnettyä kasvun ja työllistymisen varmistamiseksi. Tätä tukee hallituksen kärkihanke Kilpailukyvn vahvistaminen elinkeinoelämän ja yrittäjyyden edellytyksiä parantamalla, johon sisältyy toimenpiteenä Alueelliset innovaatiot ja kokeilut (AIKO).

Alueiden vahvuuksien analysointityössä on keskitytty vahvuuksien analysointiin elinkeinonäkökulmasta. Analyysityön tavoitteena on ollut kirkastaa maakunnan keskeiset vahvuudet yritys- ja elinkeinotoiminnan näkökulmasta ja tunnistaa alueen kannalta potentiaalisia ja hyödyntämättömiä vahvuuksia, joita voidaan tukea aluekehittämistoimilla. Lisäksi työn tavoitteena on ollut tuottaa tietoa vahvuuksista suhteessa muihin alueisiin ja kartoittaa yhteistyön mahdollisuuksia muiden alueiden kanssa. Tarkastelut on laadittu maakuntatasolla, mutta seutukunnat ja laajempi alueyhteistyö on huomioitu analyysijä laadittaessa.

Vahvuuksien analysointi linkittyy maakunnalliseen kehittämistyöhön ja sen toivotaan toimivan tukena maakuntien strategisessa valmistelussa, kuten maakuntaohjelman ja sen toimeenpanosuunnitelman päivittämisessä, ja seuraavaan EU-ohjelmakauteen (2021-) valmistautumisessa.

Toteutustapa

Alueiden vahvuuksien analyysin lähtökohtana on ollut maakunnissa tehty monipuolinen strategia- ja ohjelmatyö, jonka dokumentointia on hyödynnetty työn eri vaiheissa. Nyt koostettu raportti nähtiin tarpeelliseksi, jotta vahvuudet saadaan kuvattua yhdenmukaisella mallilla kaikista maakunnista työ- ja elinkeinoministeriön ja laajemmin alue- ja elinkeinoelämän kehittäjien käyttöön. Aineiston kontekstuaalisoinnissa on lisäksi hyödynnetty aikaisempia analyysejä ja aluekehittämistä koskevia tutkimuksia ja selvityksiä

Analyysityön keskeisenä osana ovat olleet kaikissa 18 maakunnassa toteutetut analyysityöpajat. Työpajoihin kutsuttiin alueen keskeisiä toimijoita; aluekehittämisviranomaisia, yksityisen ja kolmannen sektorin, maakunnallisen ja seutukuntien sekä korkeakoulujen ja oppilaitosten toimijoita. Alueelliset työpajat toteutettiin syys-marraskuun 2016 välillä ja niihin osallistui yhteensä noin 470 henkilöä. Alueellista näkökulmaa vahvistettiin vielä tammi-helmikuussa 2017 käynnistetyllä kyselyllä, johon saatiin noin 370 vastausta. Työpajojen pohjaksi laadittiin tilastolliset tarkastelut alueiden erikoistumisesta, toimialarakenteen monipuolisuudesta, yrityskannasta, viennistä sekä toimialarakenteesta. Keskeisiltä osin nämä analyysit on esitetty osana tätä raporttia (seuraavassa luvussa tarkempi kuvaus analyyseistä). Tämän raportin lisäksi on tuotettu interaktiivinen karttasovellus, josta pääsee tarkastelemaan ja vertailemaan maakuntakohtaisia analyysejä.

Käsillä oleva Alueiden vahvuuksien analyysi -raportti on toteutettu työ- ja elinkeinoministeriön toimeksiannosta. Työn on toteuttanut Owl Group Oy elokuun 2016 ja maaliskuun 2017 välisenä aikana.

Alueiden analyysit

Jokaisesta maakunnasta on muodostettu yhdenmukainen ja mahdollisimman vertailukelpoinen analyysi. Tässä luvussa on kuvattu ensin analyysien sisältö ja toteutustapa, minkä jälkeen on analyysit kustakin 18:sta maakunnasta.

Jokaisen maakunnan osalta on laadittu vahvuuksien analyysi, joka koostuu kolmesta kokonaisuudesta ja viidestä kuviosta, joissa on esitetty laaditut tilastolliset analyysit.

1. Alueen toimialaprofiili ja erikoistuminen: Kuvaus maakunnan erikoistumisesta suhteessa muihin maakuntiin.

Kuva A: Alueellinen erikoistuminen, ylin TOL-taso

Kuva B: Alueellinen erikoistuminen, 2. TOL-taso

Kuva C: Eniten työllistävät toimialat

Kuva D: Toimialarakenne.

2. Kilpailukykyprofiili: Kuvaus maakunnan suhteellisesta kilpailukyvyistä viidellä eri mittarilla.

Kuva E: Kilpailukykyindeksi

3. Ydinvahvuudet: Maakunnan keskeisimmät kilpailuedut ja erikoistumisalat.

Seuraavassa on kuvattu, miten ja minkälaisen aineiston pohjalta analyysit on laadittu.

Alueellinen erikoistuminen (kuvat A ja B)

Maakuntien erikoistumista on analysoitu käyttäen ns. sijaintiosamääriin perustuvia toimialoittaisia suhdelukuja. Sijaintiosamäärät kuvaavat maakunnan suhteellista erikoistumista verrattuna koko maan keskiarvoon. Koska tämän selvityksen fokuksessa on vahvuudet elinkeino- ja yritystoiminnan näkökulmasta, on sijaintiosamäärä laskettu yritystoiminnan henkilöstömäärälle. Maakuntakohtaisissa raporteissa **kuvien a ja b** tunnusluvut kuvaavat siis toimialan henkilöstömääräosuutta alueella suhteutettuna saman toimialan henkilöstömääräosuuteen koko maassa. Kun suhdeluku saa arvon 1, on toimialan henkilöstöosuus alueella yhtä suuri kuin koko maassa. Jos suhdeluvun arvo on suurempi kuin 1, alue on erikoistunut kyseiseen toimialaan. Analyysi on rajattu yrityssektoriin, toisin sanoen julkisyhteisöt ovat analyysin ulkopuolella. Koulutuksen sekä sosiaali- ja terveystalouden osalta tulokset kuvaavat kyseisillä toimialoilla toimivien yritysten sekä voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen (muut kuin julkisyhteisöt) alueellista erikoistumista.

Työpaikkaosuudet (kuva C)

Työpaikkaosuudet kertovat minkä toimialan yritykset työllistävät eniten. Luvut on laskettu yritystoiminnan henkilöstömäärän perusteella. Luvut siis kuvaavat toimialojen suuruutta maakunnassa henkilöstömäärällä mitattuna. Kuvassa C olevat toimialat muodostavat yli 50% maakunnan työpaikoista (noin 10 eri toimialaa maakunnasta riippuen). Analyysi on rajattu yrityssektoriin eli julkisyhteisöt ovat analyysin ulkopuolella.

Toimialaprofiili (kuva D)

Toimialaprofiili kuvaa alueen yritysten toimialoittaista jakautumista henkilöstömäärän perusteella. Analyysissä TOL-luokista on muodostettu kuusi kategoriaa: osaamintensiiviset palvelut, luonnonvara-ala, teollisuus, rakentaminen, kauppa ja muut palvelut. Analyysi on rajattu yrityssektoriin eli julkisyhteisöt ovat tämän analyysin ulkopuolella.

Kilpailukykyindeksi (kuva E)

Kullekin maakunnalle on laskettu kilpailukykyindeksi viidellä eri mittarilla: Työn tuottavuus, yritysdynamiikka, koulutustaso, t&k-intensiteetti ja työllisyys. Indeksien arvo 100 kuvaa mediaanimaakuntaa. Jos indeksien arvo on yli 100, pärjää maakunta siis keskimääräistä paremmin kyseisellä kilpailukykyymittarilla.

Työn tuottavuus on laskettu suhteuttamalla työn arvonlisäys tehtyihin työtunteihin.

Yritysdynamiikka on laskettu suhteuttamalla vuoden aikana aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten yhteissumma maakunnan koko yrityskantaan. Yritysdynamiikan oletetaan kuvastavan alueen yrityskannan uusiutumista kilpailukykyisemmäksi. Mitä korkeampi yritysdynamiikka on, sitä enemmän uusiutumista tapahtuu vuoden aikana.

Koulutustaso kuvaa korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuutta 15 vuotta täyttäneistä.

T&k-intensiteetti kuvaa maakunnan yritysten tutkimus- ja kehittämistoiminnan menoja suhteessa maakunnan yritysten yhteenlaskettuun liikevaihtoon. Tätä mittaria on usein käytetty ”innovatiivisuuden mittarina” vaikka se ei kerro mitään syntyneistä innovaatioista tai innovaatiotoiminnan tehokkuudesta.

Työllisyys kuvaa maakunnan työllisyysastetta.

Kaikki tunnusluvut on laskettu käyttäen tuoreimpia vuoden 2016 lopussa saatavilla olleita tilastokeskuksen lukuja.

Ydinvahvuudet

Kunkin maakunnan osalta on määritelty ydinvahvuudet perustuen edellä esitettyihin tunnuslukuihin, maakunnissa pidettyihin työpajoihin ja niitä täydentäneeseen kyselyyn. Raportissa esitetyt ydinvahvuudet ja erikoistumisalat ovat yhteenvetoja maakuntien työpajoissa tuottamista analyyseistä. Näiden pohjana olivat edellä mainitut tunnusluvut ja maakuntien omat aikaisemmat analyysit. Vahvuuksina ei ole kuvattu maakuntien strategisia tavoitteita tai tahtotiloja (”mitä maakunnan haluavat olla”), vaan suhteellisia kilpailuetuja (”mitä maakunnat ovat”). Kaikessa analyysissä näkökulmana on ollut alueen suhteellinen vahvuus muihin maakuntiin verrattuna.

Etelä-Karjala

Etelä-Karjalassa asuu noin 130 000 ihmistä ja se on asukasluvultaan Suomen 16. suurin maakunta. Etelä-Karjala jakaantuu kahteen seutukuntaan ja yhdeksään kuntaan, joista kaksi on kaupunkeja.

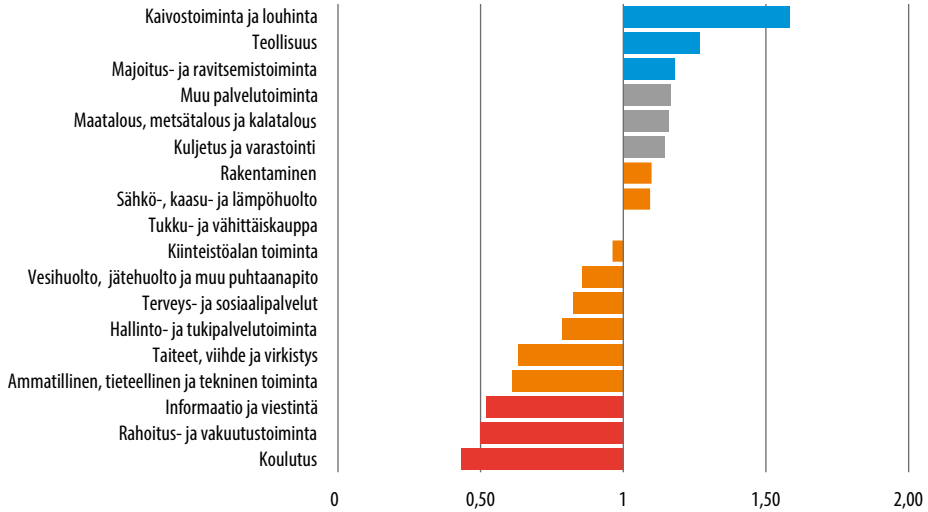
Toimintaympäristökatsaus

Etelä-Karjalan väestönkehitys on haaste maakunnan tulevaisuudelle. Väestönkehityksen trendi on vähenevä ja ikääntyvä. Lisäksi aluerakenne muuttuu yhä kaksijakoisemmaksi väestön keskittyessä kaupunkeihin. Myös peruskoulun jälkeisen tutkinnon suorittaneiden osuus on kansallista keskitasoa. Työttömyyden kasvu on ollut Etelä-Karjalassa koko maata voimakkaampaa. Venäjän markkinoiden läheisyys on tuonut merkittävää kaupan- ja matkailualan kasvua. Venäjän taloudellinen ja poliittinen tilanne sekä öljyn hinnan lasku ja romahtanut ruplan kurssi ovat vieneet Etelä-Karjalasta ostosmatkailijoita, hiljentäneet kauppaa ja vähentäneet yöpymisiä. Matkailuliiketoiminta on kuitenkin ollut parin hiljaisen vuoden jälkeen kasvusuuntaista vuoden 2016 jälkeen ja tulevaisuuden näkymiä pidetään hyvinä.

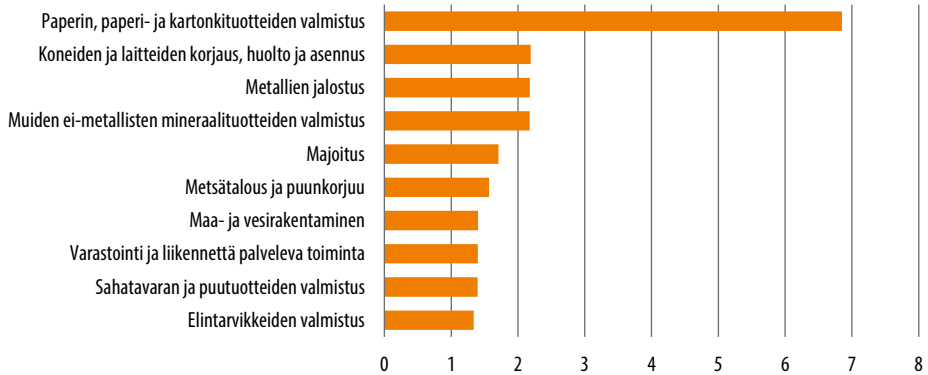
Alueen toimialaprofiili ja erikoistuminen

Etelä-Karjala elää vahvasti metsäteollisuudesta. Kaakkois-Suomi on Euroopan suurin metsäteollisuuden keskittymä, ja metsäteollisuuden suhteellinen osuus arvonnäytöstä on suurinta koko Suomessa. Maakunnassa on kolmen suurimman Suomessa toimivan metsäteollisuusyrityksen tuotantoa ja tutkimustoimintaa. Etelä-Karjala on teolliselta elinkeinorakenteeltaan Suomen keskittyneimpien maakuntien joukossa. Metsäklusterin uusiutuminen on Etelä-Karjalan tulevaisuudelle keskeinen kysymys ja tässä maakunnan asema on tutkimustoiminnan takia vahva. Kaupan alan mittavia investointeja valmistui vuoden 2015 aikana niin Lappeenrantaan kuin Imatralle ja molemmissa keskustojen kehittäminen vielä jatkuu.

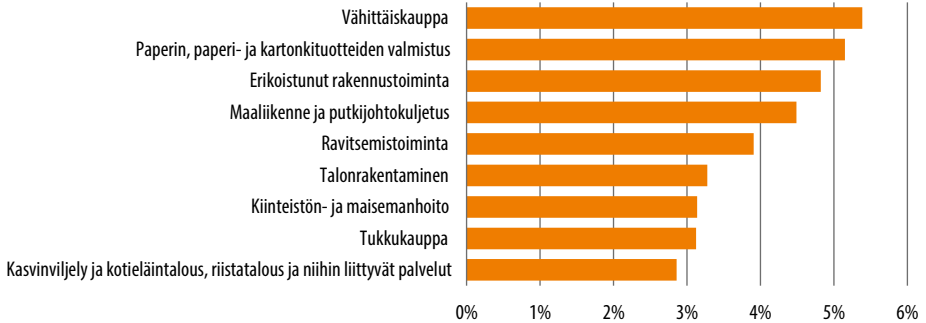
Kuva A: Sijaintiosamäärät ylimmällä TOL-tasolla

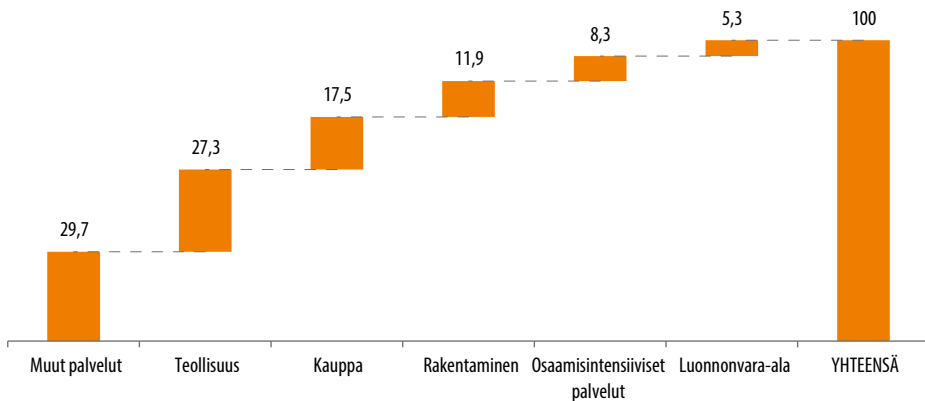
Kuva B: TOP 10 Sijaintiosamäärät 2. TOL-tasolla

Kuva C: Työpaikkaosuudet; >50% alueen työpaikoista

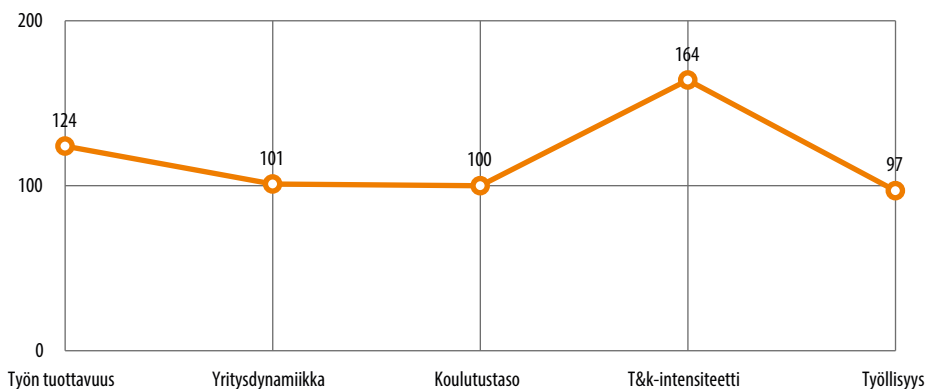
Kuva D: Toimialaprofiili

Kilpailukykyprofiili

Työn tuottavuudessa ja yritysten t&k-panostuksissa Etelä-Karjala nousee selkeästi mediaanimaakunnan yläpuolelle. Tämä heijastaa ennen muuta alueen teollista elinkeinorakennetta. Lisäksi Saimaan ammattikorkeakoulu ja erityisesti Lappeenrannassa teknillinen yliopisto houkuttelee seudulle tuotekehitykseen fokusoivia yrityksiä.

Kuva E: Kilpailukykyprofiili

Ydinvahvuudet

Etelä-Karjalan ydinvahvuudet liittyvät vahvaan metsäklusteriin ja maakunnan sijaintiin Venäjän rajan läheisyydessä. Rajan läheisyys ja toimiva logistiikka ovat metsäteollisuuden edellytyksiä. Perinteisestä metsäteollisuudesta halutaan siirtyä yhä vahvemmin teollisuuden sivuvirtojen hyödyntämiseen ja nykyistä pidempiin jalostusketjuihin. Metsäteollisuuden innovaatioiden kehittämistä tukee tiivis yhteistyö Lappeenrannan teknillisen yliopiston kanssa. Tässä kehitystyössä nivoutuvat yritysten ja yliopiston osaaminen sekä metsän, energian, veden ja jätteiden/sivuvirtojen uusien ratkaisujen kehittäminen. Tavoitteena on olla kansainvälisellä tasolla etulinjassa uusiutuva metsäklusteri.

Sijainti on monipuolinen vahvuus maakunnalle, tähän liittyy metsäteollisuuden tarvitseman logistiikan ja Venäjän lähteisyyden lisäksi myös muita vahvuuksia. Pietarin talousalue on tuonut alueelle merkittävää kaupanalan ja majoituspalveluiden kasvua. Tämänhetkinen epävarma taloudellispoliittinen tilanne on kuitenkin vähentänyt matkailijoita merkittävästi.

- Sijainti Venäjän rajan läheisyydessä ja hyvät yhteydet sekä Pietariin että pääkaupunkiseudulle
- Venäjä-osaaminen

Venäjä-osaamista ja verkostoja on kertynyt maakunnan eri toimijoille vuosikymmeniä. Esim. Saimaan ammattikorkeakoulu on tehnyt tiivistä yhteistyötä Venäjän kanssa yli 20 vuotta. Vaikka julkisten toimijoiden, koulutuksen ja yritysten kansallisesti poikkeuksellinen kontaktiverkosto on olemassa, voitaisiin tätä hyödyntää nykyistä systemaattisemmin ja vahvemmin.

Muita tunnistettuja vahvuusalueita

Edellä mainittuun sijaintiin liittyy myös Saimaa ja tämän brändiarvo. Matkailua on kehitetty systemaattisesti, mutta tätä liiketoimintaa voitaisiin vielä kasvattaa merkittävästi. Maakunnan hyvä saavutettavuus pääkaupunkiseudulta ja Pietarin seudulta maanteitse ja junalla luo edellytykset tälle. Matkailussa korostuu nyt ostosmatkailu, ja luontomatkailemisen kasvattaminen edellyttäisi palveluiden vahvistamista.

Useat eri sektoreiden edustajat painottivat vahvaa yhteistyötä ja yhteistä strategista näkemystä. Eri toimijat, niin aluekehittäjät kuin korkeakoulutkin tekevät töitä samansuuntaisen ydinvahvuuksille perustuvan ja niitä vahvistavan liiketoiminnan kehittämiseksi.

Alueellinen erikoistuminen

Uusi metsäteollisuus yhdistää Etelä-Karjalassa kansallisesti suurimman metsäklusterin perinteisen osaamisen kansallisesti edelläkävyn alan uusien ratkaisujen tuotekehitystyöhön. Elinkeinorakenne nojaa vahvasti paperi- ja selluteollisuudelle, metsätaloudelle sekä näihin kytkeytyvään puunkorjukseen ja sahatavaran tuotantoon. Nousevana metsäklusterin liiketoimintana on metsäpalveluyrittäjyys.

Maakunnassa on vahvaa energia-alan osaamista, ja yliopiston energia-alan opetus ja tutkimus vahvistavat liiketoiminnan edellytyksiä. Kiertotalous ja uudet energiaratkaisut kytkeytyvät myös metsäteollisuuteen. Energialiiketoiminta on näiden metsäteollisuuteen kytkeytyvien esim. uusiutuvan energian mahdollisuuksien ja pakkausmateriaalien kehitystä laajempaa. Esimerkkejä löytyy mm. materiaalitehokkuuden ja vedenkäsittelyn aloilta.

Myös monet muut alueen vahvat toimialat, kuten koneiden ja laitteiden korjaus ja varastointi ja liikennettä palvelevat alat, kytkeytyvät tiiviisti metsäteollisuuteen. Maakunnan vahva tutkimus- ja tuotekehitystoiminta tukevat innovaatioita ja uutta suuntaa. Myös sijainti Venäjän läheisyydessä vahvistaa alan edellytyksiä. Etelä-Karjalan alueellinen erikoistuminen onkin poikkeuksellisen vahvasti yhden ison teeman ympärille rakentunutta. Ympäristöliiketoiminta kytkeytyy edellä mainittuun metsäteollisuuteen. Tämä tukee maakunnan selvää ykkösvahvuutta; alan esimerkkejä ovat esimerkiksi energiatehokkaat moottorit, jätevirtojen käsittely ja hyödyntäminen sekä vedenpuhdistus.

Kuva F: Alueellinen erikoistuminen

Etelä-Pohjanmaa

Etelä-Pohjanmaalla asuu noin 192 000 ihmistä, ja maakunta on 9:nneksi suurin. Etelä-Pohjanmaan maakunta jakautuu neljään seutukuntaan.

Toimintaympäristökatsaus

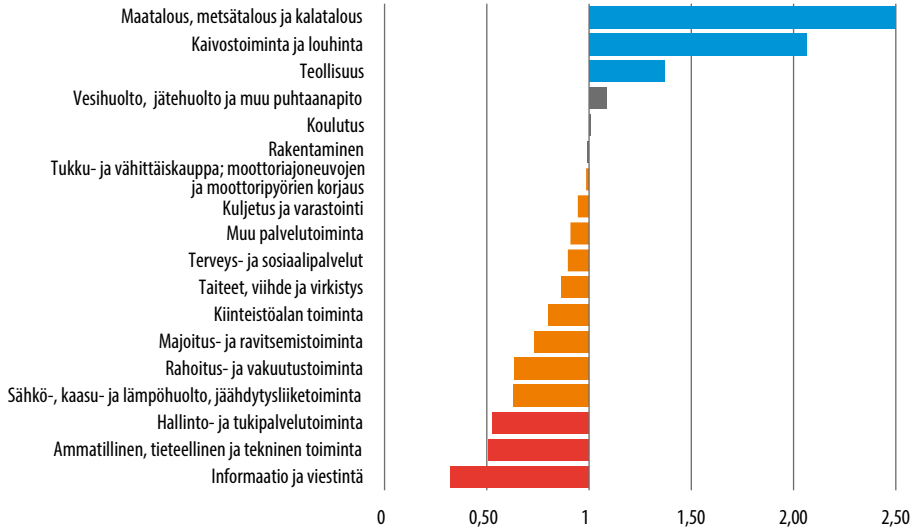
Maakunnan erityispiirteenä on hajakeskittynyt asutus- ja yritys rakenne. Keskuskaupunki Seinäjokea lukuun ottamatta maakunta on pääosin maaseutumaista aluetta. Seinäjoki on 2000-luvun alkuvuosista lähtien ollut Suomen nopeimmin väestöltään kasvanut maakuntakeskus.

Etelä-Pohjanmaan työllisyystilanne on ollut 2010-luvulla koko maan keskiarvoa parempi. Korkea-asteen koulutettujen osuus on alhainen, samoin tutkimus- ja kehittämistoimintaan käytetyt menot suhteessa muihin maakuntiin. Maa- ja metsätalouden ja teollisuuden merkitys työllistäjänä painottuvat. Erityispiirteenä ovat pienyritysten suuri määrä ja niiden muodostamat alueelliset keskittymät esimerkiksi puu-, metalli- ja tekstiiliteollisuudessa. Yrittäjyys on maakunnan kehityksen ydinvoimavara. Pk-yritysten kanta on vahva: maakunnassa on 8,2 yritystä 100 asukasta kohden, kun kansallinen keskiarvo on 5,9.

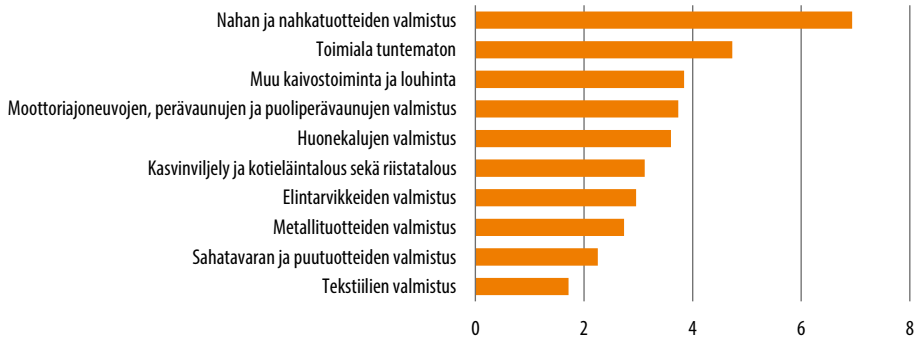
Alueen toimialaprofiili ja erikoistuminen

Etelä-Pohjanmaa erottuu valtaosasta maakuntia maa-, metsä- ja kalataloustoimialojen merkittävyydellä. Maakunnassa on paljon pk-yrityksiä, mikä selittyy voimakkaalla yrittäjyyden perinteellä. Elinkeinorakenteen monipuolisuus on kuitenkin maakuntien keskimääräistä tasoa paljon heikompi. Maakuntatasolla tarkasteltaessa maakunnassa ei ole merkittävää vientiä, vaikka poikkeuksiakin löytyy.

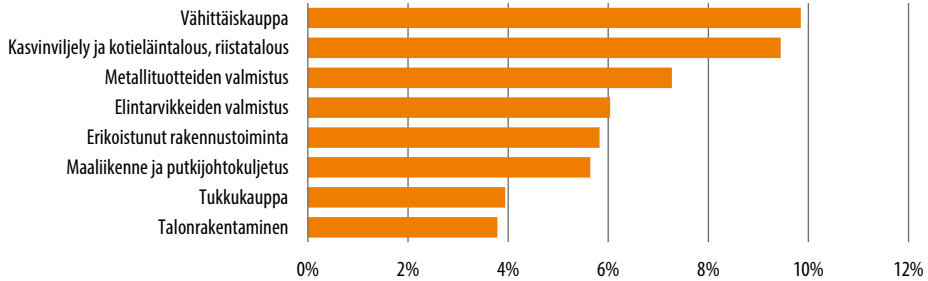
Kuva A: Sijaintiosamäärät ylimmällä TOL-tasolla

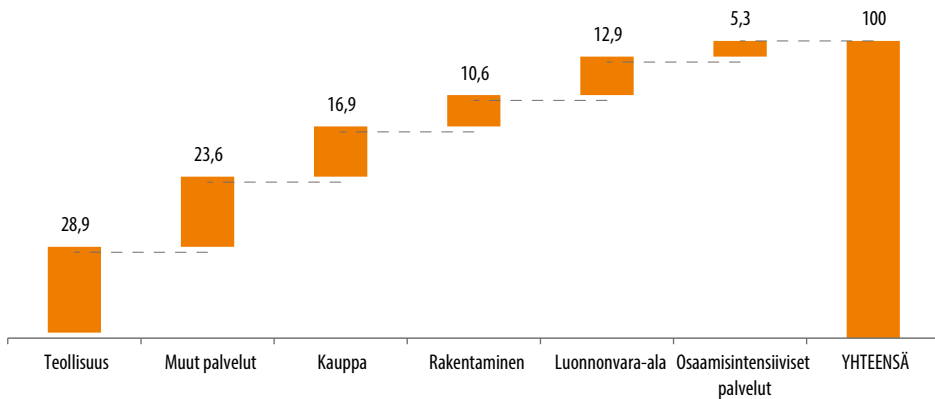
Kuva B: TOP 10 Sijaintiosamäärät 2. TOL-tasolla

Kuva C: Työpaikkaosuudet; >50% alueen työpaikoista

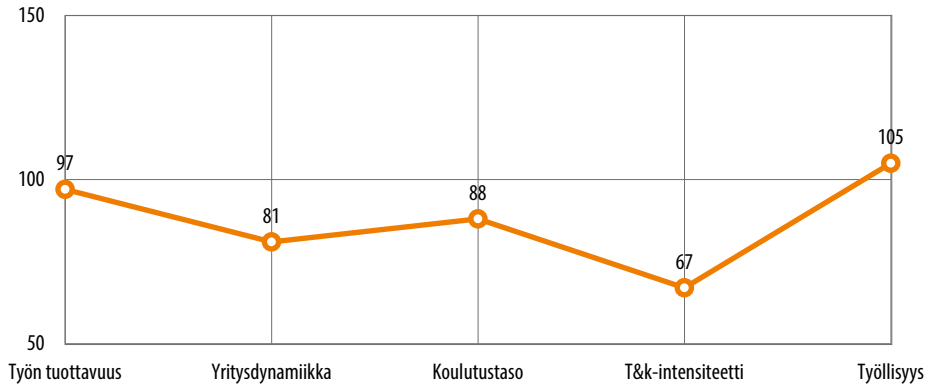
Kuva D: Toimialaprofiili

Kilpailukykyprofiili

Työn tuottavuus ja työllisyys ovat hyvin lähellä maakuntien mediaaniarvoa. Yrityskannan uusiutuminen on jonkin verran hitaampaa verrattaessa muihin maakuntiin. Yritysten t&k-panostuksissa Etelä-Pohjamaa sijoittuu heikompien maakuntien joukkoon.

Kuva E: Kilpailukykyprofiili

Ydinvahvuudet

Etelä-Pohjanmaalla on vahva yrittäjyyden perinne; tähän liitetään arvoina hyvä työmoraali, ammattitaito ja asenne. Tämä selittää alueen vahvaa pk-yrittäjyyttä, joka taustoittaa myös alueen vahvojen toimialojen kehittymistä.

- Vahva yrittäjyyden asenne ja pk-yritykset
- Kestävät ruokajärjestelmät
- Metalliteollisuus, erikoismetallien jalostaminen

Vahva yrittäjyyden asenne ja pk-yritykset leimaavat maakunnan elinkeinoelämää ja elinkeinorakennetta. Tähän liitetään arvoina hyvä työmoraali, ammattitaito ja asenne.

Kestävät ruokajärjestelmät on kattotermi koko tuotantoketjun käsittävälle liiketoiminnalle alkutuotannosta elintarviketuotantoon ja sivuvirtojen energiakäyttöön.

Metalliteollisuus, erityisesti erikoismetallien jalostaminen on maakunnan kasvava vahvuusala. Ala on kehittynyt viime vuosina uuden teknologian tuomaa älykkyyttä hyödyntäväksi. Tästä esimerkkinä on digitaalinen hitsauslinja.

Muita tunnistettuja vahvuusalueita

Maakunnassa on kehitetty puun hyödyntämisen uusia ratkaisuja. Puurakentamisen liiketoiminnan kehittymistä vahvistaa esim. Vaasan yliopiston Seinäjoen toimipisteeseen perustettu liiketoiminnan kehittämisen professuuri, jonka painotus on nimenomaan puurakentamisessa. Puusta ja muista hiilipohjaisista raaka-aineista tehdään myös energiatuotteita. Puun lisäksi maakunnassa on vahvan maatalouden myötä merkittäviä bioenergian lähteitä.

Palvelu- ja elämystuotanto on nostettu maakunnan suunnittelussa yhdeksi kehittämisen painopisteeksi, ja näiden merkityksen työllistäjänä nähdään tulevaisuudessa kasvavan.

Alueellinen erikoistuminen

Etelä-Pohjanmaan alueellinen erikoistumisala rakentuu kestäväen ruokajärjestelmän teeman ympärille. Maakunta pyrkii vastaamaan koko tuotantoketjun tarpeisiin uusilla ratkaisuilla; näkökulmana on ”pellolta kulutukseen ja kierrätykseen”. Ruokajärjestelmän ekosysteemi kattaa niin alkutuotannon, valmistuksen, älykkäät logistiikkaratkaisut kuin agrokoneet. Ruokaturvallisuus on yksi kokonaisuutta läpäisevä teema.

Tulevaisuuden ruokatuotannon haasteisiin pyritään vastaamaan tunnistamalla ruokajärjestelmien strategisia mahdollisuuksia ja luomalla uuden teknologian mahdollistamia älykkyyttä tuovia ratkaisuja. Ruuan logistiikkaratkaisuja kehitetään IoT-sovelluksilla pyrkien minimoimaan raaka-aineiden ja ruuan varastointia siirtäen varastot ”tien päälle”. Kokonaisvaltaista näkemystä täydentää perinteisen metsäbiotalouden rinnalle noussut peltobiotalous maakunnan vahvuutena.

Kestävien ruokajärjestelmien kokonaisuutta tukee alueella vahvistuva alan tutkimus- ja kehitystoiminta, jonka painopisteitä ovat esim. raaka-aineiden älykäs käyttö sekä kestävien ruokajärjestelmien prosessit ja hyvinvointi.

Kuva F: Alueellinen erikoistuminen

Etelä-Savo

Etelä-Savon maakunnassa asuu noin 149 000 ihmistä ja se on asukasluvultaan Suomen 15. suurin maakunta. Maakunta jakautuu kolmeen seutukuntaan ja 14 kuntaan, joista kolme on kaupunkeja.

Toimintaympäristökatsaus

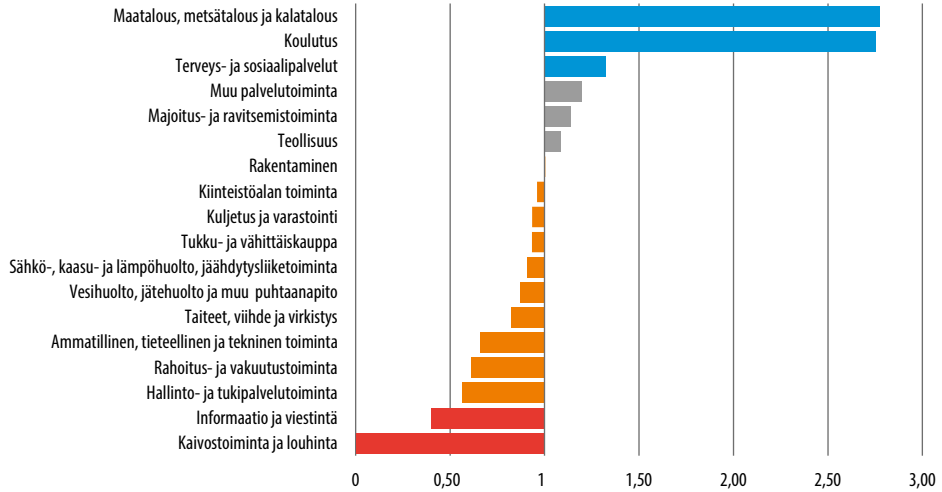
Etelä-Savon maakunnan kuntien väkiluku on pienentynyt viime vuosina, ja ikärakenne on vanhuspainotteinen. Maakunnassa vuodesta 2011 lähtien kasvanut työttömyys näyttää kääntyneen laskuun. Etelä-Savo on säästynyt pien- ja perheyri-tyksvaltaisen elinkeinorakenteensa vuoksi suurilta rakenteellisilta muutoksilta, eikä esimerkiksi laajoja irtisanomisia ole ollut. Maakunnan talouden liikevaihto ja teollisuuden vienti vuonna 2016 on piristynyt koko maata nopeammin.

Alueen toimialaprofiili ja erikoistuminen

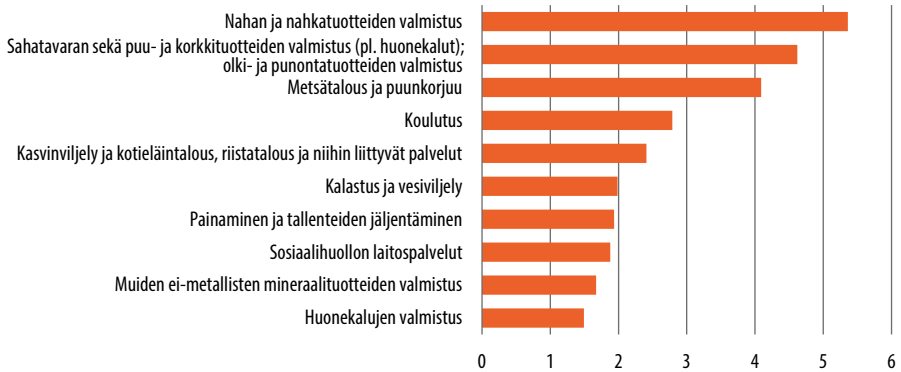
Etelä-Savon alueella eniten työllistäviä toimialoja ovat vähittäiskaupan lisäksi alku- tuotanto. Tämän lisäksi biotalouden osalta erityisesti metsäteollisuus, maaliikenne ja ravitsemustoiminta sekä talonrakentaminen työllistävät alueella, ja nämä muodostavat myös alueen vahvan keskittymän. Myös kalastus- ja vesiviljelyn sekä sosiaalihuollon laitospalvelujen osalta alueella on maakuntia keskimääräistä enemmän työpaikkoja.

Alueen teollinen toimialarakenne ei kuitenkaan ole kovin monipuolinen ja viennin osuus on vähäinen.

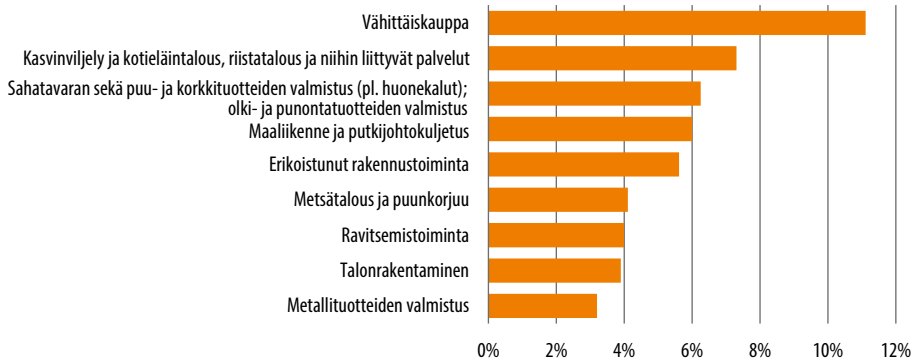
Kuva A: Sijaintiosamäärät ylimmällä TOL-tasolla

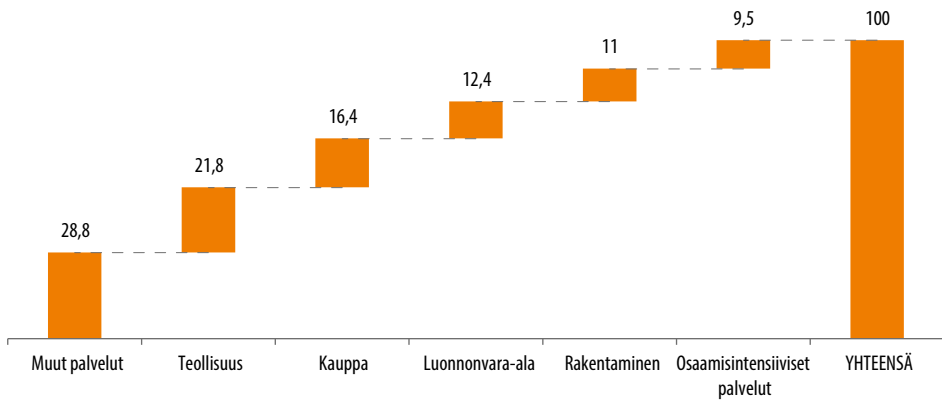
Kuva B: TOP 10 Sijaintiosamäärät 2. TOL-tasolla

Kuva C: Työpaikkaosuudet; >50% alueen työpaikoista

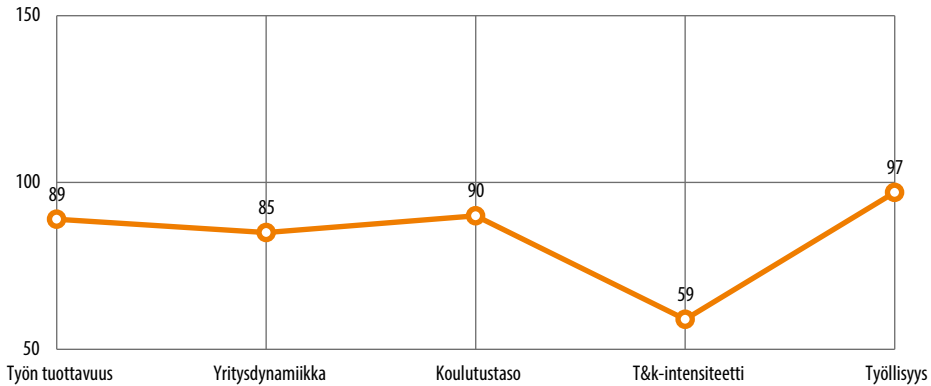
Kuva D: Toimialaprofiili

Kilpailukykyprofiili

Etelä-Savon kilpailukyky on kaikilla tarkastelun osa-alueilla hieman alle mediaanin. Erityisiä haasteita on yritysdynamiikassa eli yritysten uusiutumisessa ja T&K-intensiivisyydessä.

Kuva E: Kilpailukykyprofiili

Ydinvahvuudet

- Sijainti Saimaan äärellä sekä keskellä metsäteollisuuden raaka-ainevarantoja
- Alueen osaamistarpeita tukeva korkeakoulujen ja toiseen asteen koulutuksen keskittyminen.

Etelä-Savon ydinvahvuuksia ovat sijainti Saimaan äärellä ja lähellä kemiallisen metsäteollisuuden potentiaalia. Alueen sijainti on edullinen erityisesti uusien biotalousinvestointien näkökulmasta. Lisäksi sijainti on edullinen vapaa-ajan kohteena pääkaupunkiseudulle. Sijainti Saimaan äärellä luo mahdollisuuksia myös kesäasutukselle pääkaupunkiseudun ja Pietarin alueiden näkökulmasta. Sijainti mahdollistaa elinkeinoelämälle yritysten tilojen ja tonttien hyvän saatavuuden sekä työssäkäynnin ja vapaa-ajan sujuvan yhdistämisen. Osaltaan sijainti luo edellytyksiä myös matkailun kehittämiseksi.

Osaamisen näkökulmasta maakunnan vahvuutena ovat kolmen yliopiston ja kahden ammattikorkeakoulun muodostama alueen erityispiirteisiin keskittyvä koulutus. Tämä näkyy erityisesti vesiosaamisessa sekä toisen asteen metsäalan vahvana koulutuksena, joka luo pohjan alueen metsäalan elinkeinotoiminnan kehittämiseksi.

Muita tunnistettuja vahvuusalueita

Muita tunnistettuja vahvuuksia ovat esimerkiksi elintarviketuotanto sekä vahva keskittyminen luomutuotantoon. Alueella toimii esimerkiksi valtakunnallinen luomuinstituutti. Alkutuotantoa, puhtautta ja luomubrändiä tukevat myös vesistöjen hyvä tila. Nämä mahdollistavat tulevaisuudessa myös alueen brändäämisen ruoan ja veden maakuntana.

Alueella on paljon pientä yritystoimintaa, ja yrittäjäaktiivisuus esimerkiksi luomutuotannossa on suurta.

Alueellinen erikoistuminen

Alueen vahvoja ja kehittyviä aloja ovat erikoistunut konepajateollisuus sekä elintarviketeollisuus. Myös matkailussa ja turvallisuusteknologiassa nähdään potentiaalia.

Kiertotalouden osalta erityisesti terästeollisuus, jätteenkäsittely sekä energiateollisuus nähdään tulevaisuudessa potentiaalisiksi alueiksi. Potentiaalisiksi vahvuusiksi nähdään myös teollisen internetin tarjoamat mahdollisuudet alueelle.

Nousevia ja tulevaisuudessa potentiaalisia aloja ovat biotalouden osalta erityisesti kuituosaamista hyödyntävä laitevalmistus ja tuotekehitys sekä puupohjaisten materiaalien hyödyntäminen, liike elämää tukevat palvelut sekä esimerkiksi painettava elektroniikka, hyvinvointiteknologia ja matkailu.

Kuva F: Alueellinen erikoistuminen

Kainuu

Kainuussa asuu noin 75 000 ihmistä ja se on asukasluvultaan toiseksi pienin maakunta (17.). Maakunnassa on 8 kuntaa, joista kaksi on kaupunkija. Maakunta jakautuu Kajaanin ja Kehys-Kainuun seutukuntiin.

Toimintaympäristökatsaus

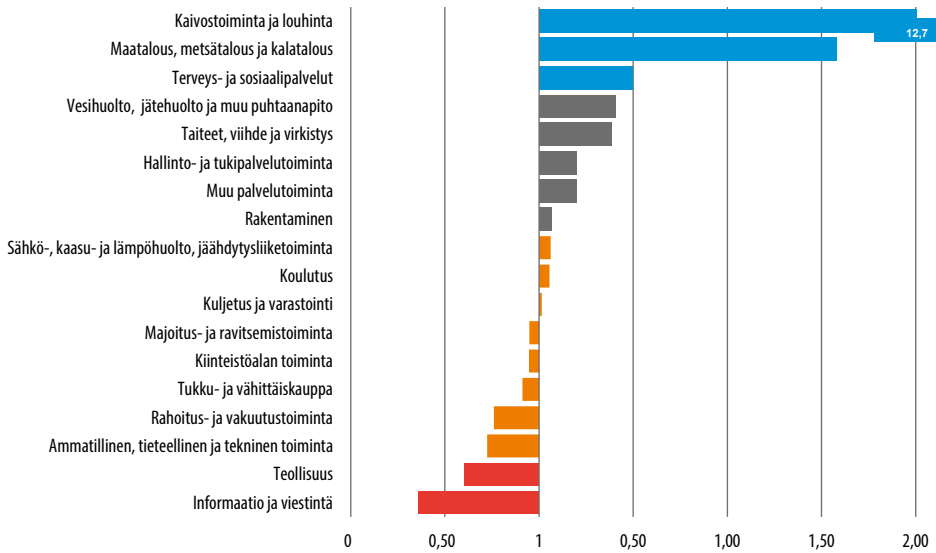
Kainuun erityispiirteisiin muuhun maahan verrattuna kuuluvat muun muassa maaseutumaisuus, metsäisyys, väljä asutus ja luonnonvarapohjainen tuotantorakenne sekä iäkäs väestö. Kainuun väestö on vähentynyt noin 20 % viimeisen kolmenkymmenen vuoden aikana. Samaan aikaan maakuntakeskuksen suhteellinen asema on vahvistunut; Kajaanin osuus koko Kainuun väestöstä on noin puolet. Maakunnan kokonaisnettomuuton näkökulmasta Kainuu on menettänyt eniten nuoria asukkaitaan.

Kainuun työllisyysaste, työttömyysaste ja taloudellinen huoltosuhde ovat maan heikoimmat. Biotalouden kehittäminen ja globaali elintarvikkeiden kysynnän kasvu luovat työpaikkoja ja kasvattavat maa-, metsä- ja kalatalouden sekä elintarvikkeiden valmistuksen työpaikkojen määrää. Maakunnassa on panostettu ja panostetaan metsävarojen hyödyntämiseen ja jatkojalostamiseen, uusiutuvaan energiaan, kaivosteollisuuteen, metalliin ja lähiruokaan. Myös matkailu on tärkeä kärkiala ja sen merkitys aluetaloudelle on huomattava.

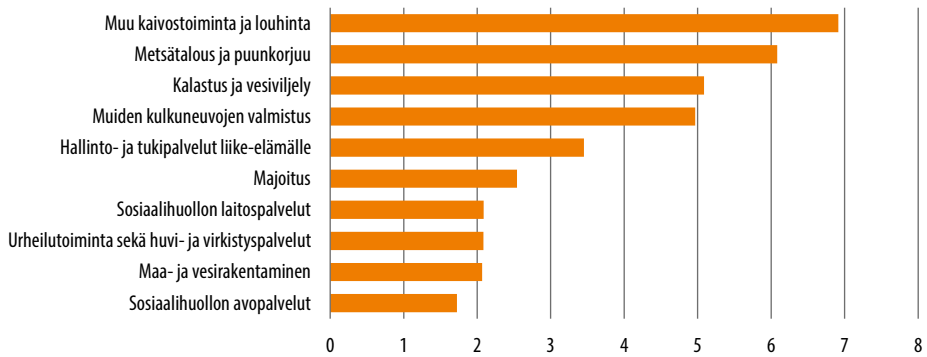
Alueen toimialaprofiili ja erikoistuminen

Kainuun elinkeinorakenne nojaa luonnonvaroihin: metsään ja mineraaleihin. Kainuussa on suhteellisesti enemmän kaivostoiminnan työpaikkoja kuin missään muussa maakunnassa (ja vain Lapissa on absoluuttisesti enemmän työpaikkoja). Kainuun maapinta-alasta lähes 90 % on metsää, mikä on enemmän kuin yhdessäkään muussa maakunnassa. Merkittävä osa Kainuun elinkeinoelämästä rakentuu metsäluonnonvarojen ympärille.

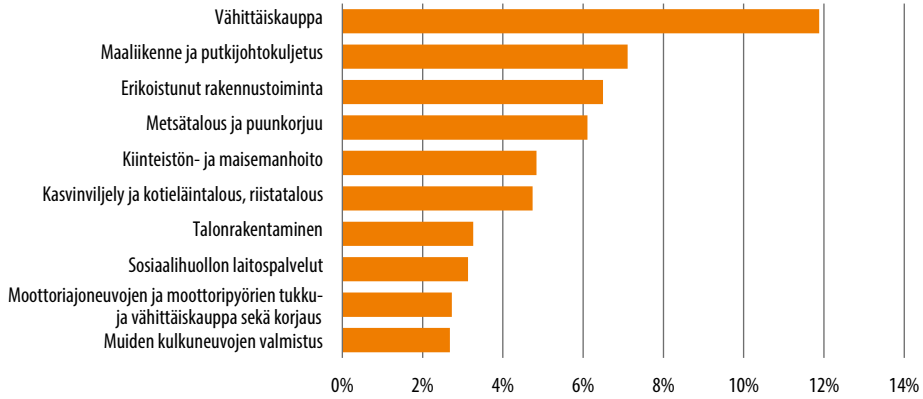
Kuva A: Sijaintiosamäärät ylimmällä TOL-tasolla

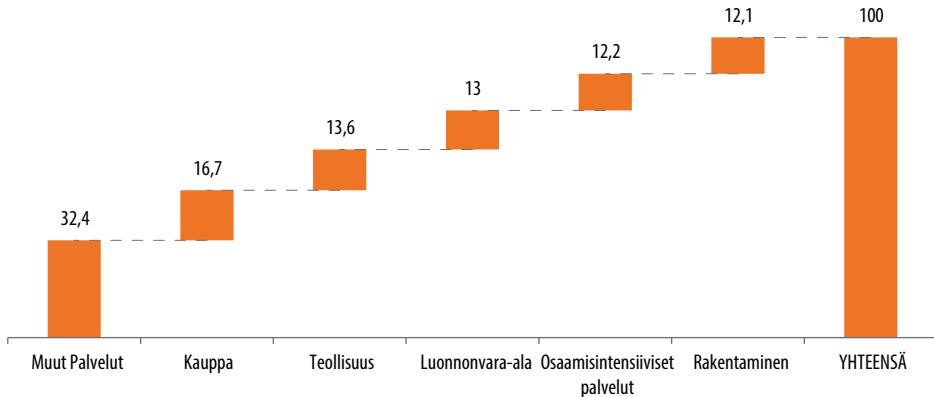
Kuva B: TOP 10 Sijaintiosamäärät 2. TOL-tasolla

Kuva C: Työpaikkaosuudet; >50% alueen työpaikoista

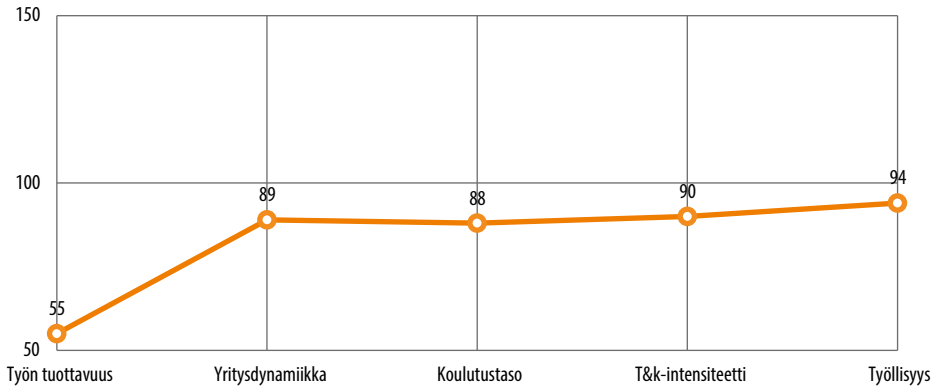

Kuva D: Toimialaprofiili

Kilpailukykyprofiili

Kainuussa on selkeästi muuta maata alhaisempi työn tuottavuus, mikä kuvaa Kainuun elinkeinorakenteen yhtä perushaastetta: yritysten jalostusarvo on verrattain alhainen. Metsäliiketoiminta on suurelta osin raaka-aineiden korjuuta ja siihen liittyvää liiketoimintaa. Myös muilla kilpailukyvyyn mittareilla Kainuu jää mediaanimaa-kunnan alapuolelle.

Kuva E: Kilpailukykyprofiili

Ydinvahvuudet

Kainuu on luonnonvarojen maakunta. Vaikka sama pitää paikkansa tavalla tai toisella lähes kaikissa Suomen maakunnissa, on Kainuu tässä suhteessa vielä poikkeuksellisen vahva. Luonnonvarat ovat myös suhteellisen hyvin saavutettavissa (valmis infrastruktuuri) ja hyödynnettävissä, mikä luo edellytykset luonnonvaroihin pohjautuvalle liiketoiminnalle.

- Hyödynnettävissä olevat luonnonvarat: metsäbiomassa, mineraalit, ja luonnontuotteet.
- Metsäluonto elämyskohteena: luonnonvarojen matkailullinen hyödyntäminen.

Hyödynnettävissä olevat luonnonvarat tarkoittavat yhtäältä luonnonvarojen määrää ja toisaalta niiden saavutettavuutta. Kun tarkastellaan kaupallisesti hyödynnettävissä olevien luonnonvarojen määrää suhteessa maakunnan kokoon, on Kainuu yksi Suomen vahvimmista maakunnista. Kainuussa on metsäteollisuuden lisäksi merkittävää kaivosteollisuutta sekä luonnontuotealan yrityksiä. Merkittävä osa Kai-

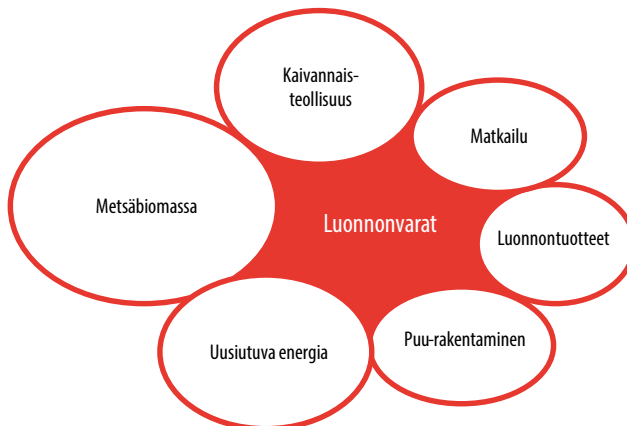
nuun yrityskannasta on tavalla tai toisella voimakkaasti riippuvaisia näistä luonnonvaroista ja niihin pohjautuvasta teollisuudesta.

Metsäluonto elämyskohteena tarkoittaa Kainuun luonnonvarojen matkailullista hyödyntämistä. Kainuun metsäluonto tarjoaa mahdollisuuden erikoistuneisiin matkailutuotteisiin, joissa voidaan hyödyntää maakunnan laajoja metsäalueita ja niiden tarjoamia elämyksiä ja rauhaa.

Alueellinen erikoistuminen

Kainuun alueellinen erikoistuminen rakentuu edellä mainituille vahvuusaloille. Näitä ovat monipuoliset luonnonvarat ja niille rakentuva teollisuus ja matkailu. Kainuussa on suhteellisesti eniten kaivannaisteollisuuden työpaikkoja ja maapinta-alasta eniten metsää. Kainuuta voidaan hyvällä syyllä kutsua luonnonvarojen maakunnaksi.

Kuva F: Alueellinen erikoistuminen

Kanta-Häme

Kanta-Hämeessä asuu noin 175 000 ihmistä ja se on asukasluvultaan Suomen 13. suurin maakunta. Maakunnassa on 11 kuntaa, joista kolme on kaupunkeja. Maakunta jakautuu Hämeenlinnan, Forssan ja Riihimäen seutukuntiin.

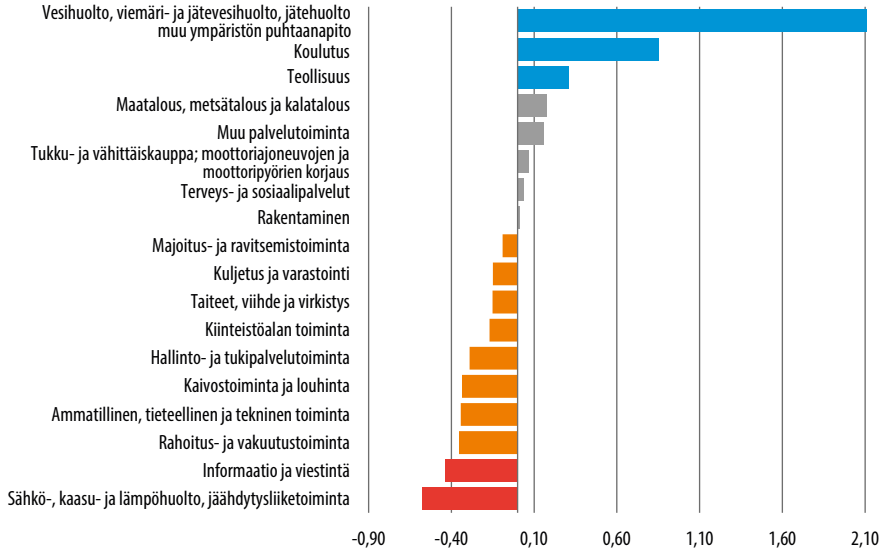
Toimintaympäristökatsaus

Kanta-Hämeen vetovoima on lähtökohtaisesti varsin hyvä – erityisesti maakunnan sijainnin ansiosta. Talouden ja tuotannon voimakas rakennemuutos koettelee myös Kanta-Hämettä, ja erityisesti Forssan seutua. Tulevaisuuden haasteita ovat muun muassa väestön ikääntymisen aiheuttamat muutokset. Kanta-Hämeen monipuolinen toimialarakenne pienentää äkillisiä suhdannevaihteluita ja syvän rakennemuutoksen riskiä. Työllisyysaste on maakunnista kolmanneksi korkein ja työttömyysaste viidenneksi alhaisin. Alhainen työttömyysaste lisää alueen houkuttelevuutta uusien asukkaiden näkökulmasta. 2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen jälkipuoliskolla Kanta-Häme oli toiseksi vetovoimaisin maakunta ja muuttovetovoima parempi kuin yhdessäkään toisessa maakunnassa. Viime vuosien kehitys on ollut selvästi heikompaa.

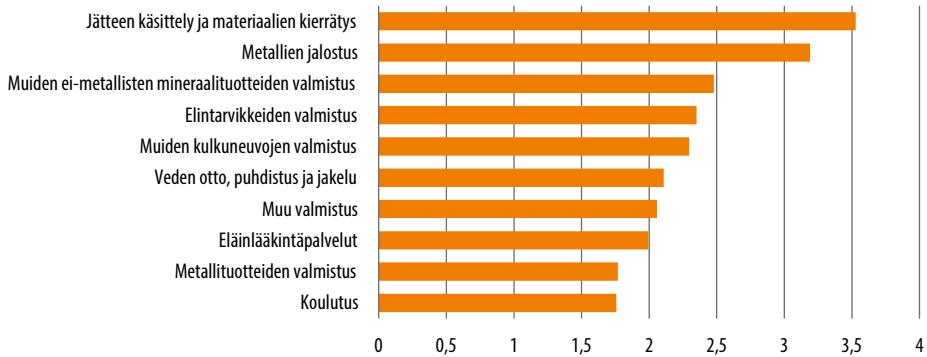
Alueen toimialaprofiili ja erikoistuminen

Kanta-Hämeessä on monipuolinen elinkeinorakenne – toisaalta selkeät kärjet ovat puuttuneet. Perinteisesti vahvoja toimialoja ovat kone- ja metalliteollisuus, maanviljely ja elintarviketeollisuus. Jätehuollon ja kierrätyksen työpaikkaosuus on maakunnassa 3,5 kertaa suurempi kuin koko maassa keskimäärin. Myös koulutuksella on suhteellisesti suurempi painoarvo.

Kuva A: Sijaintiosamäärät ylimmällä TOL-tasolla

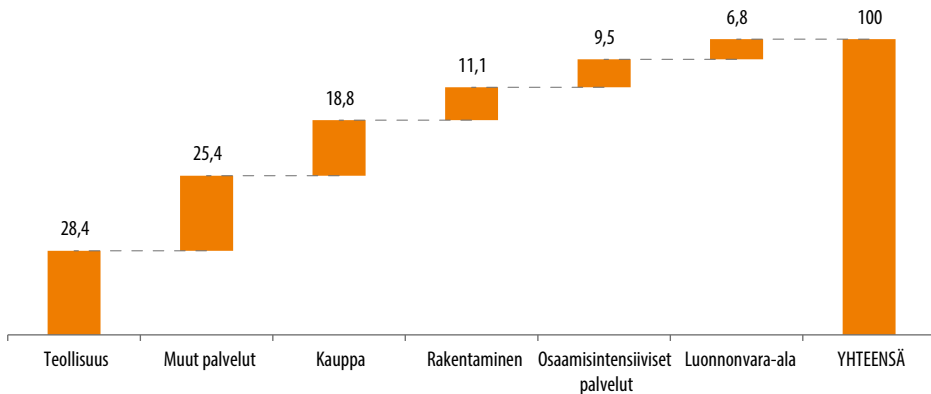
Kuva B: TOP 10 Sijaintiosamäärät 2. TOL-tasolla

Kuva C: Työpaikkaosuudet; >50% alueen työpaikoista

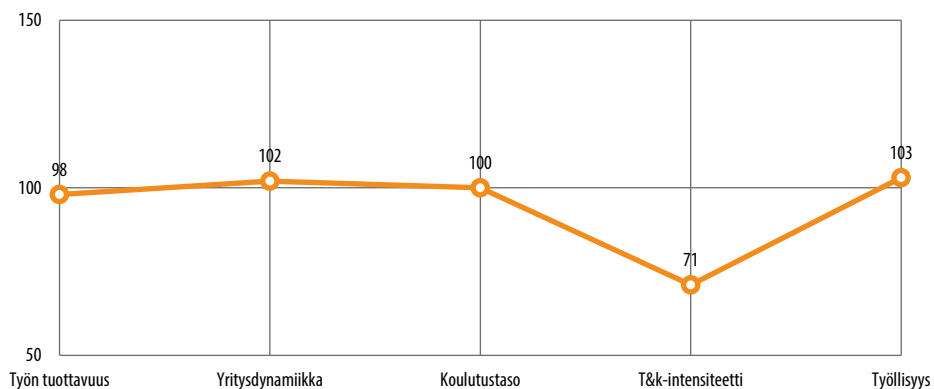
Kuva D: Toimialaprofiili

Kilpailukykyprofiili

Kilpailukykyprofiililtaan Kanta-Häme on hyvin lähellä mediaanimaakuntaa. Eniten Kanta-Häme poikkeaa mediaanimaakunnasta t&k-intensiteetin suhteen. T&k-menot suhteessa yritysten liikevaihtoon ovat selkeästi keskimääräistä alhaisemmat. Toisaalta työllisyyden suhteen Kanta-Häme on pärjännyt keskimääräistä paremmin.

Kuva E: Kilpailukykyprofiili

Ydinvahvuudet

Kanta-Hämeen ydinvahvuudet liittyvät metropolialueen heijastusvaikutuksiin ja sen tarjoamiin kasvumahdollisuuksiin sekä monipuoliseen elinkeino- ja osaamisrakenteeseen, joka tarjoaa mahdollisuuden uudistumiselle ja vähentää alueen haavoittuvuutta.

- Sijainti kasvukäytävän varrella, laajalla metropoli-alueella ja Suomen väestökeskipisteessä
- Monipuolinen elinkeino- ja osaamisrakenne
- Maakunnan oppilaitokset ovat vahvoja ja laaja-alaisia kouluttajia ja alueen kehittäjiä.

Sijainnilla pääkaupunkiseudun ja Tampereen markkina-alueiden välittömässä läheisyydessä on lukuisia positiivisia liiketoiminnallisia heijastusvaikutuksia Kanta-Hämeeseen: Kanta-Häme on houkutteleva laajenemissuunta yrityksille, Suomen suurimmat kotimarkkinat ovat lähellä alueen yrityksiä ja maakunnasta on hyvät yhteydet kaikkialle maailmalle. Pääkaupunkiseudun työssäkäyntimahdollisuudet lisäävät alueen vetovoimaa asuinpaikkana.

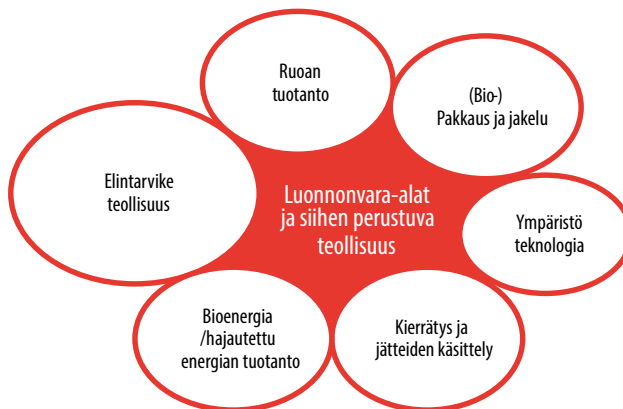
Monipuolinen toimialarakenne vähentää alueen haavoittuvuutta ja luo edellytyksiä uudistumiselle. Kanta-Hämeessä on laaja työvoimapooli erilaisille osaamistarpeille ja yrityksillä on keskimääräistä vähemmän työvoiman saatavuusongelmia. Tämä luo myös mahdollisuuksia uuden luomiselle ja alueen jatkuvalla kehittämiselle.

Monipuolinen koulutustarjonta pitää yllä ja vahvistaa monipuolista osaamispohjaa, ja se pystyy verrattain nopeasti reagoimaan alueen muuttuviin tarpeisiin. Maakunnassa on tarjolla myös koulutusta mitä missään muualla Suomessa ei ole tarjolla (esim. AMK-tasoinen liikennealan koulutus).

Alueellinen erikoistuminen

Kanta-Hämeellä ei ole perinteisesti ollut vahvaa ja selkeää erikoistumisen kärkeä, josta alue olisi tunnettu. Vaikka Kanta-Hämeellä on vahvoja toimialoja, niin luonnonvara-alat ja niihin perustuva teollisuus ovat alueen selkeitä kilpailuetuja, joissa Kanta-Hämeellä on keskimääräistä vahvempi yritysperusta. Kanta-Häme on luonnonvara-alan osaamiskeskittymä ja Suomen ruokamaakunta, jolla on ympärillä 4 miljoonan ihmisen lähiruokamarkkinat.

Kuva F: Alueellinen erikoistuminen

Keski-Pohjanmaa

Keski-Pohjanmaalla asuu noin 69 000 ihmistä, ja se on maakunnista toiseksi pienin. Maakunta jakautuu hallinnollisesti kahteen seutukuntaan ja 8 kuntaan, joista kaksi on kaupunkia.

Toimintaympäristökatsaus

Keski-Pohjanmaan väkiluku on kasvanut jo pitkään tasaisesti ja se osoittaa maakunnan kehittyväksi ja kasvavaksi alueeksi, vaikkakin kasvu on kohdistunut maakuntakeskus Kokkolaan.

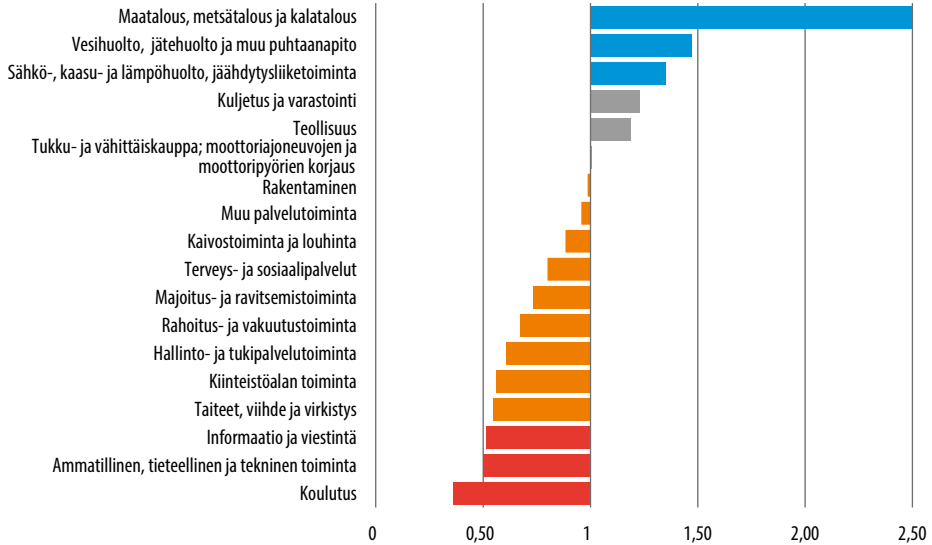
Keski-Pohjanmaan työttömyysaste on hieman alle maan keskitason. Työpaikkarakenteessa korostuu koko maahan verrattuna vahva alkutuotanto ja teollinen toiminta. Palvelualojen osuus on suhteellisesti pienempi kuin koko maassa. Teollisuuden toimintojen ulkoistaminen on vähentänyt teollisia työpaikkoja, jotka ovat siirtyneet palvelusektorille. Työpaikoissa 2000-luvun alussa oli vahva kasvu, minkä jälkeen kasvu päättyi koko maassa. Keski-Pohjanmaalla vuosien 2007–2011 muutos oli -0,5 %. Vaikka kokonaistyöpaikkamäärän trendi jäi laskevaksi, jatkui yksityisten palvelualojen työpaikkamäärän sekä yrityskannan määrän kehitys positiivisena. Teollisuuden liikevaihdossa on ollut positiivisia signaaleja. Työpaikkaomavaraisuus on noussut yli 100 %.

Alueen toimialaprofiili ja erikoistuminen

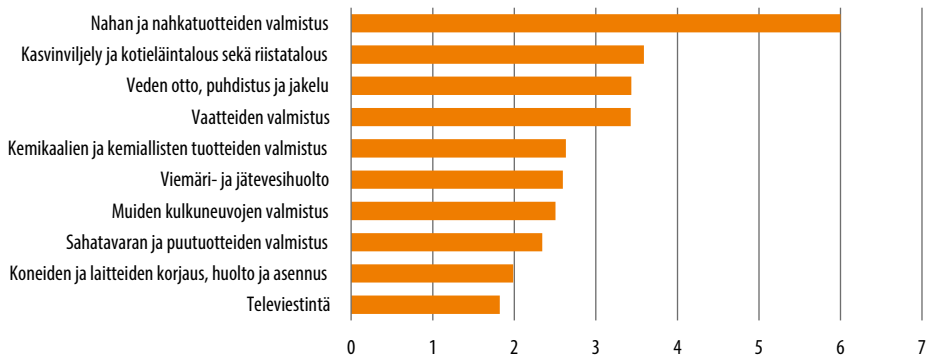
Keski-pohjanmaalla on kohtuullisen monipuolinen toimialarakenne. Suuria työllistäjiä ovat alkutuotanto, maaliikenne sekä rakentaminen (erikoistunut- ja talonrakennustoiminta).

Muihin maakuntiin verrattuna Keski-pohjanmaalla on erityisen paljon nahan ja nahkatuotteiden valmistusalan yrityksiä. Myös vahva alkutuotanto, tekstiiliteollisuus ja kemianteollisuus näkyvät Keski-Pohjanmaan toimialarakenteessa. Keski-Pohjanmaan toimialarakenne on erittäin vientipainotteinen, mikä heijastuu useisiin Keski-Pohjanmaan toimialoihin.

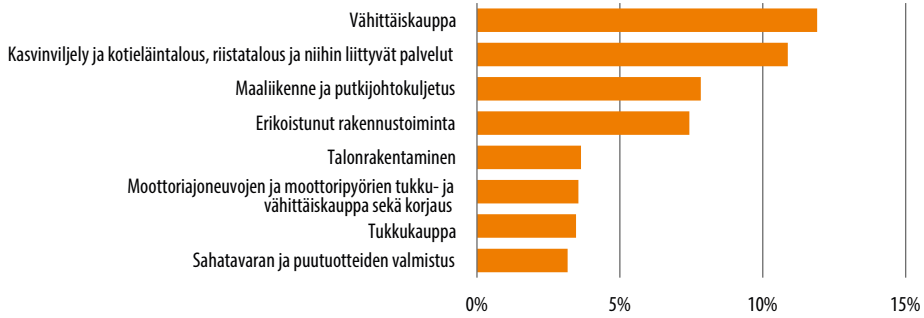
Kuva A: Sijaintiosamäärät ylimmällä TOL-tasolla

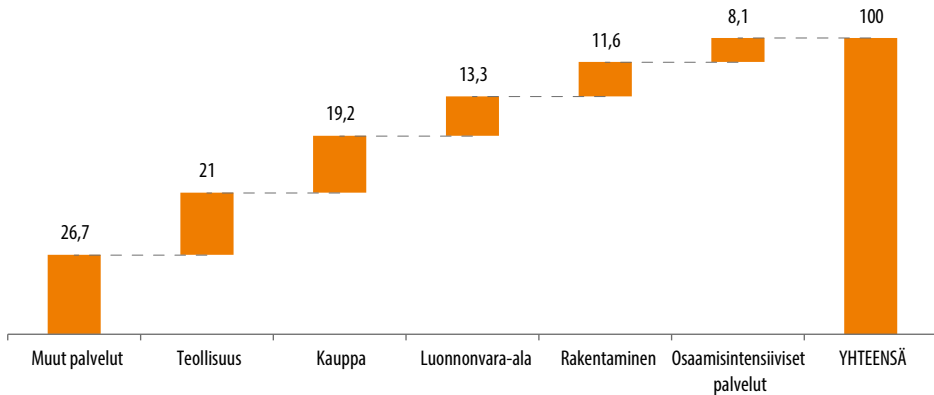
Kuva B: TOP 10 Sijaintiosamäärät 2. TOL-tasolla

Kuva C: Työpaikkaosuudet; >50% alueen työpaikoista

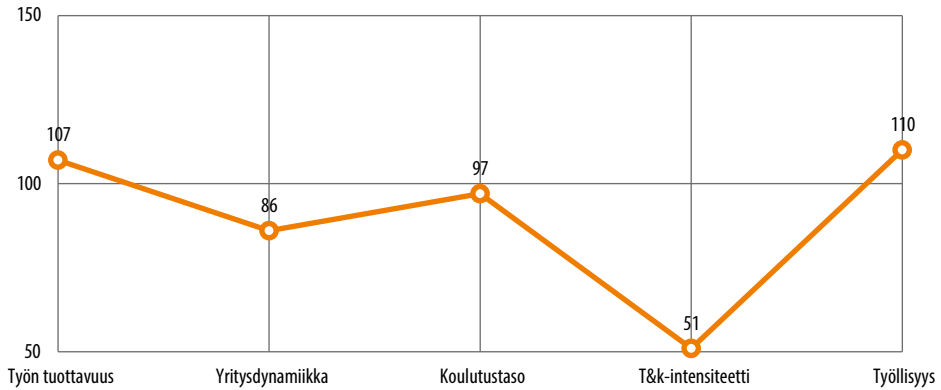

Kuva D: Toimialaprofiili

Kilpailukykyprofiili

Työn tuottavuus maakunnassa on keskitason yläpuolella ja työllisyys on ollut myös suhteellisen positiivinen. Maakunnan koulutustasossa jäädään jonkin verran mediaanista. Keskeinen haaste Keski-Pohjanmaalla on kuitenkin siellä toimivien yritysten t&k-intensiteetin vähäisyys.

Kuva E: Kilpailukykyprofiili

Ydinvahvuudet

Keski-Pohjanmaan ydinvahvuudet liittyvät kansainvälisesti toimiviin yrityksiin, vahvaan vientipainotteiseen teollisuuteen ja kemianteollisuuteen sekä näiden kehitystä palvelemaan monipuoliseen elinkeinorakenteeseen.

Sijainnin ja saavutettavuuden näkökulmasta satama syväväylinen sekä kehittyvät liikenneyhteydet ja maakuntaverkko luovat edelleen mahdollisuuksia liiketoiminnalle. Monipuolista elinkeinorakennetta täydentää vahva alkutuotanto.

- Kansainvälinen ja vietiin suuntautunut teknologiateollisuus ja tätä täydentävä monipuolinen elinkeinorakenne teollisine palveluineen ja vahvan alkutuotannon osuus.
- Elinkeinotoimintaa palveleva monipuolinen infrastruktuuri (sataman syväväylä, kaksoisraide, lentokenttä, vt8) sekä yritysystävällinen maakäyttö.

Muita tunnistettuja vahvuusalueita

Väestön ja kysyntäolosuhteiden näkökulmasta Keski-Pohjanmaa on muihin pieniin maakuntiin verrattuna ollut kasvava. Väestön kokonaiskasvu on positiivinen ja ikärakenne hyvä. Koulutuksen ja osaamisen suhteen korkeakoulutusta ja aikuiskoulutusta on saatu hyvin kohdennettua maakunnan elinkeinotoiminnan vahvuusalueille. Kaksikielisyys palvelee kansainvälistä elinkeinotoimintaa.

Kulttuuri ja vetovoimatekijöiden osalta Keksi-Pohjanmaalla on ainutlaatuista kulttuuriperinnettä erityisesti musiikkiin sekä kansanparantamiseen liittyen. Maakunnassa vallitsee vahva talkooperinne. Pienenä maakuntana toimijoiden keskinäinen verkostoituminen mahdollistaa alueen yhtenäistä kehittämistä.

Alueen yrittäjyyshenki on voimakasta ja yhteistyö alueen kehittämiseksi erittäin tiivistä. Alueen maantieteellisen suppeuden ja pienen koon nähtiin tarkoittavan myös ketteryyttä päätöksenteossa ja kehittämisestä.

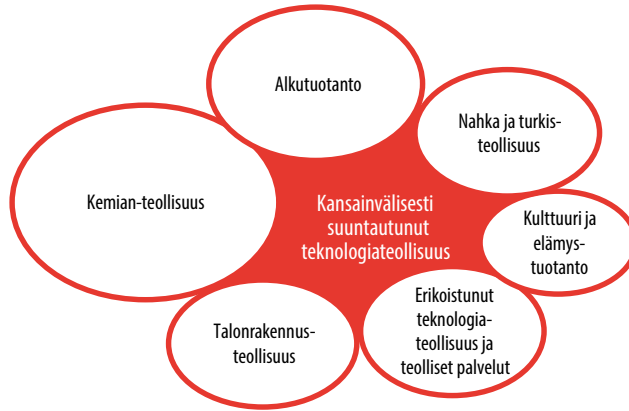
Ympäristötekijöistä myös turvallisuus ja maaseutualueiden puhtaus nostettiin esiin.

Alueellinen erikoistuminen

Keski-Pohjanmaan keskeisiä kivijalkoja ovat vahva kemianteollisuus sekä pientalorakentamiseen keskittynyt talonrakennusteollisuus. Tämän lisäksi teolliset palvelut, kaupan alan palvelut sekä alkutuotanto ovat alueella vahvoja. Myös metalli- ja kemianteollisuuteen liittyvät toimialat (mm. biotalous) nähdään jatkossakin kasvavina.

Keski-Pohjanmaalla on erikoistunutta tuotantoa erityisesti turkis- ja nahkateollisuudessa sekä veneteollisuudessa. Potentiaalisia tulevaisuuden aloja ovat erityisesti elintarvikkeiden jatkojalostus, elintarviketurvallisuus sekä kulttuuripalveluiden elämystuotanto. Tulevaisuudessa tärkeäksi nähdään myös kaivannaisteollisuus sekä biotalous erityisesti vesiteknologian näkökulmasta. Keskeisiä toimialoja on kuvattu alla.

Kuva F: Alueellinen erikoistuminen

Keski-Suomi

Keski-Suomen maakunnassa asuu noin 275 000 ihmistä ja se on asukasluvultaan viidenneksi suurin maakunta. Maakunta jakautuu kuuteen seutukuntaan ja 23 kuntaan, joista 6 on kaupunkeja.

Toimintaympäristökatsaus

Keski-Suomen väestö on ollut kasvussa, ja se kasvaa keskuseudun johtamana. Ikärakenne on eriytynyt alueellisesti, ja ikääntyneiden määrän odotetaan kasvavan edelleen tulevina vuosina.

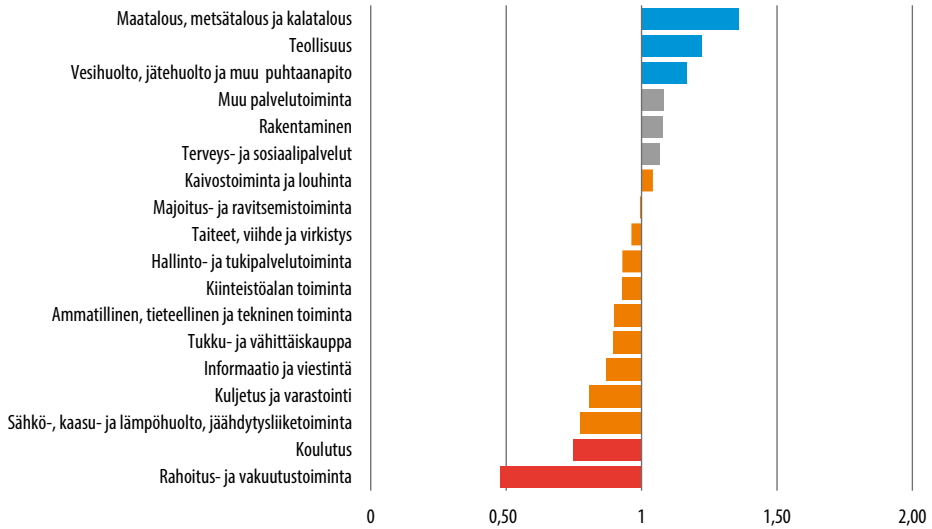
Työttömyyden kasvu Keski-Suomessa pysähtyi vuoden vaihteessa 2015–2016, mutta huolena on edelleenkin pitkäaikaistyöttömyyden kasvu.

Keski-Suomen yritysten kasvu on ollut viime vuosina koko maata parempaa. Vuoden 2016 ensimmäisellä puoliskolla liikevaihto kasvoi Keski-Suomessa 5,0 %, kun vastaava luku oli koko maassa 1,5 %. Liikevaihdon ja työllisyyden kasvua on ollut jokaisella toimialalla ja jokaisella maakunnan seudulla vuoden 2016 alusta alkaen. Kasvua ovat vetäneet rakennusala, palvelut sekä kauppa. Myös teollisuus on elpymässä rakennemuutoksen jälkeen.

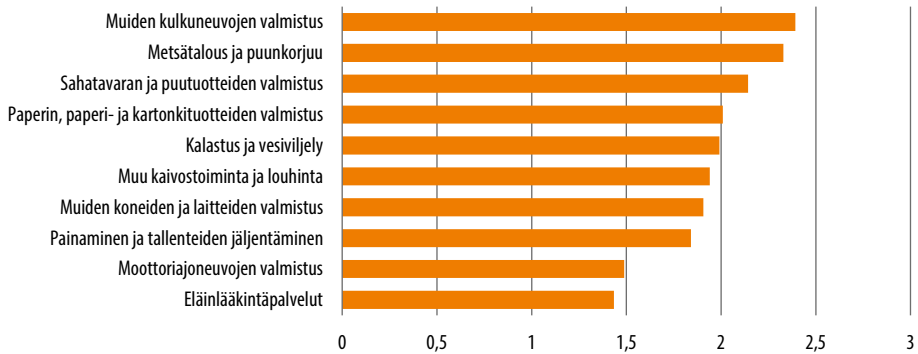
Alueen toimialaprofiili ja erikoistuminen

Keski-Suomessa on tapahtunut selkeä rakennemuutos teollisuudesta palveluihin. Metsäteollisuuden osuus Keski-Suomen viennistä on muutamaa vuotta lukuun ottamatta ollut suurinta.

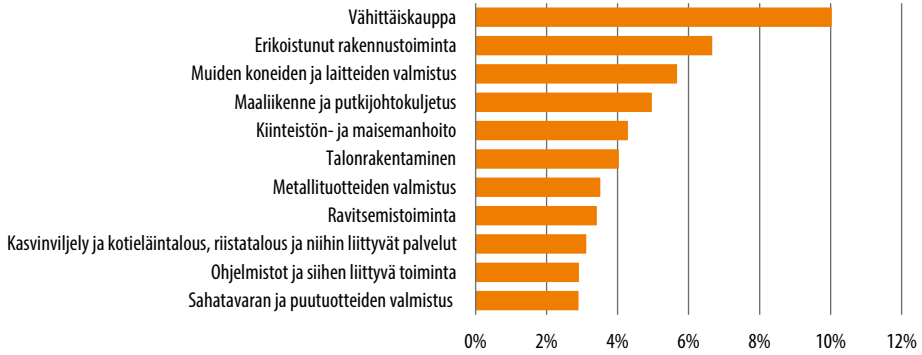
Kuva A: Sijaintiosamäärät ylimmällä TOL-tasolla

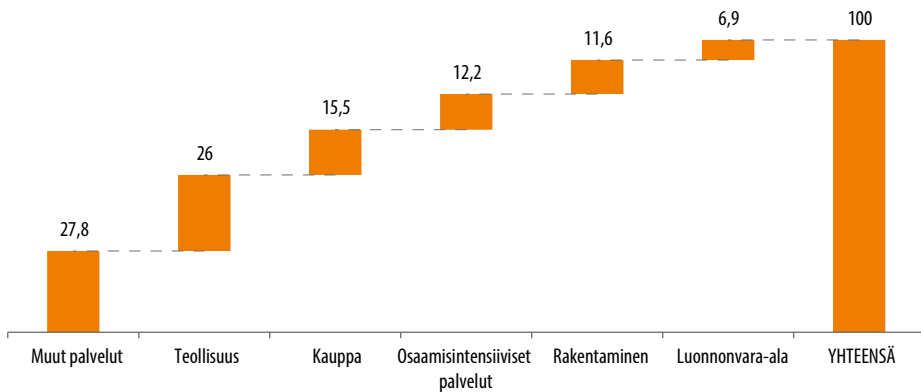
Kuva B: TOP 10 Sijaintiosamäärät 2. TOL-tasolla

Kuva C: Työpaikkaosuudet; >50% alueen työpaikoista

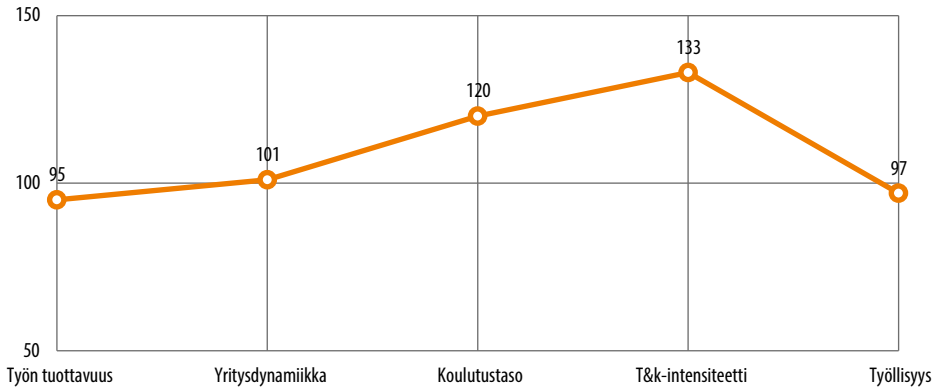

Kuva D: Toimialaprofiili

Kilpailukykyprofiili

Keski-Suomi on yritysdynamiikaltaan, koulutustasoltaan ja t&k-intensiteetiltään mediaanimaakunnan yläpuolella. Kilpailukykytekijöistä ainoastaan työllisyydessä ja työn tuottavuudessa Keski-Suomi jää hieman mediaanin alapuolelle. T&k-intensiteetiltään Keski-Suomi on ollut yksi vahvimmista maakunnista.

Kuva E: Kilpailukykyprofiili

Ydinvahvuudet

Keski-Suomen ydinvahvuudet nojaavat yhtäältä alueen metsäluonnonvaroihin ja metsäosaamiseen sekä toisaalta erityisesti maakunnan keskuskaupungin erittäin vahvaan ja monipuoliseen koulutukseen ja oppimiseen liittyvään osaamiseen.

- Biotuote- ja metsäkuituosaaminen
- Monipuolinen koulutuksen ja oppimisen keskus
- Maakunnan sisäinen saavutettavuus ja eheys.

Biotuote- ja metsäkuituosaaminen: Keski-Suomi on edelläkävijä metsäkuituosaamisessa ja biotuotteissa. Jyväskylässä tehdään maailmanluokan kuitutukimusta ja Keski-Suomi on kansainvälinen kuituosaamisen keskus. Äänekoskelle rakentuva biotuotetehdas on Suomen metsäteollisuuden historian suurin investointi. Tuotannon käynnistyttyä tehtaalla on yli 2 500 työpaikkaa, joista 1 000 täysin uusia, koko arvoketjussa Suomessa. Merkittävimpiä työllistämisaikavaihteluita odotetaan metsätalouteen ja kuljetuksiin.

Monipuolinen koulutuksen ja oppimisen keskus: Jyväskylästä on kehittynyt maan johtava ja maailmalla hyvin tunnettu uusien oppimiskäytäntöjen tutkimus- ja kehityskeskittymä. Jyväskylän yliopiston kasvatustieteellinen tiedekunta on maan johtavia opettajankoulutus- ja tutkimusyksiköitä, ja Jyväskylässä on maan ainoa liikuntatieteellinen tiedekunta,

Maakunnan sisäisen saavutettavuus ja eheys: Keski-Suomi on kumipyöräliikenteen maakunta. Valtakunnallisesti merkittävät valtatiet kattavat koko maakunnan alueen melko hyvin. Pääyhteyksiä täydentävät kanta- ja maantiet. Paikalliselle ja seudulliselle liikenteelle myös alempiasteisen tiestön merkitys on suuri. Sitä lisäa alueen metsäteollisuuden raakapuukuljetusten suuri määrä. Keskusten kehittymisen kannalta tieliikenneyhteydet ovat nykyisin avainasemassa

Muita tunnistettuja vahvuusalueita

Maakunnan keskukseen, Jyväskylään on viime vuosina kehittynyt kansallisesti ja kansainvälisestikin huomattava informaatio- ja viestintäteknologiayritysten klusteri, kärkenä kyberturvallisuuden tutkimus, kehitys ja koulutuskeskus.

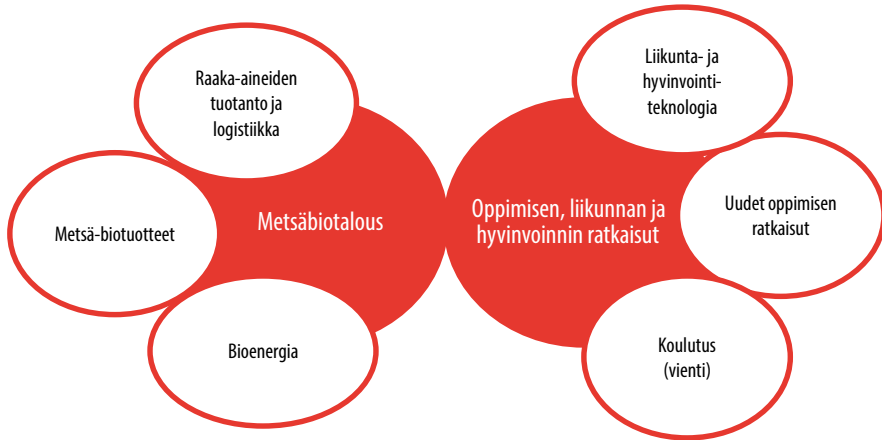
Pääkaupunkiseutua edullisempien toimitilojen lisäksi Keski-Suomen vahvuus on myös osaavassa työvoimassa. Jyväskylän informaatioteknologian tiedekunnassa on yli 2 000 opiskelijaa. Ammattikorkeakoulun vahvuuksia on Suomen ensimmäinen kyberturvallisuuden tutkimus-, kehitys- ja koulutusympäristö.

Viimeisin merkittävä uutinen maakunnassa on käynnistynyt yhteistyö IBM:n kanssa terveydenhuollon digitaalisin ratkaisuihin liittyen.

Alueellinen erikoistuminen

Keski-Suomen alueellinen erikoistuminen rakentuu yhtäältä koko maakunnan laajuiseen metsäbiotalousosaamiseen ja siihen pohjautuvaan teolliseen liiketoimintaan sekä toisaalta erityisesti maakunnan keskuskaupungin oppimista, liikuntaa ja hyvinvointia sekä digitaalisia palveluja yhdistävään osaamiseen.

Kuva F: Alueellinen erikoistuminen

Kymenlaakso

Kymenlaakson maakunnassa asuu noin 178 00 ihmistä ja se on väkiluvultaan 11:nneksi suurin ja pinta-alaltaan toiseksi pienin maakunta. Maakunta jakautuu Kouvolan seutukuntaan ja Kotkan-Haminan seutukuntaan, ja siellä on seitsemän kuntaa, joista kolme on kaupunkeja.

Toimintaympäristökatsaus

Kymenlaakson väestö ikääntyy ja vähenee. Maakunnan työttömyys- ja nuorisotyöttömyysaste ovat koko maan keskiarvon yläpuolella. Kymenlaaksossa on sekä asukaslukuun että ikäluokkaan suhteutettuna vähän korkea-asteen opiskelupaikkoja.

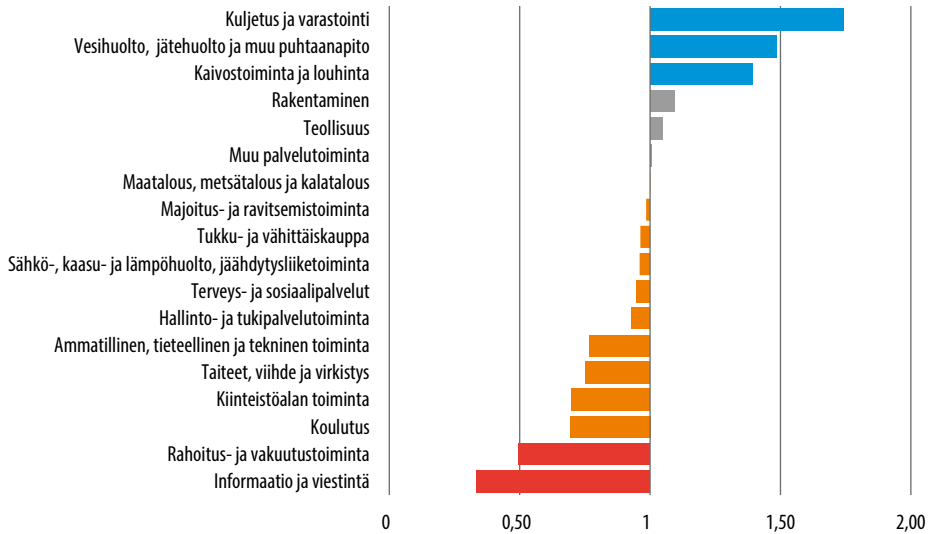
Teollisuudella on edelleen merkittävä rooli Kymenlaakson yritystoiminnassa ja maakunnan vienti koostuu lähes kokonaan teollisuustuotteista. Käynnissä oleva rakennemuutos on vähitellen monipuolistanut elinkeinorakennetta, mutta uusia työpaikkoja ei ole syntynyt samassa määrin menetettyjen tilalle. Sahatavaran vienti on kasvanut parin viime vuoden aikana selvästi.

Kymenlaakson sijainti tuo mahdollisuuksia elinkeinojen kehittämiseen. Hamina-Kotka-satama on pystynyt pitämään hyvin markkinaosuutensa kiristyvässä satamakilpailussa. Mm. E18-tien valmistuminen ja rautatieyhteyksien paraneminen Venäjän läpi vahvistavat liiketoimintamahdollisuuksia.

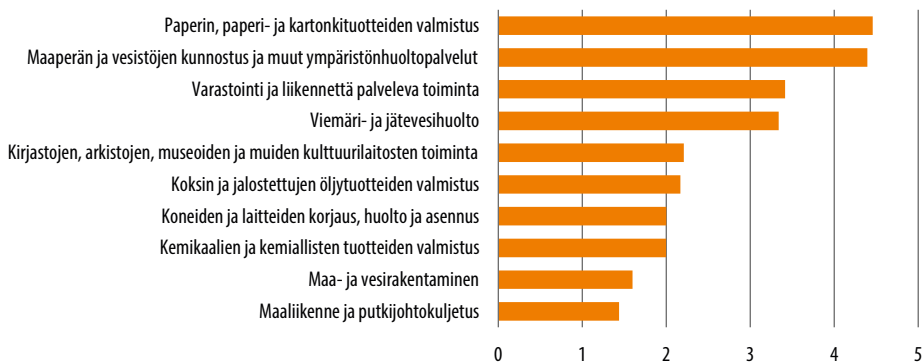
Alueen toimialaprofiili ja erikoistuminen

Kymenlaaksossa Venäjän rajan ja meren läheisyys ovat keskeisessä roolissa maakunnan vahvojen toimialojen menestymisessä. Metsä- ja paperiteollisuus hyötyy sijainnista. Lisäksi maakuntaan on muodostunut vahva logistiikkaliiketoiminta. Tämä on laajentunut ja maakunnassa tuotetaan myös älylogistiikkaratkaisuja. Metsä-, saha-, paperi-, ja selluteollisuus on laajentunut kiertotalouden näkökulmat huomioivaksi. Maakunnan elinvoimaisuutta on koetellut metsäteollisuuden tuotantolaitosten lopettaminen. Perinteisen metsäteollisuuden tilalle on pyritty kehittämään tästä johdannaisia kestäväen kehityksen ratkaisuja ja älykkyyttä hyödyntävää liiketoimintaa. Metsä- tai kiertotalousklusterin kokonaishallintaa heikentää se, ettei alueella ole juurikaan alan koneiden tuotantoa.

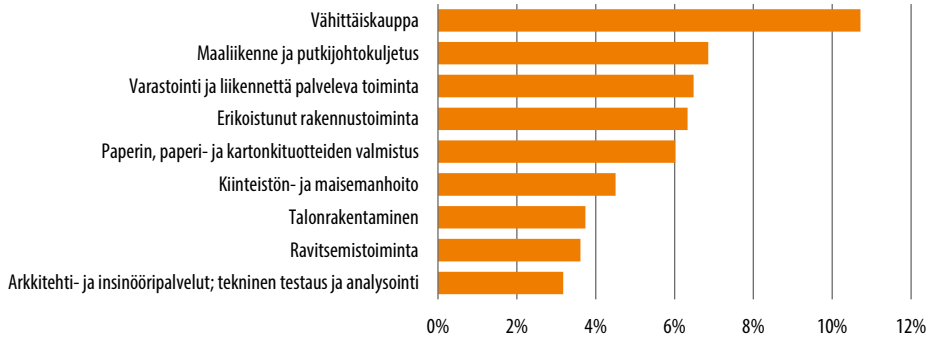
Kuva A: Sijaintiosamäärät ylimmällä TOL-tasolla

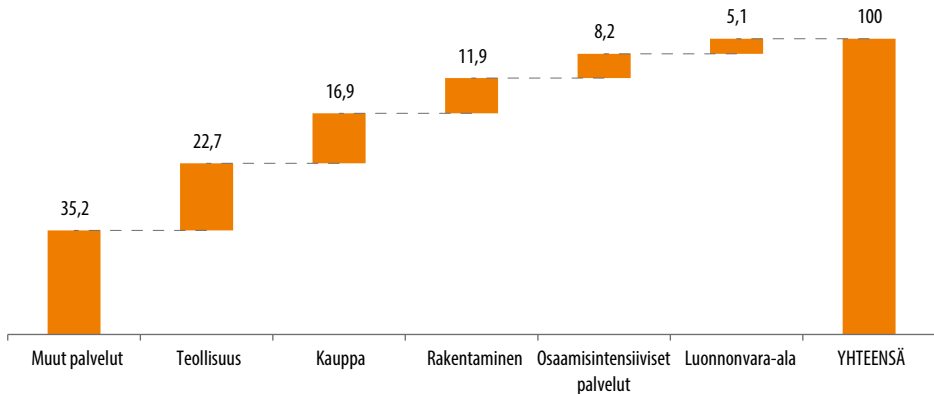
Kuva B: TOP 10 Sijaintiosamäärät 2. TOL-tasolla

Kuva C: Työpaikkaosuudet; >50% alueen työpaikoista

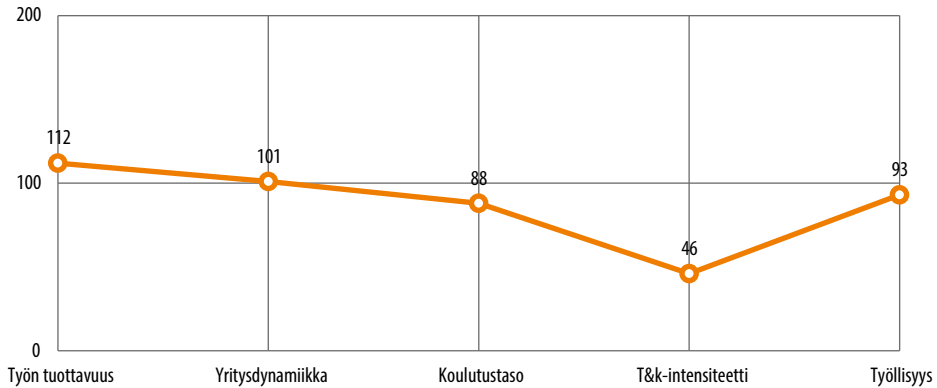
Kuva D: Toimialaprofiili

Kilpailukykyprofiili

Kymenlaakson kilpailukykyprofiili on yritysten t&k-panostuksia lukuun ottamatta lähellä maakuntien mediaaniarvoja. T&k-intensiteetiltään maakunta on toiseksi alhaisin. Vaikka maakunnassa on metsäteollisuutta, alueelta puuttuvat t&k-toimintaan merkittävästi panostavat suuret yritykset eikä maakunnassa ole yliopistoa, joka osaamisellaan tukisi yritysten mittavampia t&k-panostuksia.

Kuva E: Kilpailukykyprofiili

Ydinvahvuudet

Kymenlaakson ydinvahvuudet kulmineituvat sijaintiin meren ja Venäjän läheisyyteen ja metsäteollisuuteen. Nämä myös tukevat toisiaan. Metsäteollisuusalue edellyttää hyvää sijaintia ja kehittyneitä logistiikkaratkaisuja. Metsäteollisuudessa tämänhetkinen vahvuus on vielä puunjalostuksessa, paperiteollisuudessa ja alan suunnitteluosaamisessa. Toimialan suunta kääntyy kuitenkin vähitellen uudeksi metsäteollisuudeksi ja kiertotaloudeksi. Tässä painottuvat sellutehtaiden sivuvirtojen hyödyntämisen ratkaisut sekä logistiikan ja suunnittelun älysovellukset.

- Sijainti: meren ja pääkaupunkiseudun läheisyys
- Metsäteollisuuden vahva perinne ja uudet liiketoimintamahdollisuudet.

Sijainti on mahdollistanut satamaliiketoiminnan ja muiden logistiikkaratkaisujen nousemisen maakunnalle merkittäväksi liiketoiminnaksi. Kotkan ja Haminan satamat ovat pystyneet pitämään asemansa tiukasta taloudellisesta tilanteesta huolimatta. Nämä yhdessä rautatien ja maanteiden kanssa luovat edellytyksiä muulle

liiketoiminnalle. Venäjän rajan läheisyys vahvistaa logistiikkavirtojen merkitystä. Viime vuosina maakunnaassa on luotu myös uutta älylogistiikan liiketoimintaa.

Metsäteollisuuden vahva perinne ja uudet liiketoimintamahdollisuudet käsittää maakunnalle perinteisesti vahvojen metsä- ja paperiteollisuuden lisäksi mm. yhä kehittyvän suunnitteluosaamisen ja teollisuuden sivuvirtojen uudet hyödyntämistavat. Jälkimmäisestä esimerkkinä on vapautuvan energian hyödyntämisen kalankasvatusaltaiden lämmitykseen.

Muita tunnistettuja vahvuusalueita

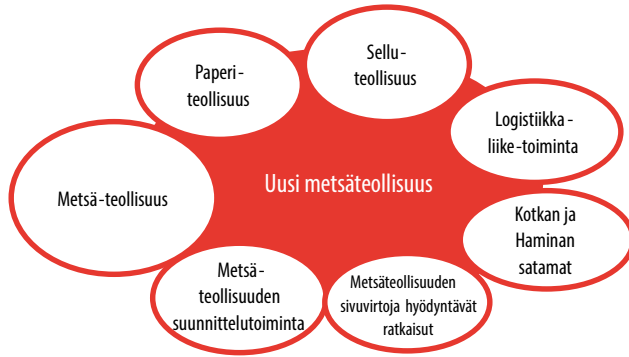
Maakunnan sijainnista on nostettavissa ydinvahvuuksiksi edellä mainittujen lisäksi vesistön muu hyödyntäminen. Saaristo ja joki ovat maakunnan matkailuvaltteja, ja näiden liiketoimintaa kehitetään systemaattisesti. Maakunnassa on myös jonkin verran vesistöjen lisäksi esim. luonnonpuistoa hyödyntävää luonto- ja kulttuurimatkailua. Tätä pidetään nousevana liiketoimintana. Matkailuliiketoiminnan merkittävä kasvu edellyttäisi kuitenkin palveluiden vahvistamista.

Muita yksittäisiä, toistaiseksi kapean osaamisen ja liiketoiminnan nostoja ovat energiateknologia, datakeskusosaaminen ja kyberturvallisuus. Näiltä aloilta löytyy jo muutamia merkittäviä toimijoita, mutta kansallisesti verrattuna nämä eivät ole vielä kovin erottuvia maakunnan vahvuusaloja.

Alueellinen erikoistuminen

Kymenlaakson alueellinen erikoistuminen on hyvin yhdenmukainen maakunnan eniten työllistävien toimialojen kanssa. Paperiteollisuuden painotus on suuri lähes kaikkiin muihin maakuntiin verrattuna. Samoin varastointia ja liikennettä palvelevat liiketoiminnot ovat maakunnassa suhteellisesti vahvoja.

Kuva F: Alueellinen erikoistuminen

Lappi

Lapin maakunnassa asuu noin 180 000 ihmistä. Maakunta on pinta-alaltaan suurin ja väkiluvultaan 10:nneksi suurin. Lapin maakuntaan kuuluu kuusi seutukuntaa ja 21 kuntaa, joista neljä on kaupunkeja.

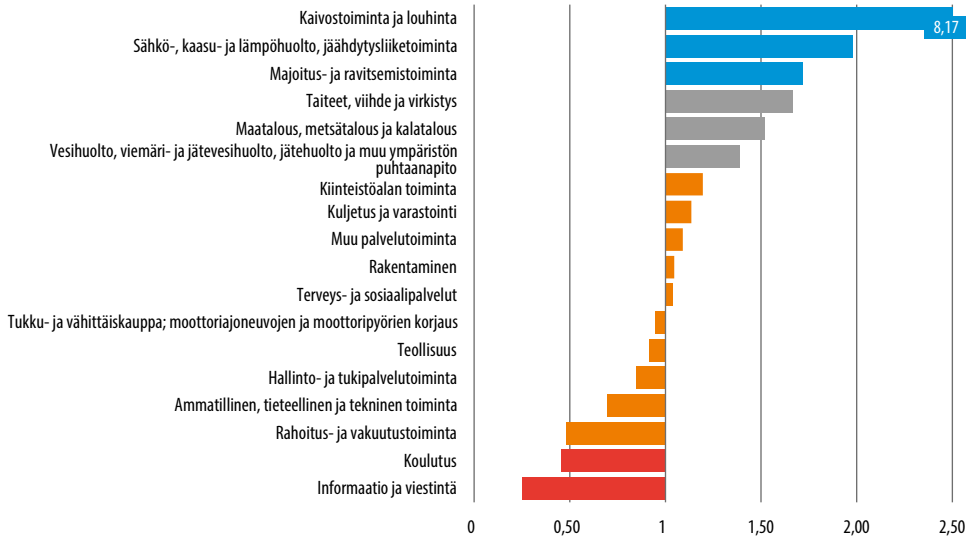
Toimintaympäristökatsaus

Lappilaisten yritysten liikevaihdon kehitys on viimeiset vuodet jatkunut koko maata parempana. Suhteellisesti eniten liikevaihto on kasvanut kaivostoiminnassa, liike-elämän palveluissa sekä majoitus- ja ravitsemistoiminnassa. Lapin markkinointiin, näkyvyyteen ja imagoon on panostettu laajasti. Vajaalla kolmanneksella Lapin alueen pk-yrityksistä on vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla (koko maassa viidenes). Suoraa vientiä on puolella. Pk-yritysten arviot suhdannenäkymistä ovat nousseet. Työttömyyden kasvun pysähtymisestä on merkkejä, mutta toimialakohtaista ja alueellista työvoiman kohtaanto-ongelmaa on olemassa. Teollisuudessa tuotannon modernisoiminen on siirtänyt työtä alihankkijoiden tuottamaksi, mikä näkyy työvoiman tarpeina alihankintayrityksissä. Lapin oppilaitokset ovat panostaneet elinkeinoelämän toimintaympäristöjen kehittämiseen.

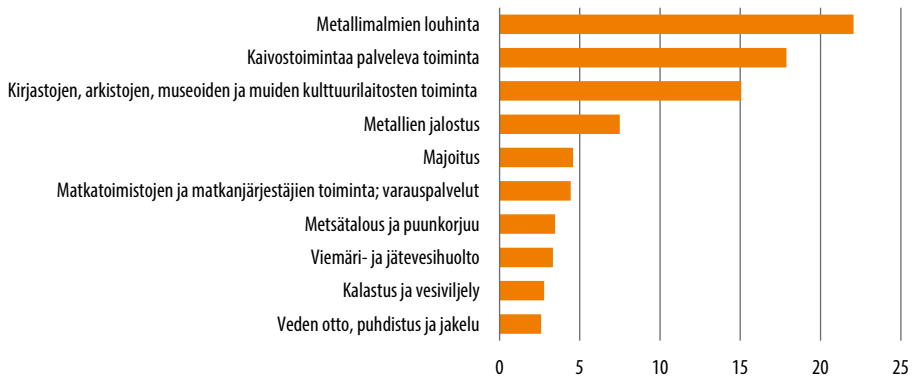
Alueen toimialaprofiili ja erikoistuminen

Lapin vahvimpia erikoistumisaloja ovat kaivostoiminta, metallien jalostus ja matkailu. Matkailun rooli näkyy myös majoitusalaissa. Myös metsätalous, kalastus ja vesiviljely ovat keskimääräistä vahvempia. Suurimpia työllistäjiä vähittäiskaupan lisäksi ovat maaliikenne, erikoistunut rakennustoiminta ja metallien jalostus sekä matkailun eri toimialoille luomat työllistämismahdollisuudet. Koko lapin teollinen elinkeinorakenne on erittäin monipuolinen ja vientipainotteinen.

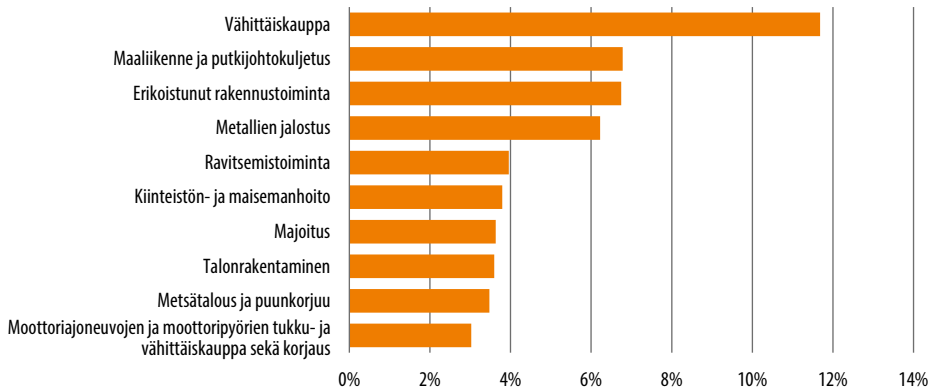
Kuva A: Sijaintiosamäärät ylimmällä TOL-tasolla

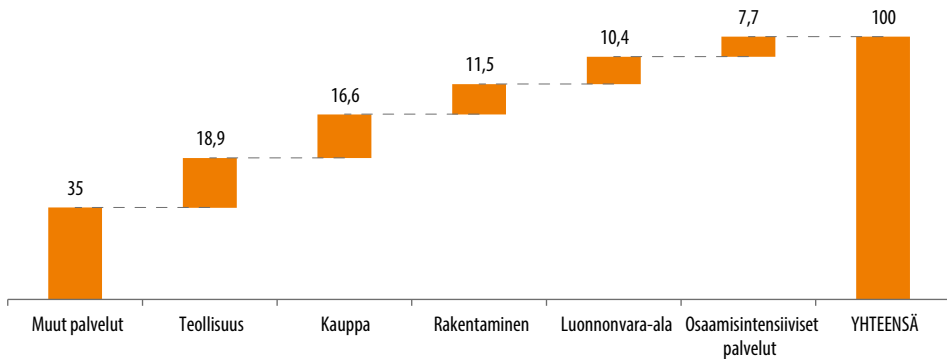
Kuva B: TOP 10 Sijaintiosamäärät 2. TOL-tasolla

Kuva C: Työpaikkaosuudet; >50% alueen työpaikoista

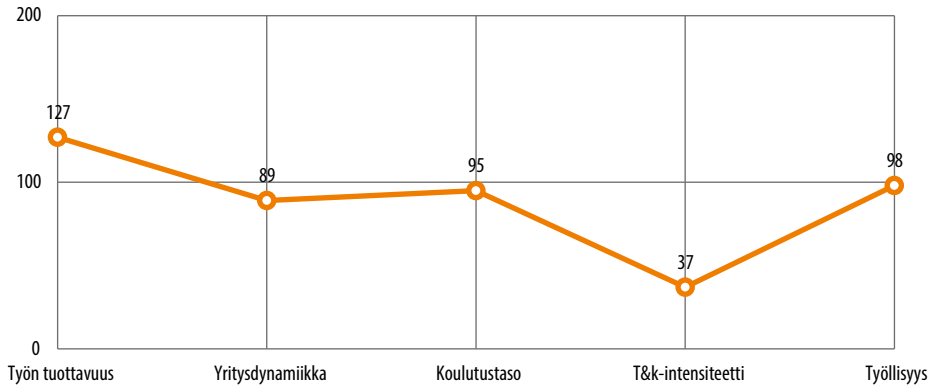

Kuva D: Toimialaprofiili

Kilpailukykyprofiili

Lapin kilpailukykyprofiilissa näkyy teollisuuden korkea jalostusaste. Haasteena sen sijaan on yritysten t&k-investointien vähäisyys.

Kuva E: Kilpailukykyprofiili**Ydinvahvuudet**

- Ainutlaatuiset luonnon-olosuhteet ja erityinen sijainti
- Vahva matkailubrändi
- Kansainvälisesti toimiva kaivostoiminta ja metallien jalostus, joka luo mahdollisuuksia alueen toimijoille.

Lapin ydinvahvuuksia ovat sen tarjoamat ainutlaatuiset luonnonolosuhteet, vahva matkailubrändi ja arktisen alueen erityisen sijainti. Alueella on vahva infrastruktuuri (lentokenttä, tietoliikenne), joka luo toimivan perustan kansainväliselle matkailulle. Matkailubrändiä tukee myös vetovoimainen ja eksoottinen kulttuuri.

Lapin saavutettavuus on myös hyvä. Sen alueella on 5 toimivaa lentokenttää ja kansainväliset reittiyhteydet, raideliikenne sekä kolmen naapurimaan luomat mahdollisuudet.

Yritys- ja toimialarakenteen näkökulmasta vahva vientivetoisuus suurteollisuutta mahdollistaa kasvua muulle yritystoiminnalle. Vahvan suurteollisuuden rinnalla kasvaa

voimakkaasti matkailun kansainvälinen liiketoiminta. Tämä näkyy matkailukysynnän lisääntymisenä ja luo mahdollisuuksia Lapin näkyvyyden ja tunnettuuden lisääntymisen vaikutuksina muissa toimijoissa.

Yritykset korostivat myös tilojen ja tonttien saavutettavuutta, yritysten ja julkisen sektorin hyvää yhteistyötä ja koko alueen uudistumiskykyä.

Kansainvälisyys on useilla asioilla Lapin keskeinen vahvuus. Tämä näkyy pohjoismaisen arktisen yhteistyön mahdollisuuksissa ja hyvänä kansainvälisenä saavutettavuutena.

Lapin korkeakoulukonserni on erikoistunut tukemaan ja vahvistamaan Lapin vahvuuksia. Korkeakoulukonsernissa toimii Matkailun tutkimus- ja koulutusinstituutti. Useiden tutkimuslaitosten yksiköiden sijainti Lapin alueella tuo laajasti käytössä olevaa asiantuntijuutta myös alueen pk-yritysten käyttöön.

Muita tunnistettuja vahvuusalueita

Ympäristön ja maankäytön näkökulmasta Lapin luonnonvarat, suojelualueet ja vetovoimainen luonnonympäristö luovat monia mahdollisuuksia kehittää uuden tyyppisiä palveluita ja edelleen kehittää korkean jalostusasteen tuotteita. Lappi on myös maailman suurin luonnontuotekeruualue.

Väestön ja kysyntäolosuhteiden näkökulmasta Lapin matkailukeskukset ovat vetovoimaisia. Lapin aluerakenne on perustunut matkailukeskusten ympärille. Matkailukeskukset tukevat maaseutualueiden kehittymistä ja palveluita.

Lapin alueella ihmisten ja organisaatioiden välinen pitkäaikainen verkostoituminen on luonut mahdollisuuksia alueen systemaattiselle kehittämiselle. Eri toimijoiden välinen vahva yhteistyö koko alueen kehittämiseksi nousee yhdeksi läpileikkaavaksi tekijäksi, joka tukee kaikkien vahvuusalueiden kehittämistä.

Luonnonvarat luovat uusia mahdollisuuksia myös energia(biotaloudelle), jalostusasteen nostamiselle ja biotalouden pk-yritysten toimintamahdollisuuksille. Materiaaliset ja ei-materiaaliset luonnonvarat mahdollistavat myös brändäyksen ja runsaasti lisäarvoa synnyttävät tuotteet. Keskeisinä brändeinä ovat turvallisuus ja puhtaus.

Arktisuuteen liittyy myös muita tiettyjä vahvuuksia, kuten puhtauden brändääminen osana tuotteita ja palveluita ja pohjoismainen yhteistyö.

Turvallisuusosaaminen luo mahdollisuuksia matkailun kehittämiseen sekä testausolosuhteiden luomiseen.

Alueellinen erikoistuminen

Lapin toimialoissa erityisesti kansainvälisesti toimiva kaivannaisteollisuus, metallien jalostus ja matkailu sekä alkutuotanto ovat alueen keskeisiä kivijalkoja. Myös metsätaloudessa nähdään runsaasti mahdollisuuksia. Matkailuun kytkeytyvä palveluliiketoiminnan kehittyminen on tulevaisuudessa entistä keskeisemmässä asemassa.

Tulevaisuuden potentiaalisia aloja ovat erityisesti kiertotalouden mahdollisuudet, mekaaninen puunjalostus ja alihankintaketjujen tarjoamat mahdollisuudet sekä testaustoiminta. Puurakentamisen osalta nousua on havaittavissa.

Ruoka ja elintarviketeollisuudessa nähdään mahdollisuuksia erityisesti jalostettuina tuotteina ja palveluina. Samoin luonnontuotteiden jatkokehittäminen, kuten kosmetiikka, nostettiin nouseviksi aloiksi.

Luovilla aloilla ja kulttuurialoilla on vielä hyödyntämättömiä mahdollisuuksia. Myös lähienergia ja hajautuvan energiatuotannon osalta Lappiin on syntynyt osaamista, jota voitaisiin vielä vahvemmin hyödyntää.

Kuva F: Alueellinen erikoistuminen

Pirkanmaa

Pirkanmaa on maakunnista toiseksi suurin ja siellä asuu noin 509 000 asukasta. Maakunnassa on viisi seutukuntaa ja 22 kuntaa, joista yksitoista on kaupunkeja.

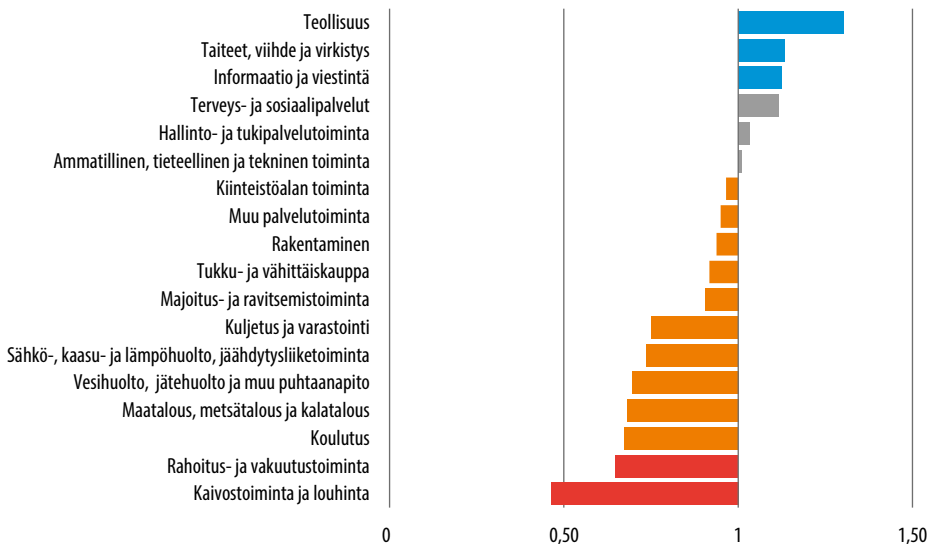
Toimintaympäristökatsaus

Pirkanmaa on Suomen merkittävin väestö- ja työpaikkakeskittymä Uudenmaan jälkeen. Maakunnassa on vajaa 10 % Suomen työpakoista, näistä $\frac{3}{4}$ on Tampereella ja sen kehyskunnissa. Työllisyyden kehitys oli Pirkanmaalla positiivista aina vuoteen 2008 asti. Työttömyys on koko maan keskiarvoa korkeampi, vaikka avoimien työpaikkojen osuus on kasvanut. Maakunnan reuna-alueilla työpaikkojen määrä on vähentynyt ja erityisesti tämän koskee perinteisiä teollisuuspaikkakuntia.

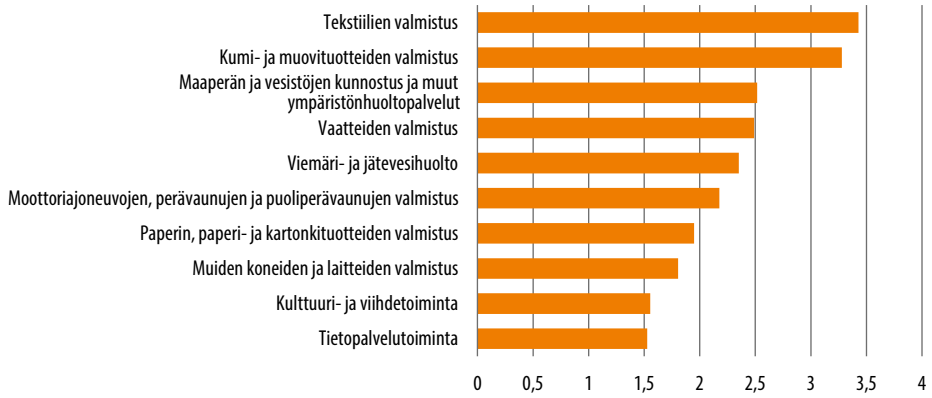
Alueen toimialaprofiili ja erikoistuminen

Pirkanmaa on perinteisesti ollut valmistavan teollisuuden maakunta, ja sitä se on edelleen, vaikka sen suhteellinen merkitys on hieman vähentynyt toimialarakenteen muuttuessa enemmän palveluvaltaiseksi. Teollisuuden rinnalle nousut palvelusektori on jo isompi kuin teollisuus ja Pirkanmaa perustaa talouttaan enenevässä määrin korkeaan osaamiseen.

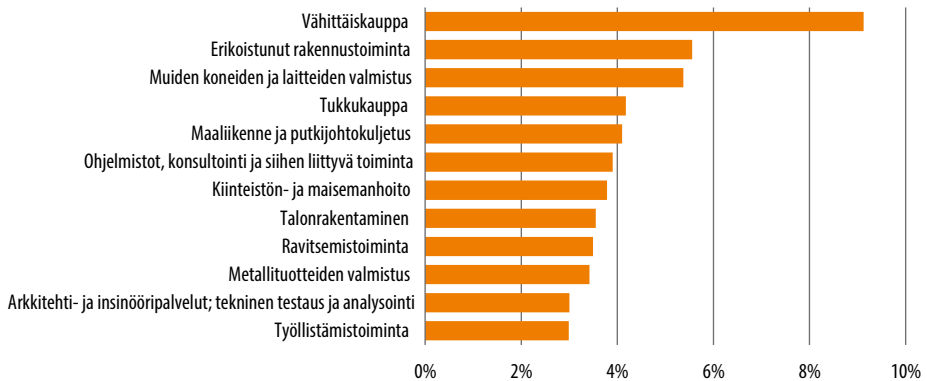
Kuva A: Sijaintiosamäärät ylimmällä TOL-tasolla

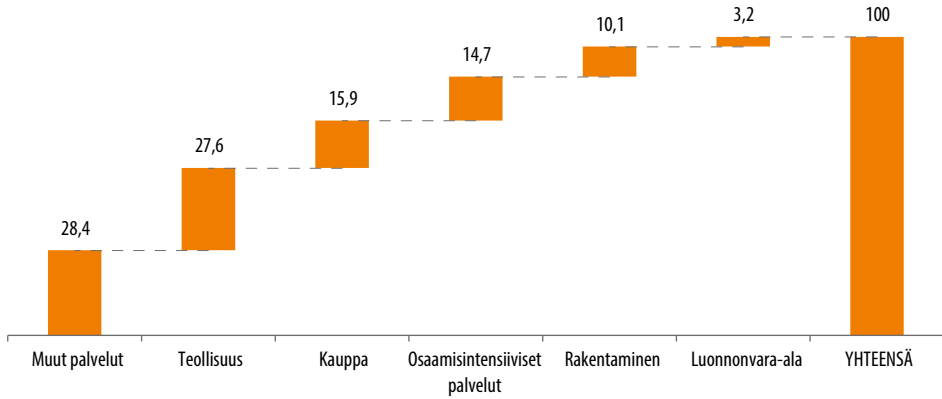
Kuva B: TOP 10 Sijaintiosamäärät 2. TOL-tasolla

Kuva C: Työpaikkaosuudet; >50% alueen työpaikoista

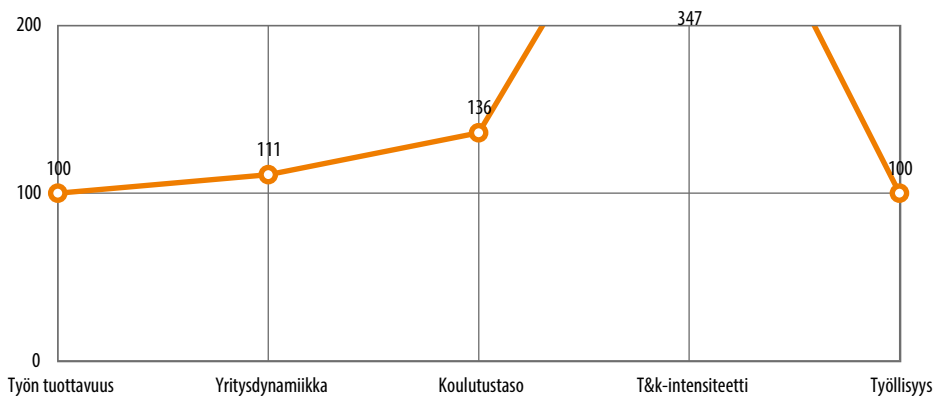
Kuva D: Toimialaprofiili

Kilpailukykyprofiili

Pirkanmaan kilpailukykyprofiili on kaikilta osin mediaanimaakunnan yläpuolella. Keskeisimmät haasteet liittyvät työllisyyteen kuten myös käytännöllisesti katsoen kaikilla maakunnilla. T&k-panostukset ovat maakunnan yrityksissä huomattavasti keskimääräistä suuremmat ja Pirkanmaa kuulukin selkeästi t&k-intensiivisten maakuntien joukkoon.

Kuva E: Kilpailukykyprofiili

Ydinvahvuudet

Pirkanmaan ydinvahvuudet liittyvät maakunnan sijaintiin kasvukäytävällä ja pääväylien solmupisteessä; vahaan ja laajaan oppilaitosverkostoon ja sen luomiin kilpailukykytuihin sekä yhteen Suomen voimakkaimmin kasvusta maakuntakeskuksesta.

- Saavutettavuus
- Vetovoimaiset oppilaitokset
- Kasvava ja vetovoimainen maakuntakeskus.

Saavutettavuus: Pirkanmaa sijaitsee kasvukäytävällä, pääväylien solmupisteessä ja viiden radan keskipisteessä. Maakunnan keskuskaupunki on keskellä maakuntaa ja 60 % suomalaisista on helposti alueelta saavutettavissa. 41 % ulkomaalaisomisteisista yrityksistä Tampereen kaupunkiseudulla ilmoittaa logistisen sijainnin yhdeksi tärkeimmistä syistä pysyä seudulla.

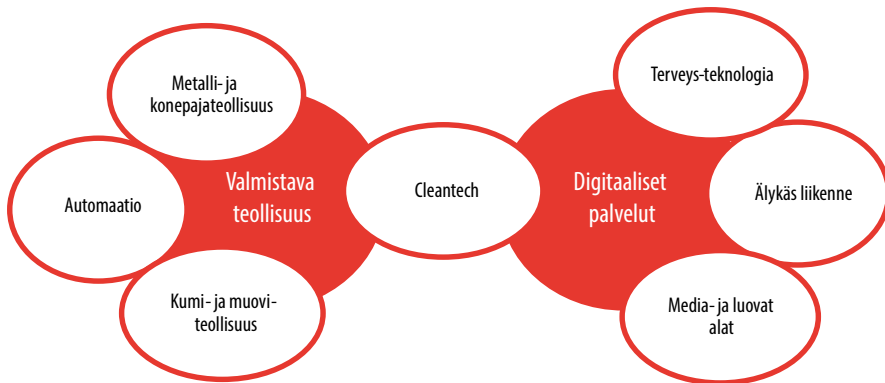
Vetovoimaiset oppilaitokset: Vetovoimaiset oppilaitokset tuovat maakuntaan paljon nuoria ja takaavat osaavan työvoiman saatavuuden alueen elinkeinoelämän tarpeisiin. Maakunnan osaamisen taso on kansallista kärkeä ja Pirkanmaalla koulutus on kansainvälisesti haluttua ja vetovoimaista. Tampereen ammattikorkeakoulu on ollut kärjessä useana vuonna vetovoima-arvioinneissa ja oppilaitosten välillä tehdään paljon vertikaalista ja horisontaalista koulutusyhteistyötä (esim. Tampere3). Korkean osaamisen työpaikat ovat lisääntyneet ja maakunta vetää puoleensa myös kansainvälisiä osaajia. Kansainvälisten investointien, tutkijoiden, opiskelijoiden ja työntekijöiden lukumäärä maakunnassa on kasvanut. 66 % ulkomaalaisomisteisista yrityksistä Tampereen kaupunkiseudulla ilmoittaa osaajien saatavuuden ja matalan vaihtuvuuden tärkeimmiksi syiksi pysyä alueella.

Kasvava ja vetovoimainen maakuntakeskus: Tampereen kaupunkiseutu on yksi Suomen vetovoimaisimmista kaupunkikeskuksista. Väestön kasvu kaupunkiseudulla pitää maakunnan ikäpyramidia kunnossa ja luo uutta kysyntää ja liiketoimintamahdollisuuksia.

Alueellinen erikoistuminen

Pirkanmaan toimialarakenne on muuttunut palveluvaltaisemmaksi, mutta valmistavalla teollisuudella on edelleen vahva asema. Ennen muuta tämä on tarkoittanut metalli- ja konepajateollisuutta, mutta myös kumi- ja muoviteollisuutta ja teollisuuden automaatiota. Cleantech on luonut siltaa maakunnan toiseen ja nuorempaan erikoisalaan, digitaalisiin palveluihin.

Kuva F: Alueellinen erikoistuminen

Pohjanmaa

Pohjanmaan maakunnassa asuu noin 180 000 ihmistä ja maakunta on asukasluvultaan kahdenneksitoista suurin. Maakunta jakautuu neljään seutukuntaan. Pohjanmaalla on 15 kuntaa, joista kuusi on kaupunkeja.

Toimintaympäristökatsaus

Pohjanmaa on ollut taloudelliselta kehitykseltään yksi Suomen vahvimpia maakuntia. Hyvää kehitystä selittää pitkälti Vaasan seudulla sijaitseva Pohjoismaiden merkittävin energiateknologikeskittymä.

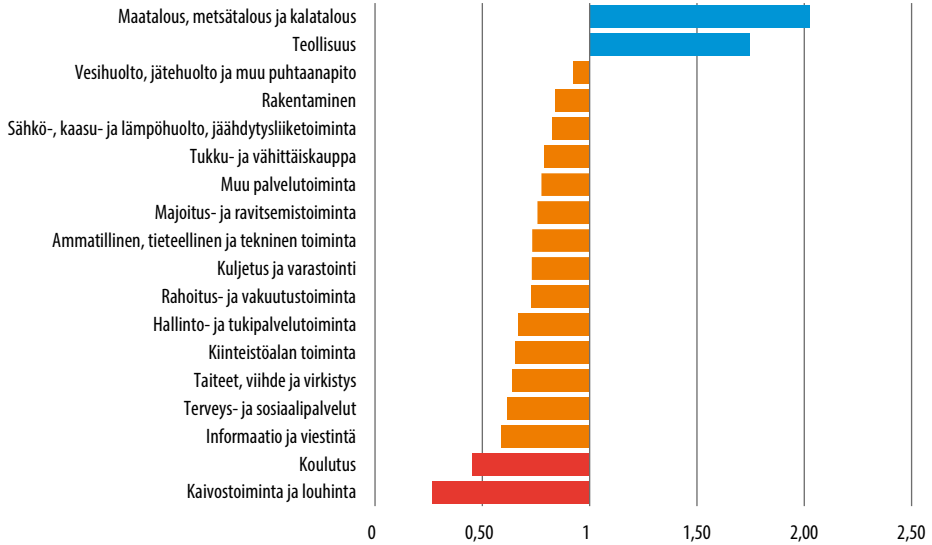
Työttömyysaste on Pohjanmaalla säilynyt koko maata matalammalla tasolla. Työttömyyden alueellinen jakauma maakunnan sisällä kuitenkin vaihtelee.

Väestönkasvu on Pohjanmaalla ollut pitkään positiivista. Maakunnan 15 kunnasta väestö kasvaa kahdeksassa. Pohjanmaan väkilukua kasvattavat syntyneiden enemmisyys ja maahanmuutto. Pohjanmaalle on viime vuosina muuttanut väkeä ulkomailta, mutta maan sisäisessä muuttoliikkeessä maakunta menettää asukkaita jatkuvasti. Kaikki kunnat Vaasaa ja Laihiaa lukuun ottamatta menettävät väkeä maan sisäisessä muuttoliikkeessä.

Alueen toimialaprofiili ja erikoistuminen

Pohjanmaalla on poikkeuksellisen selkeät ja vahvat erikoistumisalueet. Pohjanmaalla on erittäin vahva teollinen elinkeinorakenne: teollisuuden osuus arvonlisäyksestä on suurempi kuin muissa maakunnissa. Viennin osuus teollisuuden liikevaihdosta on Pohjanmaalla peräti 75 prosenttia ja alueella sijaitsee monia kansainvälisiä suur-yrityksiä.

Kuva A: Sijaintiosamäärät ylimmällä TOL-tasolla

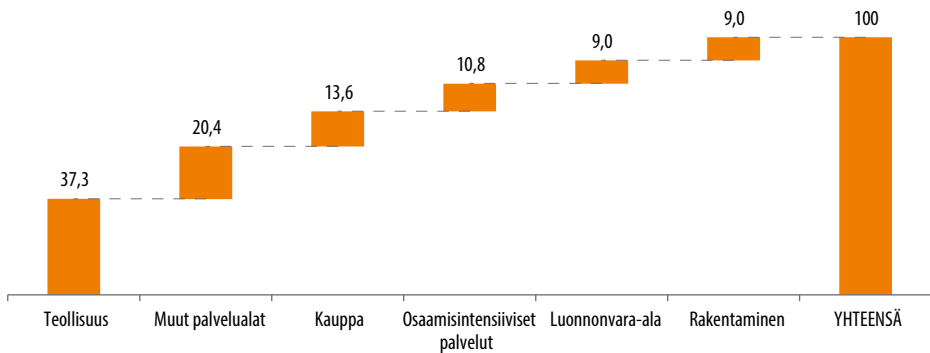
Kuva B: TOP 10 Sijaintiosamäärät 2. TOL-tasolla

Kuva C: Työpaikkaosuudet; >50% alueen työpaikoista

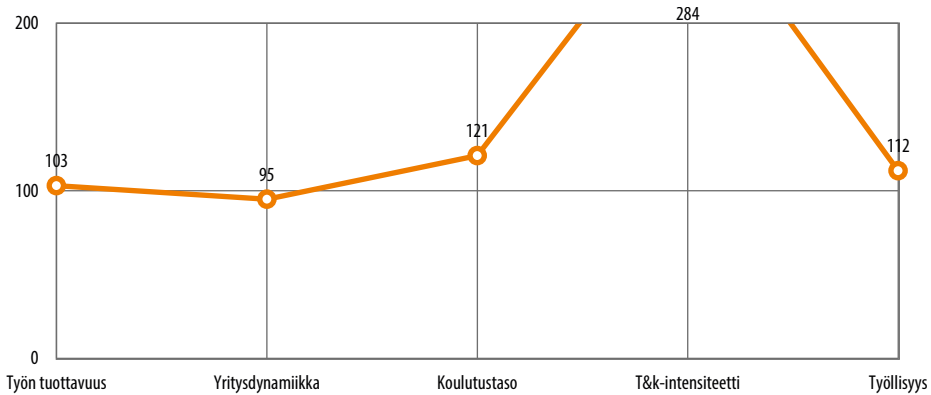
Kuva D: Toimialaprofiili

Kilpailukykyprofiili

Pohjanmaa on kilpailukyvyltään yksi Suomen vahvimpia maakuntia. Ainostaan yrittäjädynamiikaltaan Pohjanmaa jää mediaanimaakunnan alapuolelle. T&k-panostukset ovat maakunnan yrityksissä keskimääräistä suuremmat ja Pohjanmaa kuuluu selkeästi t&k-intensiivisten maakuntien joukkoon.

Kuva E: Kilpailukykyprofiili

Ydinvahvuudet

Pohjanmaan ydinvahvuudet nivoutuvat alueen vahvan, monipuolisen ja kansainvälisen teollisen elinkeinorakenteen ympärille. Pohjanmaan teollisuus on samanaikaisesti sekä monipuolista että pitkälle erikoistunutta. Tätä tukevat hyvät kansainväliset yhteydet: satamat ja kaksi lentokenttää. Maakunnan koulutus tukee alueen elinkeinoja ja korkeakoulutettujen määrä maakunnassa on korkea. Yrittäjämäinen asenneilmasto ja monikielisyys luovat edellytyksiä yrityskannan uusiutumislle ja kansainvälistymislle.

- Vahva, monipuolinen ja kansainvälinen teollinen elinkeinorakenne
- Hyvät kansainväliset liikenneyhteydet
- Monipuoliset koulutusmahdollisuudet
- Yrittäjämäinen asenneilmasto
- Monikielinen toimintaympäristö.

Vahva, monipuolinen ja kansainvälinen teollinen elinkeinorakenne: Pohjanmaa on Suomen teollistunein maakunta, teollisuuden osuus arvonlisäyksestä on maakuntien välisessä vertailussa selvästi suurin. Energiateknologian lisäksi merkittäviä teol-

lisuuden aloja ovat massan ja paperituotteiden valmistus, kemianteollisuus, metallituotteiden valmistus, elintarviketeollisuus, jalostusteollisuus sekä kulkuneuvo-teollisuus, jossa veneteollisuudella on merkittävä osuus. Viennin osuus teollisuuden liikevaihdosta on yli 70 prosenttia. Alueella sijaitsee monia kansainvälisiä suuryrityksiä, joiden markkina- alueena on koko maailma.

Hyvät kansainväliset liikenneyhteydet: Maakunnan liikenteellinen sijainti ja mahdollisuudet hyödyntää eri kuljetusmuotoja luovat hyvät puitteet alueen elinkeinoelämälle. Satamien ja kahden lentoaseman ansiosta maakunnasta on hyvät yhteydet ulkomaille.

Monipuoliset koulutusmahdollisuudet: Maakunnassa toimii kahdeksan korkeakouluyksikköä, jotka tarjoavat monipuolisia koulutusmahdollisuuksia. Korkeakoulutettujen osuus väestöstä on maakuntien välisen vertailun kärkipäässä.

Yrittäjämäinen asenneilmasto vahvistaa uusien alojen muodostumista.

Monikielisyys on vetovoimatekijä ja vahvuus, joka antaa kilpailuetua alueen kansainvälisille yrityksille.

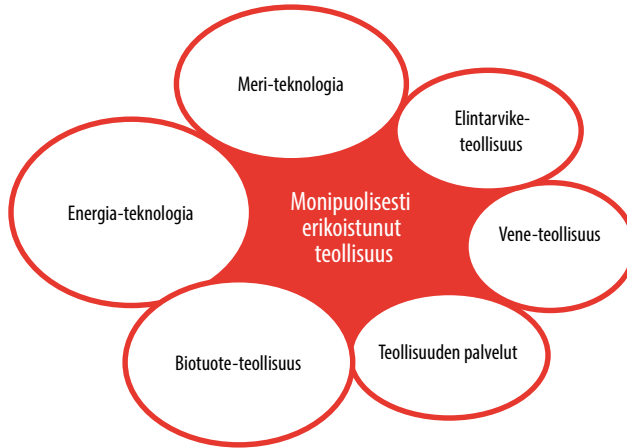
Alueellinen erikoistuminen

Pohjanmaan teollisuus on hyvin erikoitunutta ja samanaikaisesti monipuolista. Pohjanmaalta löytyy useita selkeitä teollisuuden kärkialoja, joissa yritykset ovat globaaleja ja markkinajohtajia.

Pohjanmaalla sijaitsee pohjoismaiden merkittävin energiateknologiakeskittymä, jonka yhteenlaskettu liikevaihto on noin 4 miljardia euroa, ja joka työllistää yli 10 000 ihmistä. Keskittymän osuus koko maan energiateknologian viennistä on noin 30 %, ja kaikesta teknologiaviennistä noin 12 %.

Energiateknologian ohella Pohjanmaalla on pitkälle erikoitunutta teollisuutta muun muassa meriteknologiassa ja siihen kytkeytyvissä palveluissa sekä muoviteollisuudessa ja komposiittiteknologiassa, jonka globaalisti näkyviä edustajia ovat alueen tunnetut veneveistämöt.

Kuva F: Alueellinen erikoistuminen

Pohjois-Karjala

Pohjois-Karjalassa asuu noin 165 000 ihmistä ja se on asukasluvultaan Suomen 14. suurin maakunta. Maakunnassa on 13 kuntaa, joista viisi on kaupunkeja. Maakunta jakautuu Joensuun, Keski-Karjalan ja Pielisen Karjalan seutukuntiin.

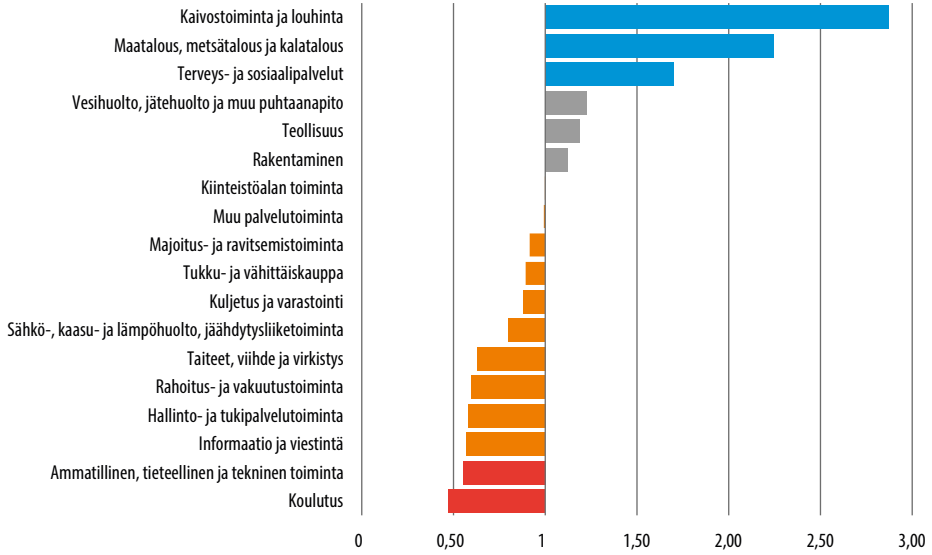
Toimintaympäristökatsaus

Pohjois-Karjalan keskeisimpänä tulevaisuuden haasteena on väestörakenteen ikääntyminen. Väestön keskittyminen Joensuun ydinkaupunkialueelle on selkeä trendi. Maakunnan reuna-alueilla väki vähenee. Pohjois-Karjalassa on monipuolinen toimialarakenne ja potentiaalisia kasvualoja on useita. Alueen merkittävien kansainvälisten kasvuyritysten näkymät ovat osittain varsin positiiviset. Kotimarkkinapohjaisen teollisuuden sekä matkailun kehitysnäkymät ovat heikommat. Työllisyysaste on Pohjois-Karjalassa useita prosenttiyksikköjä keskimääräistä alhaisempi. Korkean työttömyyden lisäksi tähän vaikuttaa työvoimaan kuulumattoman työikäisen väestön suhteellisen suuri osuus. Opiskelijoiden väestöosuus onkin keskimääräistä suurempi. Maakunnan aikuisväestön koulutustaso on matalampi kuin maassa keskimäärin.

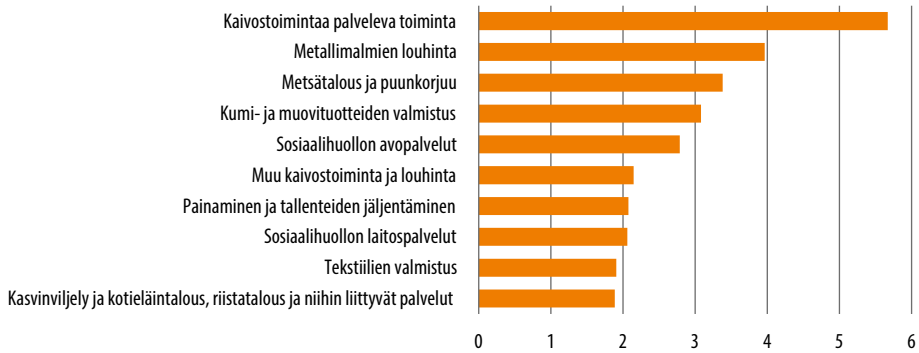
Alueen toimialaprofiili ja erikoistuminen

Pohjois-Karjalassa on kokoisekseen maakunnaksi verrattain monipuolinen toimialarakenne. Lisäksi maakunnassa on vahvoja erikoistumisen kärkiä, joissa Pohjois-Karjalalla on selkeä kilpailuetu. Tärkein näistä on metsäbiotalous ja sen ympärille rakentunut liiketoiminta. Lisäksi maakunnassa on suhteellisesti paljon kaivosteollisuuden työpaikkoja, mutta tämän aluetaloudellinen merkitys on selkeästi vähäisempi. Pohjois-Karjalassa on ollut paljon myös muovituotteisiin liittyvää osaamista ja yritystoimintaa, mutta tämän merkitys on alueella osin hiipunut.

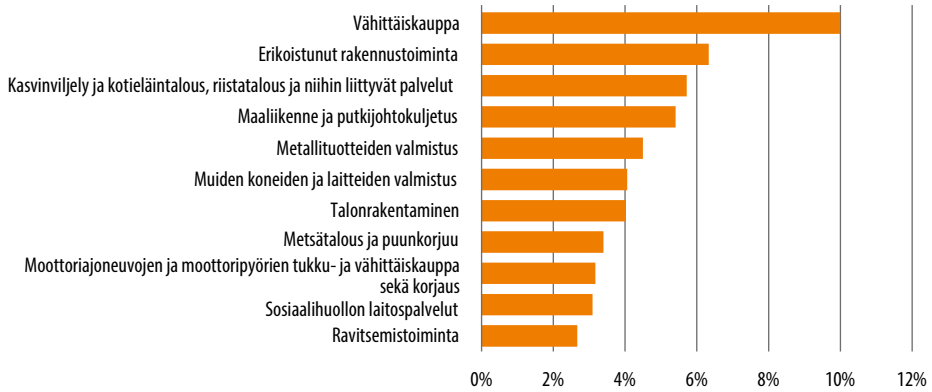
Kuva A: Sijaintiosamäärät ylimmällä TOL-tasolla

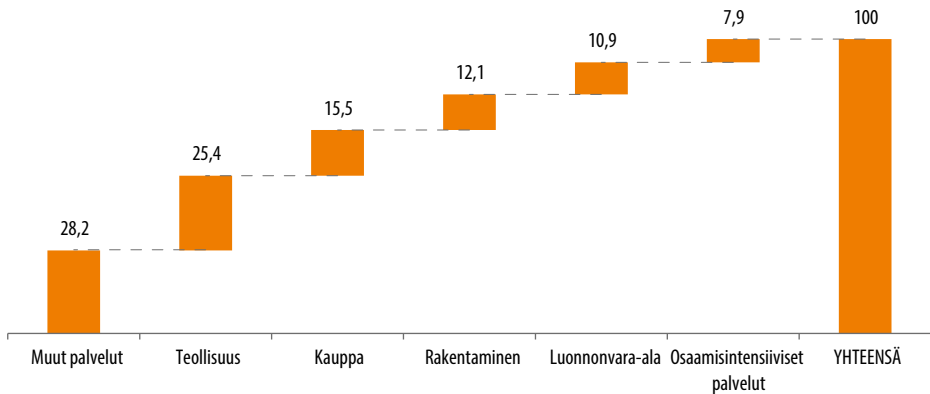
Kuva B: TOP 10 Sijaintiosamäärät 2. TOL-tasolla

Kuva C: Työpaikkaosuudet; >50% alueen työpaikoista

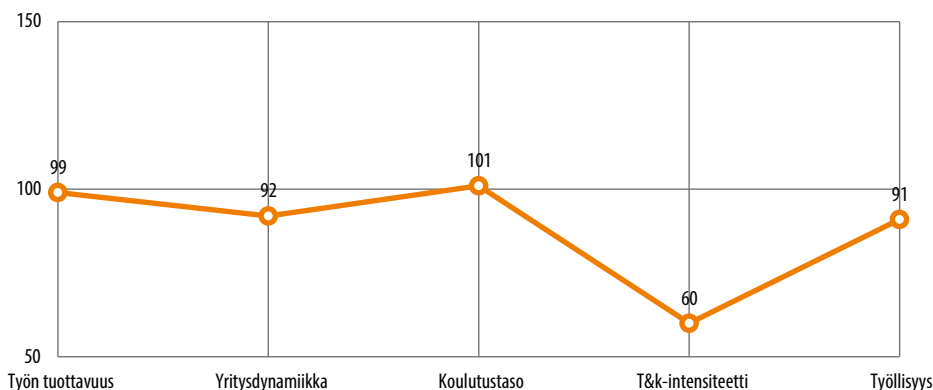
Kuva D: Toimialaprofiili

Kilpailukykyprofiili

Pohjois-Karjala jää mediaanimaakunnan alapuolelle selkeimmin yritysten t&k-pa-nostuksissa sekä yrityskannan uusiutumisessa ja työllisyydessä. Koulutustasossa ja työntuottavuudessa Pohjois-Karjalan kilpailukyky on lähellä mediaania.

Kuva E: Kilpailukykyprofiili

Ydinvahvuudet

Pohjois-Karjalan ydinvahvuudet liittyvät toisaalta maakunnan sijaintiin itärajan välittömässä läheisyydessä sekä toisaalta alueen metsäluonnonvaroihin, metsäbiotalousosaamiseen ja siihen kytkeytyvään liiketoimintaan. Alueen sijaintiin liittyvä vahvuusulottuvuus on voimakkaasti suhdanneriippuvainen: Venäjän talouden (ja politiikan) muutokset muuttavat merkittävästi tämän vahvuuden merkitystä alueelle.

- Metsäbiotalous: osaaminen, luonnonvarat ja liiketoiminta.
- Sijainti Venäjän rajan ja rajanylityspaikan välittömässä läheisyydessä.

Metsäbiotalous nivoo yhteen lukuisia alueen vahvuuksia. Vastaavaa metsävarojen, metsäteollisuuden, metsäteknologian sekä metsäntutkimuksen ja koulutuksen keskittymää ei löydy muualta Euroopasta. Pohjois-Karjalaa voidaan pitää kansainvälisesti merkittävänä metsäosaamisen keskittymänä.

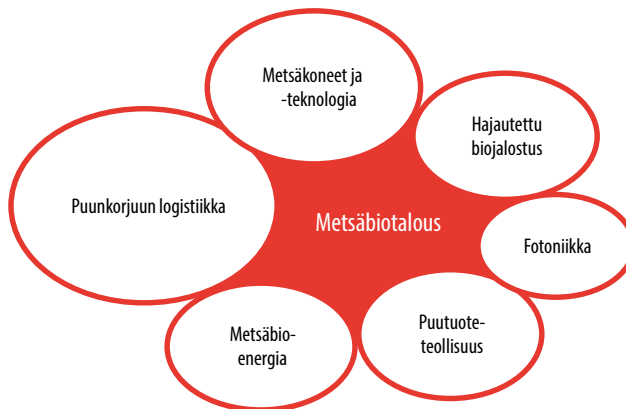
Sijainti Venäjän rajan ja rajanylityspaikan läheisyydessä vahvistaa alueen liiketoimintamahdollisuuksia useilla eri tavoilla. Niiralan rajanylityspaikka on kolmanneksi vilkkain Suomen ja Venäjän välisistä rajanylityspaikoista. Rajaliiketoiminnan lisäksi venäjän rajan läheisyys mahdollistaa venäläisen työvoiman hyödyntämisen esimerkiksi maataloudessa kausityövoimana.

Alueellinen erikoistuminen

Omilla erikoistumisen aloillaan Pohjois-Karjala on kansainvälisesti merkittävä metsäbiotalouden osaamiskeskittymä. Pohjois-Karjalan keskeiset vahvuusalat ovat metsäbioenergia, hajautettu biojalostus ja puumateriaalit, metsäteknologia ja puunhankinnan logistiikka, metsien inventointi ja metsätiedon hallinta, bioinformaatiotalous, sekä metsien ja luonnon kestävä monikäyttö.

Joensuuhun on muodostunut yksi Suomen merkittävimmistä fotoniiikan osaamiskeskittymistä, jossa kokonaisuuden muodostavat tutkimuslaitokset, yritykset sekä fotoniiikkaa hyödyntävä teollisuus. Joensuussa fotoniiikka tuottaa lisäarvoa nimenomaan metsäbiotalouteen.

Kuva F: Alueellinen erikoistuminen

Pohjois-Pohjanmaa

Pohjois-Pohjanmaalla asuu noin 410 000 ihmistä. Maakunta on asukasluvultaan neljänneksi suurin ja pinta-alaltaan toiseksi suurin. Pohjois-Pohjanmaalla on seitsemän seutukuntaa ja 30 kuntaa, joista 11 on kaupunkeja.

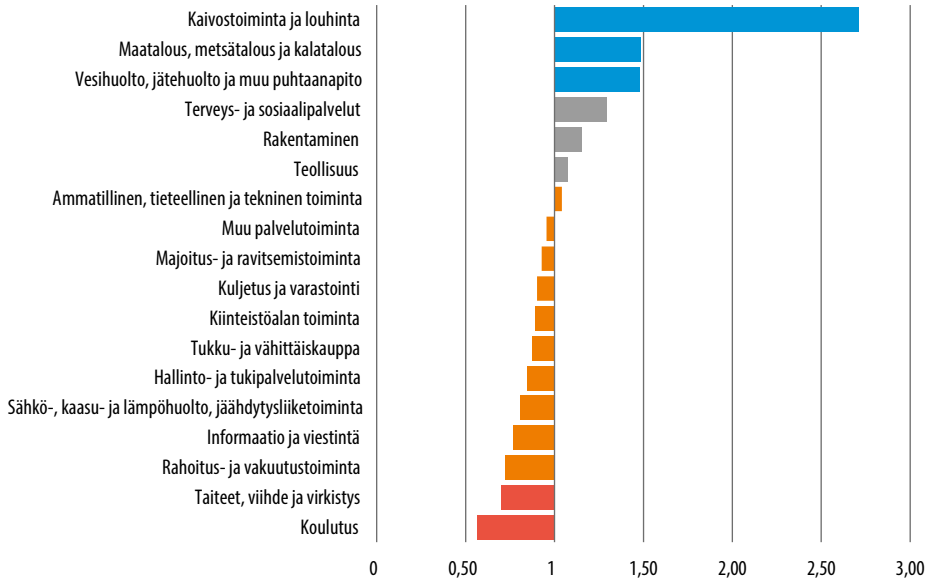
Toimintaympäristökatsaus

Työikäinen väestön määrä kasvaa Oulussa ja sen kehyskunnissa, muissa kunnissa työikäinen väestö on vähentynyt. Työvoiman vähenemistä korvaa osittain alle 65-vuotiaiden pysyminen lisääntyvästi työvoimassa ja työhön osallistumisaste kasvaa. Ouluun ja Oulun kehyskuntaan muuttaa nuorta ja koulutettua työvoimaa. Muutovoitto vahvistaa uusien työpaikkojen syntyä erityisesti palveluihin. Maaseudun muuttotappiollisissa kunnissa väestö vähenee ja työvoima ikääntyy, mikä supistaa työllistävää palvelusektoria.

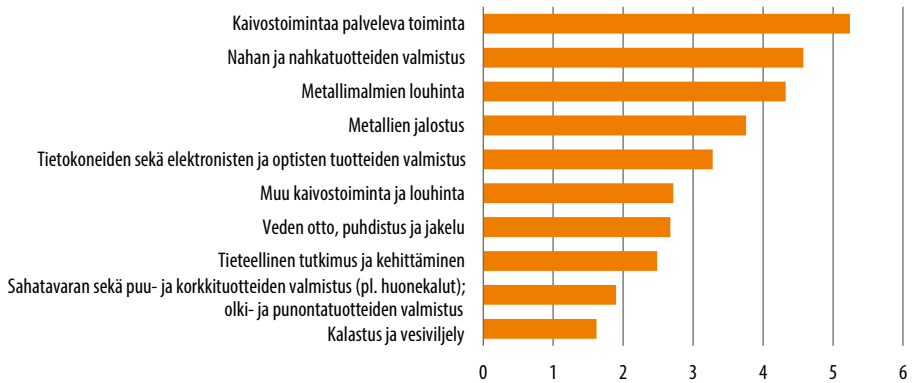
Alueen toimialaprofiili ja erikoistuminen

ICT-ala on Pohjois-Pohjanmaan talouden keskeisin toimiala. ICT-alan yrityksiä on paljon ja usealla toimialalla. ICT-toimialojen osuus yksityisen sektorin henkilöstöstä on kolmessa kunnassa 15–20 prosenttia. Maatalous on Pohjois-Pohjanmaalla erityisen tärkeä elinkeino yli puolessa kuntia työllistäen yli 15 prosenttia yksityisen sektorin työllisistä. Elintarviketeollisuuden osuus on kolmessa kunnassa 10–15 prosenttia. Puunjalostusteollisuus on maaseudun keskeisin teollinen toimiala. Mekaanisen puunjalostuksen ja metsätalouden yhteinen osuus yksityisen sektorin työllisistä nousee kuudessa kunnassa yli 12 prosentin, Pyhännällä jopa yli 60 prosentin.

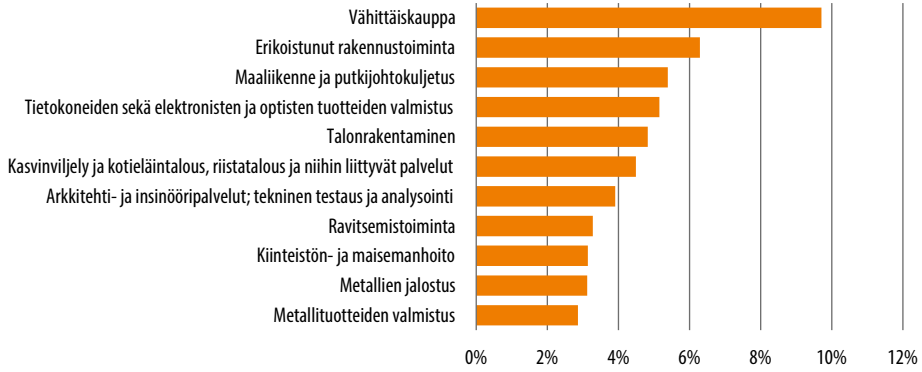
Kuva A: Sijaintiosamäärät ylimmällä TOL-tasolla

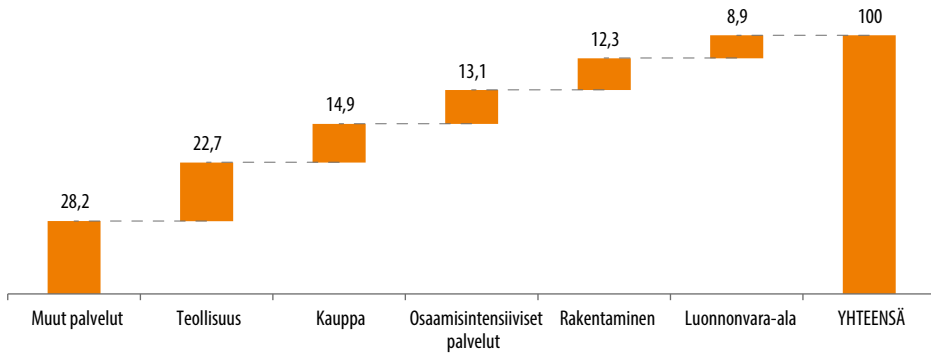
Kuva B: TOP 10 Sijaintiosamäärät 2. TOL-tasolla

Kuva C: Työpaikkaosuudet; >50% alueen työpaikoista

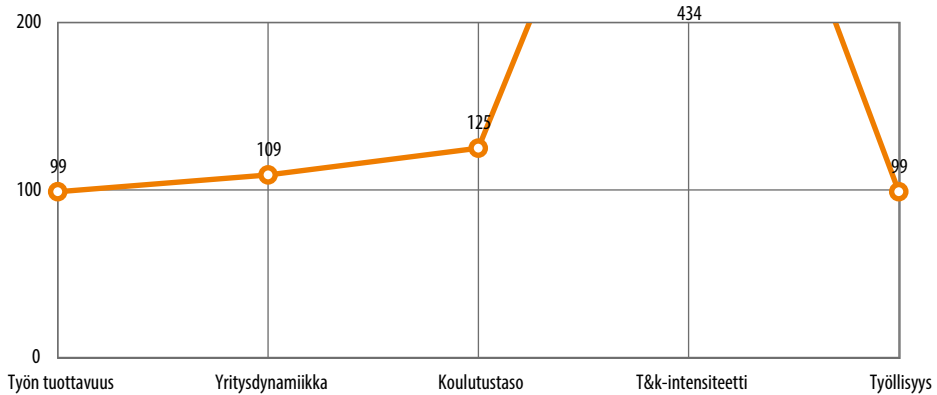
Kuva D: Toimialaprofiili

Kilpailukykyprofiili

Pohjois-Pohjanmaan kilpailukykyprofiili vastaa mediaanimaakuntaa tai pärjää sitä paremmin. Erityisesti t&k-panostuksissa maakunta poikkeaa merkittävästi muista maakunnista: Yritysten t&k-investoinnit suhteessa yritysten liikevaihtoon on maakunnassa Suomen korkein (2015).

Kuva E: Kilpailukykyprofiili

Ydinvahvuudet

Pohjois-Pohjanmaa on nuorten osaajien maakunta pohjoisten markkinoiden äärellä. Oulun kaupunkiseutu on pohjoisen Skandinavian pohjoisten alueiden suurin keskus. Pohjoisilla alueilla on vahvimmat tulevaisuuden kasvunäkymät koko Euroopassa.

- Sijainti pohjoisten markkinoiden logistisessa keskuksessa
- Nuorten osaajat
- Asumisen kustannus-laatusuhde.

Sijainti pohjoisten markkinoiden logistisessa keskuksessa: Pohjois-Pohjanmaalla on Suomen pohjoinen metropolialue ja Skandinavian pohjoisten alueiden suurin keskus. Se on Barentsin euroarktisen liikennealueen logistinen solmukohta, jossa yhtyvät kaikki kuljetusmuodot sekä kansainväliset liikennekäytävät. Maakunnan keskuskaupunki Oulu sijaitsee Pohjois-Suomen merkittävimpien valtateiden sekä rautateiden solmupisteessä. Miljoonalla vuosittaisella matkustajalla Oulun lentoasema on Suomen toiseksi suurin lentoasema. Oulun satama on Perämeren suurin yk-

sikköliikennesatama. Maakunnan keskeinen sijainti suhteessa kasvaviin toimialoihin ja kansainvälisiin kuljetuskäytäviin sekä vahva logistiikan palvelutarjonta mahdollistavat kansainvälisen aseman vahvistamisen logistisena keskuksena.

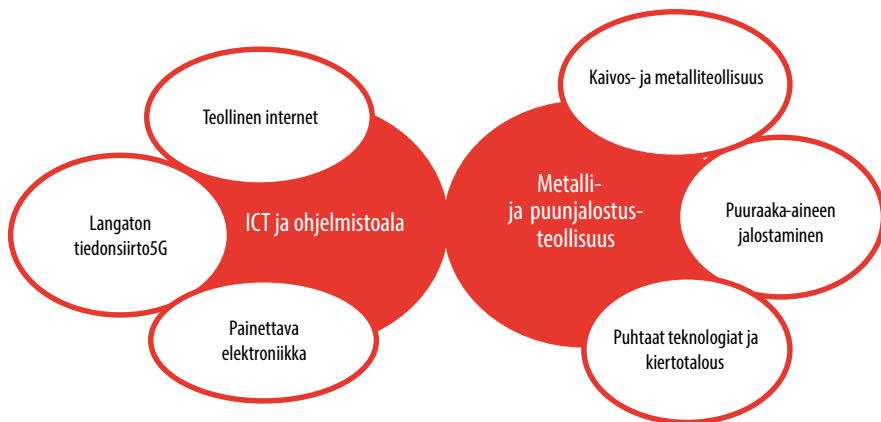
Nuoret osaajat: Pohjois-Pohjanmaan vahvuutena on tasainen väestönkasvu ja nuorten osaajien määrä; 27%:lla on korkeakoulututkinto.

Asumisen kustannus-laatusuhde: Asuntojen neliöhinta maakunnan keskuksessa on alhaisempi kuin muilla vastaavankokoisilla kaupunkiseuduilla, joilla on tarjota sama elämisen ja asumisen laatu.

Alueellinen erikoistuminen

Pohjois-Pohjanmaa kansainvälisesti merkittävä teknologia- ja osaamiskeskus sekä metsä-, kemian ja metalliteollisuuden keskittymä. Maakunnassa panostetaan voimakkaasti ICT-toimialan ja perusteollisuuden lisäksi muiden kasvualojen yritystoiminnan sekä toimintaympäristön kehittämiseen ja kansainvälistymiseen.

Kuva F: Alueellinen erikoistuminen

Pohjois-Savo

Pohjois-Savossa asuu noin 248 000 ihmistä, ja se on asukasluvultaan kuudenneksi suurin maakunta. Pohjois-Savossa on 19 kuntaa, joista kuusi on kaupunkeja.

Toimintaympäristökatsaus

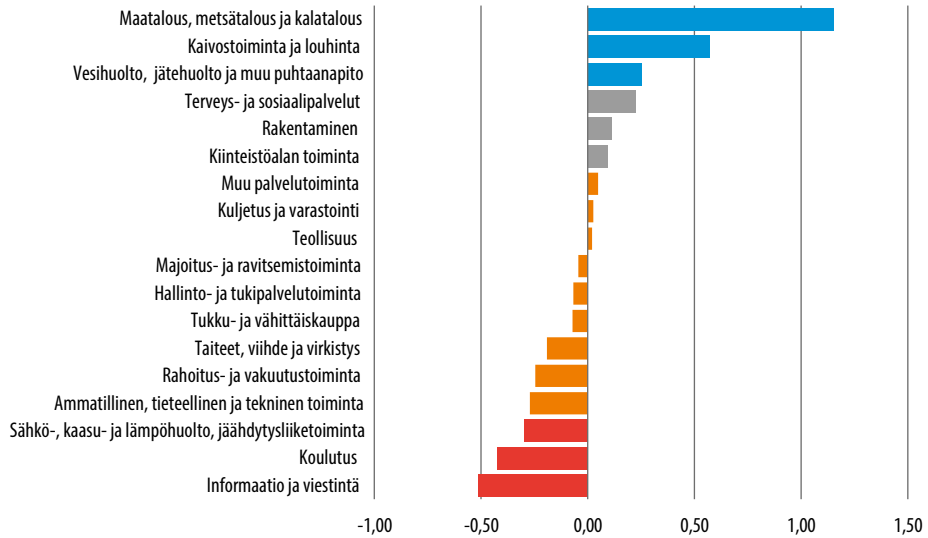
Vaikka Kuopio on maakunnan kasvukeskus, ovat Varkaus ja Iisalmi vahvasti erikoistuneita yrityskeskitymiä. Kuopion seudulla investointiaste on koko maata korkeampi, Varkauden seudulla alhaisempi ja maakunnan muilla alueilla lähellä maan keskitasoa. Asuntotuotannon sekä sote- ja koulupalvelujen investointiaste on korkea. Teollisuuden liikevaihdosta metsä- ja teknologiateollisuuden osuus on 70 prosenttia ja viennistä 84 prosenttia. Tämä on vahvuus ja riski. Pohjois-Savo on menettänyt vuoden 2008 jälkeen noin 900 M€ viennin potentiaalisesta arvosta. Viennin arvo on tällä hetkellä noin 1,7 Mrd. €. Investoinnit ovat vähentyneet varsinkin teollisuudessa.

Työikäisten määrä tulee tulevina vuosina vähenemään väestön ikärakenteen vuoksi. Lisäksi työikäisten joukko painottuu aikaisempaa enemmän vanhempiin ikäluokkiin. Työvoiman tarjontaa onkin maakunnassa monin tavoin lisättävä tarpeisiin vastaamiseksi. Lisäksi suuri osa työikäisistä on tehottomasti työelämän käytössä huonojen elintapojen, sairastamisen ja työkyvyttömyyden sekä puutteellisen osamisen vuoksi.

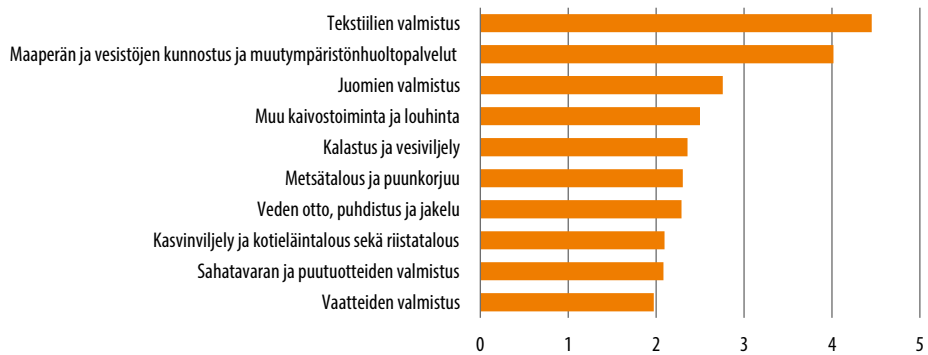
Alueen toimialaprofiili ja erikoistuminen

Pohjois-Savon toimialaprofiili eroaa valtaosasta maakuntia vahvalla maa-, metsä- ja kalatalouden painotuksella. Ala on osittain murroksessa ja maakunnassa on vastattu uusiin tarpeisiin esim. puubiotalous kehittämällä. Metsätalouteen liittyy myös vahvoja työllistäviä toimialoja, kuten logistiikka, metallituotteiden sekä koneiden ja laitteiden valmistus. Maakunta erottautuu myös kaivostoiminta- ja louhintaliiketoiminnallaan.

Kuva A: Sijaintiosamäärät ylimmällä TOL-tasolla

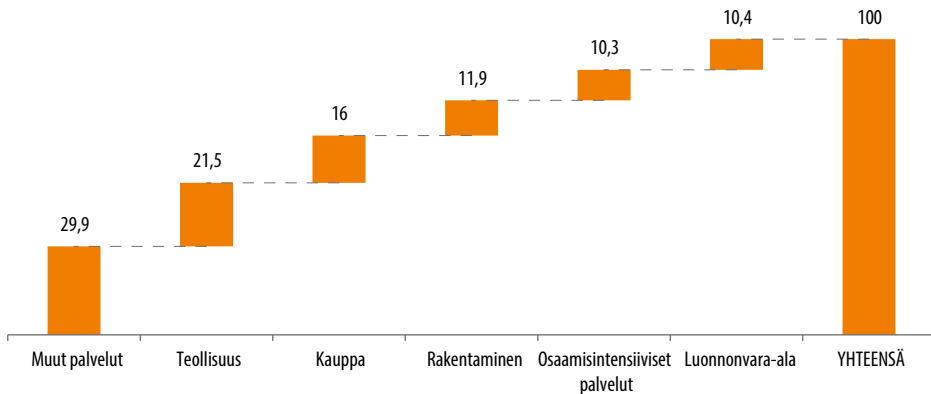
Kuva B: TOP 10 Sijaintiosamäärät 2. TOL-tasolla

Kuva C: Työpaikkaosuudet; >50% alueen työpaikoista

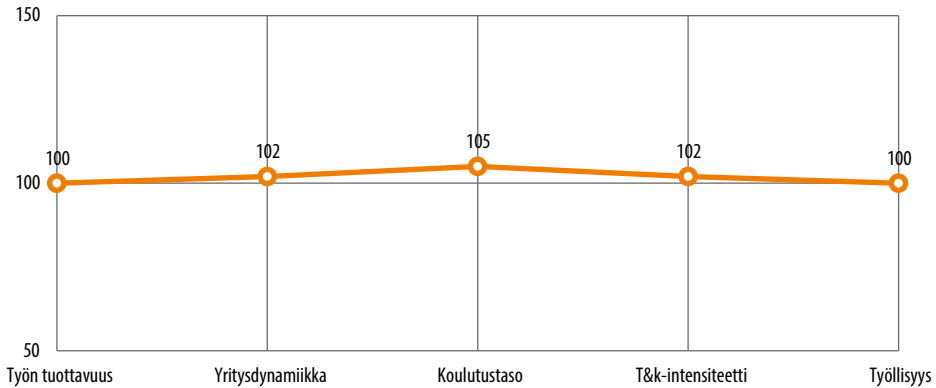
Kuva D: Toimialaprofiili

Kilpailukykyprofiili

Pohjois-Savo edustaa kilpailukykyprofiililtaan mediaanimaakuntaa. Pohjois-Savo on kaikilta kilpailukyvyn osatekijöiltä vähintään mediaanitasoa (100) tai muutaman indeksipisteen sen yläpuolella. koulutustaso on maakuntien mediaanitasoa.

Kuva E: Kilpailukykyprofiili

Ydinvahvuudet

Pohjois-Savossa on useita ydinvahvuuksia, joiden voidaan arvioida olevan melko tasavahvoja keskenään. Maakunnan toimijat pitivät yhtenä elinkeinotoiminnalle edellytyksiä luovana vahvuutena maakunnan julkisten toimijoiden välitöntä ja yhteen hiileen puhaltavaa yhteistyötä.

- Kone- ja laitevalmistus
- Puu- ja peltotalouteen erikoistunut biotalous
- Terveyden ja hyvinvoinnin osaaminen..

Kone- ja laitevalmistuksella on maakunnassa pitkät perinteet, ja tämä muodostaa yhden maakunnan elinkeinojen kivijaloista. Automatisoinnin mahdollisuudet ovat laajentaneet liiketoimintaa. Liiketoiminta keskittyy erityisesti muutamien vahvojen yritysten ympärille; pienet yritykset ovat menestyneet alihankinta-roolin kautta.

Puu- ja peltotalouteen erikoistuneella biotaloudella on vahva pohja. Maakunnassa on vahvaa mekaanista metsäteollisuutta ja se on Euroopan suurin lämpöpuun tuot-

taja. Metsän lisäksi alueella hyödynnetään laajasti peltomassoja. Maakunnassa on myös liiketoimintaa tukevaa biotalouden tutkimusta.

Terveyden- ja hyvinvoinnin osaaminen nojaa Kuopion yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan yhteistyöhön. Ala on nopeampainen ja skaalautuva, ja luo mahdollisuuksia vientiin. Savilahti-kampuksella luodaan puitteita alan yritysten ja tutkimuksen väliseen yhteistyöhön.

Muita tunnistettuja vahvuusalueita

Maakunnan tunnistettuja, mutta kehitysasteeltaan melko alkuvaiheessa olevia aloja ovat esimerkiksi ilman ja veden uudet teknologiaratkaisut. Erityisesti vesiturvateknologia on kehittynyt viime vuosina. Maakunnan ydinvahvuuksia tukevat mallintamispalvelut, mittausteknologia ja pintakäsittelyn liiketoiminnot. Näiden rooli on tärkeä, mutta niiden liiketoiminta ei ole vielä kovin suurta.

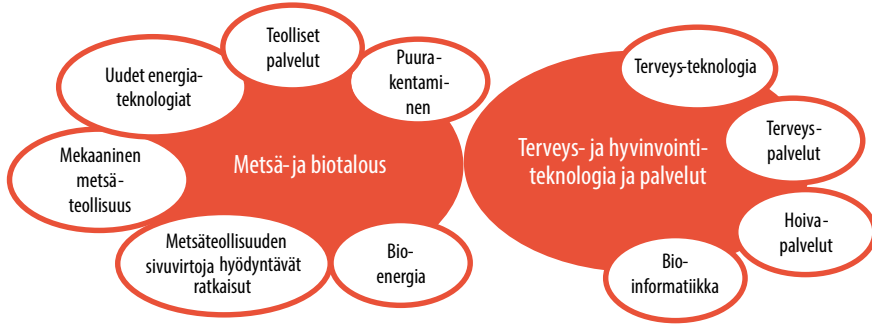
Ydinvahvuudeksi mainitun terveyttä ja hyvinvointia tukevan liiketoiminnan rinnalle toivotaan nousevan nyt jo useita eri vaihtoehtoja maakunnassa tarjoava terveysmatkailu. Tämä käsittää ihmisten ohella myös eläimet.

Alueellinen erikoistuminen

Pohjois-Savo on luonut metsäteollisuudessa ja biotaloudessa omat kansallisesti suhteelliset vahvuusalueensa. Puun jatkojalostus mm. lämpöpuuksi on Euroopan kärkeä. Biotalous hyödynnetään sekä puu-, että peltomassaa esim. polttokäyttöön ja bioöljyksi.

Terveyden ja hyvinvoinnin teknologiat ja palvelut ovat tällä hetkellä jossain määrin vahva toimiala, mutta sille nähdään merkittävää kasvupotentiaalia. Tälle on yliopiston ja yritysten yhteistyön myötä hyvät edellytykset. Kansallisesti vain Uusimaa ja Varsinais-Suomi ovat Pohjois-Savon rinnalla vahvoja tällä alalla, ja näillä molemmilla on myös omat painotuksensa.

Kuva F: Alueellinen erikoistuminen

Päijät-Häme

Päijät-Hämeessä asuu noin 200 000 ihmistä ja se on väestöltään kahdeksanneksi suurin maakunta. Maakunnassa on 9 kuntaa, näistä 3 on kaupunkia.

Toimintaympäristökatsaus

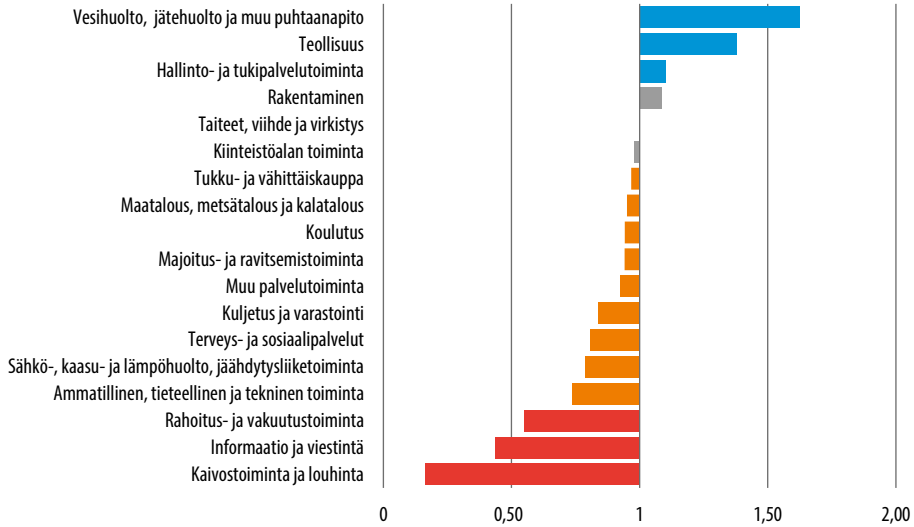
Vaikka Päijät-Hämeen väestömuutos on ollut lievästi negatiivinen, on tämä useimpiin muihin maakuntiin verrattuna kuitenkin vähäistä. Päijät-Hämeen keskitulo on maan keskiarvoja matalampi. Yliopistokampus kokoaa alueelle Helsingin yliopiston ja Lappeenrannan teknillisen yliopiston osaamista. Alueen ammattikorkeakoulut (LAMK ja Haaga-Helia) ovat verkostoituneet yritysten kanssa. Työttömyysprosentti on maan keskitasoa.

Teollisuus on maakunnan yritystoiminnan perusta, tosin sen työllistävä vaikutus on hiipunut ja palveluliiketoiminta on vahvistunut. Sosiaali- ja terveysala sekä kaupalliset palvelut ovat menestyneet toistaiseksi kohtuullisesti, mutta näilläkin sektoreilla on näkyvissä rakenteiden uudistaminen ja toimintojen sopeuttaminen yleiseen taloudelliseen tilanteeseen.

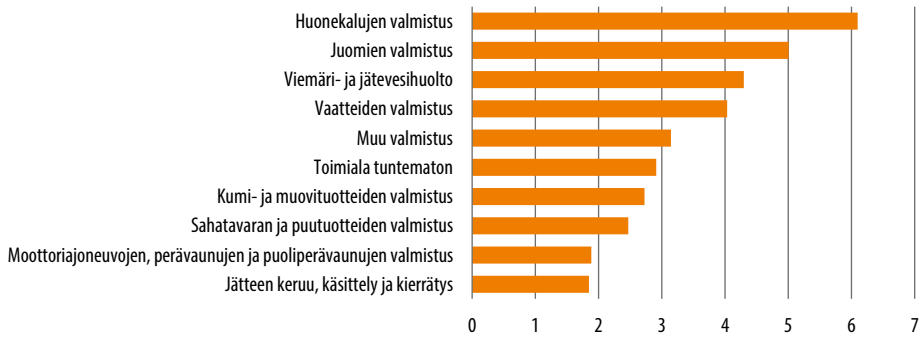
Alueen toimialaprofiili ja erikoistuminen

Päijät-Hämeessä on monipuolinen elinkeinorakenne, ja tässä näkyy elinkeinon rakennemuutoksen tuomaa monipuolisuutta perinteisten teollisuusalojen merkityksen pienentyessä. Tosin myös teollinen elinkeinorakenne on maakuntien keskiarvoa huomattavasti monipuolisempi.

Kuva A: Sijaintiosamäärät ylimmällä TOL-tasolla

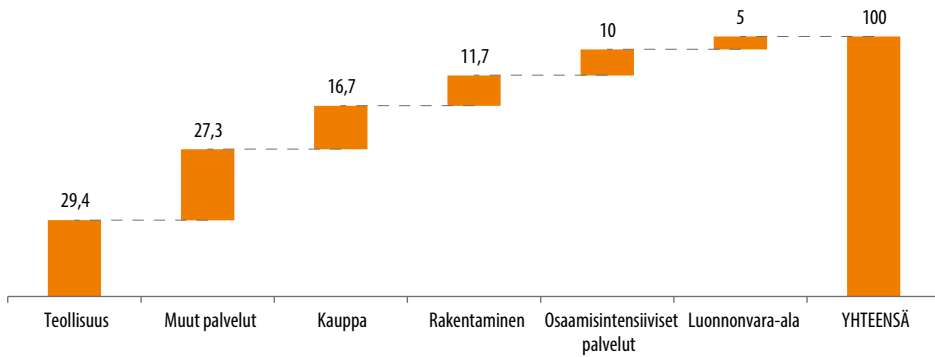
Kuva B: TOP 10 Sijaintiosamäärät 2. TOL-tasolla

Kuva C: Työpaikkaosuudet; >50% alueen työpaikoista

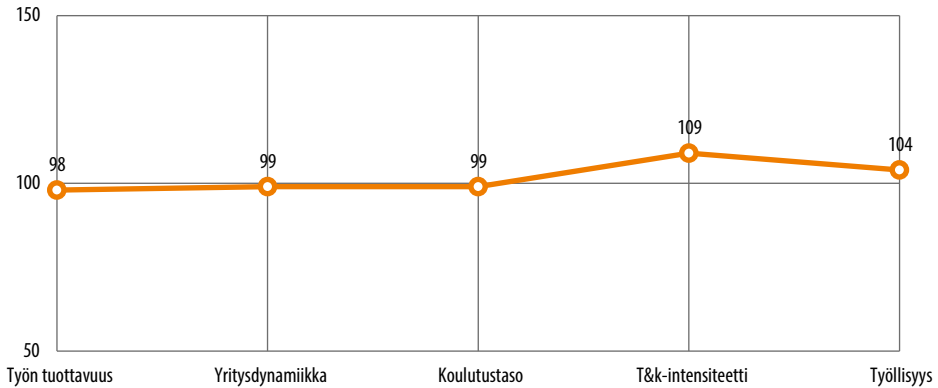
Kuva D: Toimialaprofiili

Kilpailukykyprofiili

Päijät-Häme on kilpailukykyprofiililtaan hyvin lähellä mediaanimaakuntaa. Yritysten t&k-panostuksissa ja työllisyydessä maakunta on hivenen mediaanin yläpuolella.

Kuva E: Kilpailukykyprofiili

Ydinvahvuudet

Päijät-Hämeen keskeinen vahvuus liittyy sen sijaintiin ja saavutettavuuteen. Maakunnan yhteydet ennen muuta pääkaupunkiseudulle ovat Suomen parhaimpia. Maakunnan kehittämisen kärkitoimialoja ovat cleantech, muotoilu ja hyvinvointipalvelut – jälkimmäisen painotus on liikunnassa. Näitä enemmän vahvuutena korostuu maakunnan monipuolinen elinkeinorakenne, joka vahvistaa maakunnan muutosjoustavuutta ja elinvoimaa muuttuvassa toimintaympäristössä.

- Sijainti pääkaupunkiseudun ja Pietarin talousalueen lähellä ja hyvät logistiikkayhteydet
- Monipuolinen elinkeinorakenne ja pk-yritysvaltaisuus.

Sijainti on Päijät-Hämeen vahvuus, myös verrattuna muihin maakuntiin. Hyvät yhteydet pääkaupunkiseutuun erottaa Päijät-Hämeen esim. suurin piirtein saman välimatkan päässä sijaitsevasta Kymenlaaksosta. Samoin etäisyys Varsinais-Suomesta ja Pietarista on melko lyhyt. Tämä vahvuus tuo edellytyksiä yritystoiminnalle.

Monipuolinen elinkeinorakenne ja pk-yritysvaltaisuus niin palveluissa kuin teollisuudessa, leimaa Päijät-Hämettä. Tämä on selvä vahvuus, joka tukee myös käynnissä olevassa rakennemuutoksessa. Teollisuus on ollut perinteisesti vahva elinkeino, ja monien alojen rakennemuutoksen myötä palvelualat ovat vahvistuneet. Yhtenä elinkeinorakenteen taustatekijänä on vahva yrittäjyyden perinne.

Muita tunnistettuja vahvuusalueita

Lahden seutua on profiloitu vahvana cleantech-osaamisen alueena ja Lahti on mukana pääkaupunkiseudun kaupunkien kanssa yhteisessä vuonna 2016 perustetussa Smart & Clean -säätiössä. Tämä on tärkeä maakunnalle valittu strateginen painopistealue, ja sen kehittymiselle on paljon mahdollisuuksia. Toistaiseksi smart&clean-painotus ei ole tuloutunut merkittäviksi alan liiketoiminnan kasvuksi eikä tämä vielä siksi nouse alueellisen erikoistumisen teemaksi. Toisaalta painotuksen teemojen voidaan nähdä läpäisevän suuren osan teollisuuden aloista.

Muita keskeisiä toimialoja Päijät-Hämeessä ovat muovi- ja puutuotteiden valmistaminen sekä elintarviketeollisuus. Nämä ovat maakunnalle tärkeitä vahvuuksia, mutta eivät poikkea merkittävästi useista muista maakunnista. Sen sijaan seudulle erityisiä vahvuuksia ovat muotoiluosaamisen soveltaminen eri aloille muotoilualan koulutuksen ansiosta. Melko kapea-alaisena erikoisuutena on moottoriurheilutapahtumat, vuotuisen kansainvälisen tapahtuman lisäksi maakunnassa järjestetään alan messuja.

Alueellinen erikoistuminen

Päijät-Hämeen selvin alueellinen erikoistuminen suhteessa muihin maakuntiin nousee monipuolisesta toimialarakenteesta yksittäisten vahvasti nousevien toimialojen sijaan. Yksittäisiä alueellisen erikoistumisen painotuksia ovat huonekalu- puu- ja muoviteollisuus. Samoin maakunnassa on vahvoja elintarviketeollisuuden yrityksiä.

Smart&clean-liiketoiminnan kasvulle luodaan erityisesti Lahden seudulla määrätietoisesti edellytyksiä, profiililtaan tämä onkin jo alueellisesti erikoitunut. Liiketoiminnan kasvuna tämä ei vielä juurikaan näy. Smart&clean muodostaa kuitenkin nyt jo liiketoimintaa ja sen ohjausmekanismeja ohjaavan tavoitteellisen kehityksen.

Kuva F: Alueellinen erikoistuminen

Satakunta

Satakunnassa asuu noin 222 000 ihmistä, ja se on 7:nneksi suurin maakunta. Alueella on kolme seutukuntaa: Pohjois-Satakunnan, Porin ja Rauman seutukunnat. Satakunnassa on 17 kuntaa, joista seitsemän on kaupunkeja.

Toimintaympäristökatsaus

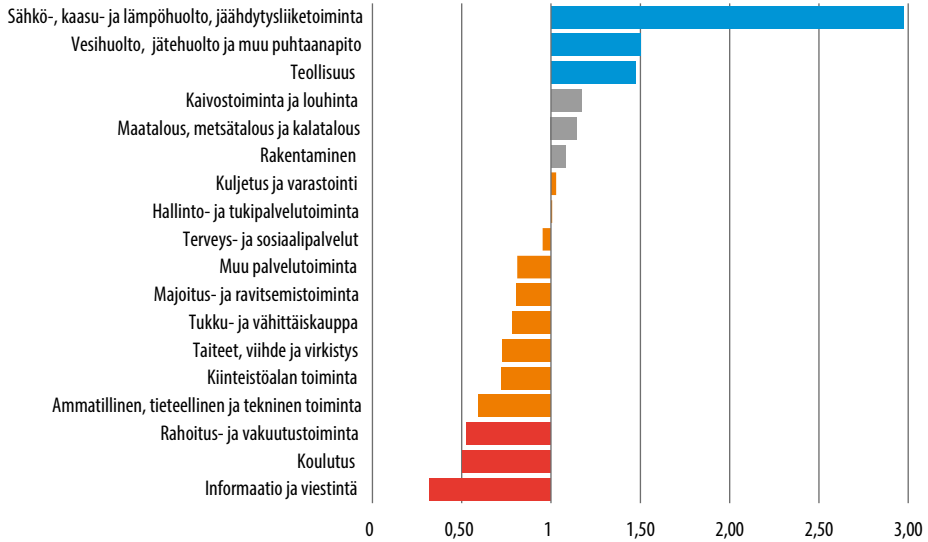
Satakunnan elinkeinoelämän toimialapohja muodostuu jalostussektorin (teollisuus ja rakentaminen) varaan. Teollisten työpaikkojen määrä on vähentynyt rajusti, mutta Satakunta on säilyttänyt suhteellisen asemansa hyvin.

Työpaikkojen määrän oletetaan edelleen vähenevän teollisessa valmistuksessa, mutta selvästi hitaammin kuin edellisen kymmenen vuoden aikana. Viime vuosina muuttoliike on kääntynyt lievästi positiiviseksi ja väkiluvun pieneneminen vuositasolla muutamalla sadalla aiheutuu luonnollisen väestömuutoksen miinusmerkisydestä. Ikärakenteesta johtuen työvoimasta poistuu lähivuosina suuri määrä työvoimaa. Satakunnassa on maan neljänneksi korkein yli 65-vuotiaiden osuus (22 %). Työelämästä poistuu vuositasolla noin 1000 henkeä enemmän kuin työelämään tulee aiheuttaen haasteita osaavan työvoiman saatavuudelle ja kuntien taloudelle.

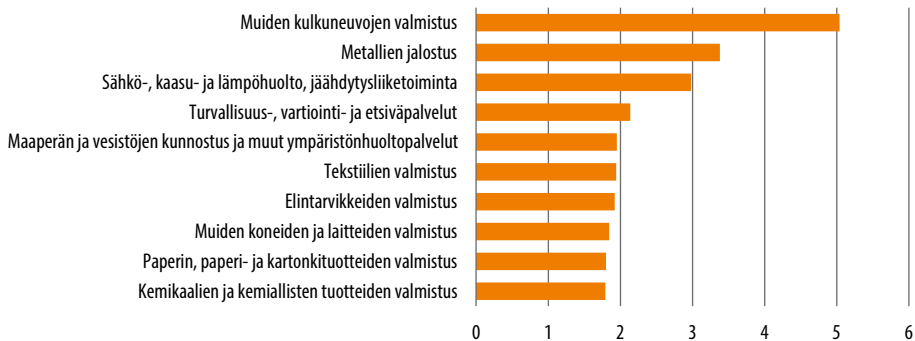
Alueen toimialaprofiili ja erikoistuminen

Satakunnan toimialaprofiili on vahvan teollinen, mutta sen tueksi on kehittynyt myös muita keskeisiä toimialoja. Telakkateollisuus, vientipainotteinen metalliteollisuus sekä energiateollisuus ovat selkeästi muita maakuntia vahvempia. Näiden rinnalle on syntynyt poikkeuksellisen paljon esimerkiksi teollisuutta tukevia palveluita. Myös elintarvikkeiden valmistuksessa sekä maaperän ja vesistöjen kunnostuksessa satakunta on keskimääräistä parempi. Satakunnan elinkeinorakenne on viidenneksi monipuolisin.

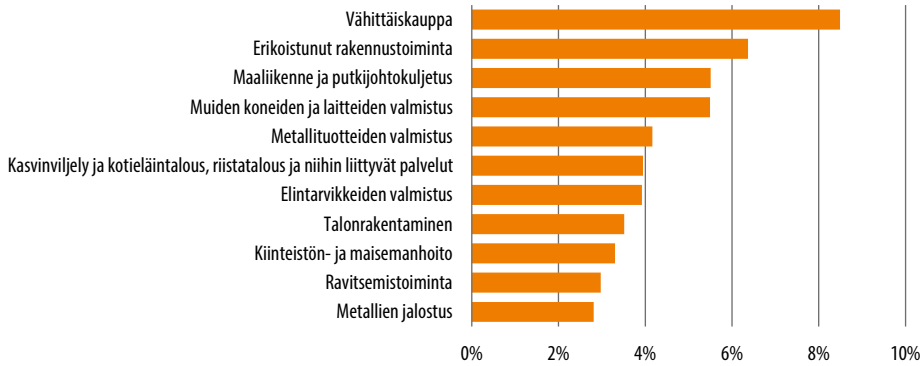
Kuva A: Sijaintiosamäärät ylimmällä TOL-tasolla

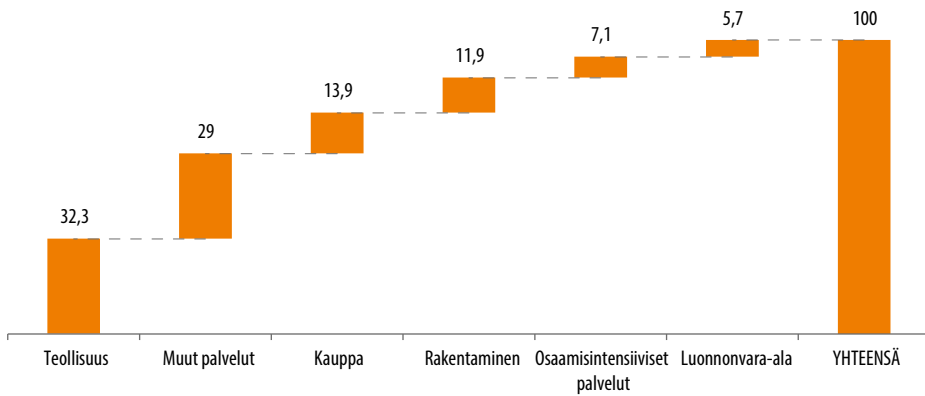
Kuva B: TOP 10 Sijaintiosamäärät 2. TOL-tasolla

Kuva C: Työpaikkaosuudet; >50% alueen työpaikoista

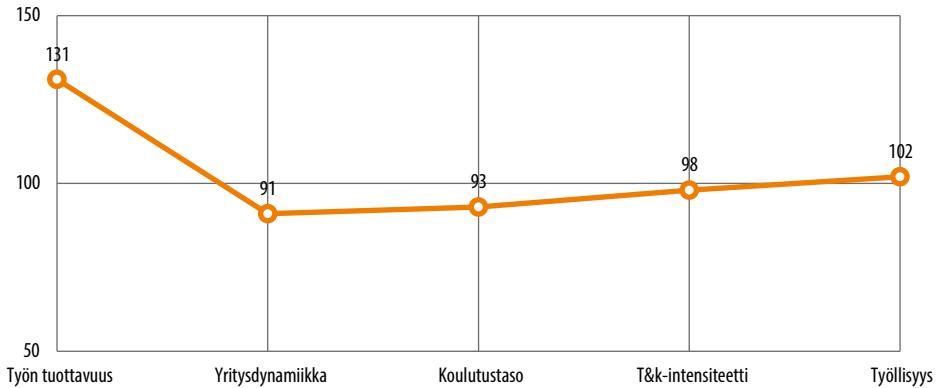
Kuva D: Toimialaprofiili

Kilpailukykyprofiili

Satakunnan vahva teollinen toimialarakenne näkyy korkeana työn tuottavuutena. Muiden kilpailukykytekijöiden osalta maakunta on lähellä mediaania.

Kuva E: Kilpailukykyprofiili

Ydinvahvuudet

Satakunnassa sijainnin ja saavutettavuuden vahvuudet liittyvät erityisesti meriliikenteen ja satamien luomiin mahdollisuuksiin. Ne ovat Suomenlahden Satamia turvallisempia ja toimivat lisäksi kemikaalisatamina. Porin satama on myös avomeren äärellä ja meri on auki pidempään.

Elinkeinotoiminnan näkökulmasta satakunta sijoittuu myös Suomen teollisuuskolmioiden keskelle ja tarjoaa viestikaluston kotimaiselle vientiteollisuudelle. Tämä mahdollistaa myös teollisuuden alihankintaverkoston kehittymistä alueelle.

- Monipuolinen ja uusiutunut toimialarakenne, joka täydentää kansainvälisesti orientoitunutta vientiteollisuutta
- Sijainti Suomen teollisessa kolmiossa ja avomerisatamien läheisyydessä luo mahdollisuuksia laajalle alihankintaverkostolle.
- Pitkä kokemus kansainvälisestä teollisuudesta ja verkostomainen toiminta ovat luoneet pohjan yritysmuutokselle ja toimintamallille, joka näkyy niin maankäytössä kuin yritysten sitoutumisessa maakuntaan.

Muita tunnistettuja vahvuusalueita

Osaamisen näkökulmasta oppilaitosten muutoskyky ja joustavuus on alueella ollut poikkeuksellista, mikä on mahdollistanut uusien alueen vientipainotteista teollisuutta palvelevien ratkaisujen kehittämistä.

Osaamiseen liittyy myös teollisesta toiminnasta periytyvä projektiosaaminen, jossa yritysten toiminta perustuu poikkeuksellisen vahvoihin toimittaja- ja alihankkijaverkostoihin, ja näiden hallinnon osaamiseen.

Infrastruktuuri, erityisesti rakennuskanta ja LNG, mahdollistavat energiaintensiivisen toiminnan. Suurteollisuuspuisto ulottuu läpi koko alueen ja tämä tekee Satakunnasta erityislaatuisen. Teollisuus on keskittynyt nauhamaisesti ja teollisuuden kehittäminen on heijastunut ympäristön ja maankäytön hyödyntämisen suhteellisenä kilpailuetuna.

Satakunnassa joustava maankäyttöpolitiikka ja verkostomainen toimintatapa mahdollistavat sen, että teollisuudelle suotuisia toimintaympäristöjä saadaan kehittämään.

Satakunnan toimintaympäristöön liittyy myös suotuisa kasvuolosuhde tietyille elintarviketuotannon osa-alueille. Lisäksi Satakunnan meriympäristö luo poikkeuksia mahdollisuuksia ammattikalastukselle.

Satakunnan toimialarakenne ja yrityskanta on monipuolinen. Yritysten nettomäärä on kasvanut ja luovan tuhon kautta Satakunnan elinkeinorakenne on pystynyt uudistumaan. Satakunta muodostaa monipuolisen kasvualustan eri tyyppisille yrityksille. Yritykset ovat myös verrattain sitoutuneita Satakuntaan sekä alueen kehittämiseen.

Kulttuuri- ja vetovoimatekijöiden osalta Satakunnassa on tiettyjä erityistapahtumia, jotka luovat maakuntaan positiivisesti näkyvyyttä ja mahdollisuuksia elinkeinotoiminnalle sekä tapahtumajärjestelyosaamiselle.

Alueellinen erikoistuminen

Satakunnan keskeisiä erikoisaloja ovat meritekniikka ja teollisuus sekä erikoistuneet teollisuuden palvelut (logistiikka ja kunnossapito). Meri- ja teknologiateollisuuden osalta Satakunnassa ollaan panostamassa tuotekehitykseen ja seuraavan sukupolven tuotteisiin ja palveluihin. Tämän lisäksi elintarviketeollisuus on jo nyt suuri, mutta jossa nähdään olevan kasvu- ja tuotekehitysnäkymiä. Tämä koskee myös pakkausteollisuutta.

Nousevia ja voimakkaan kasvun toimialoja ovat erityisesti biotalouteen liittyviä. Näitä ovat elintarvikeketjun sekä kemiallisen metsäteollisuuden sivuvirtojen hyödyntämiseen liittyvät mahdollisuudet.

Muita ovat energia-alan potentiaalisia sovellusaloja ovat aurinko, tuuli ja biokaasu sekä LNG.

Uusia avauksia on syntynyt peliteollisuudessa, jossa on vahva tutkimuspohja erityisesti oppimiseen liittyvissä peliratkaisuissa.

Elämystuotanto ja tapahtumien järjestäminen sekä matkailu ovat aloja, jotka ovat tulevaisuudessa nousevia ja joissa on jonkin verran kasvua. Samoin turvallisuusalalla kasvua on odotettavissa erityisesti ydinvoimatuotannon ja puolustushallinnon näkökulmasta.

Muina näkökulmina mainittiin myös yksityiset sosiaali- ja terveyspalvelut sekä pakkausteollisuus älypakkausten näkökulmasta.

Työpajaa täydentävässä kyselyssä tulevaisuuden nousevina kehitysaloina nousi erityisesti robotiikka ja sen soveltaminen alueen teollisuudessa.

Kuva F: Alueellinen erikoistuminen

Uusimaa

Uusimaa on ylivoimaisesti Suomen runsasväkisin ja tiheimmin asuttu maakunta. Uudellamaalla asuu 1,6 miljoonaa ihmistä eli lähes 30 % suomalaisista. Uusimaa jakaantuu neljään seutukuntaan ja 26:een kuntaan, joista kolmetoista on kaupunkeja. Viisitoista kuntaa on kaksikielisiä.

Toimintaympäristökatsaus

Uudellamaalla sijaitsee 34 % maan työpaikoista ja 29 % väestöstä. Pääkaupunkiseutu ja keskinen Uusimaa kasvavat sekä luonnollisen väestönkasvun että muuttovoi-ton johdosta. Itä- ja Länsi Uudenmaan luonnollinen väestön kasvu on pysähtynyt. Uudenmaan kasvusta 90 prosenttia suuntautuu pk-seudulle. Koko Suomen kasvusta 80 prosenttia tuli vuonna 2015 pääkaupunkiseudulle. Uudenmaan väestön ikärakenne on suhteellisen nuorta.

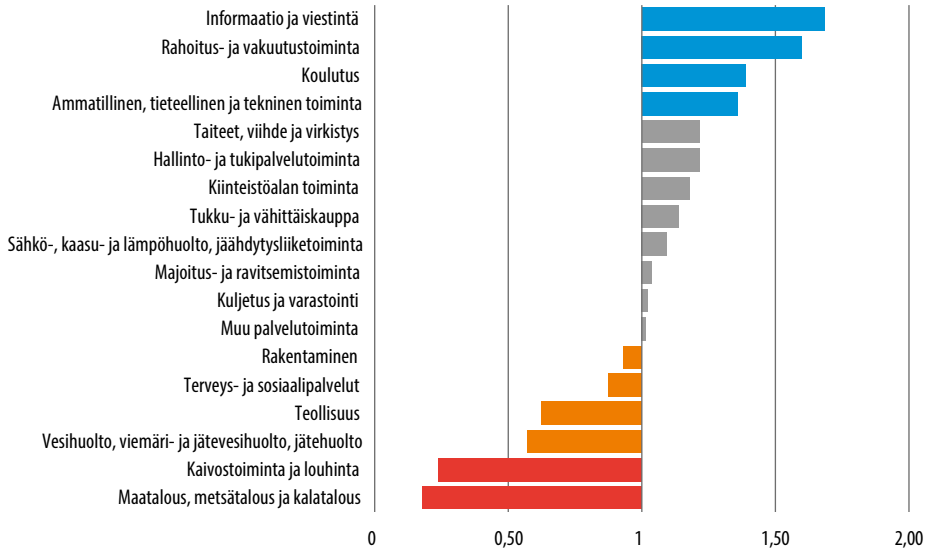
Maakunnan elinkeinorakenne on monipuolinen. Kansainväliset yritykset, elinkeinojen palveluvaltaisuus ja uudet startup-yritykset mahdollistavat kasvun. Vaikeudet teknologialan vientiyrityksissä ovat puolestaan hidastaneet maakunnan kasvua.

Työpaikoista 83 % on kaupan ja palveluiden alalla. Uudenmaan yritysten toimipaikoista noin 99 prosentilla on alle 50 työntekijää. Yritysten liikevaihdosta alle 20 % syntyy alle 10 henkilön yrityksissä ja hieman yli 30 % suurissa, yli 250 henkilön yrityksissä.

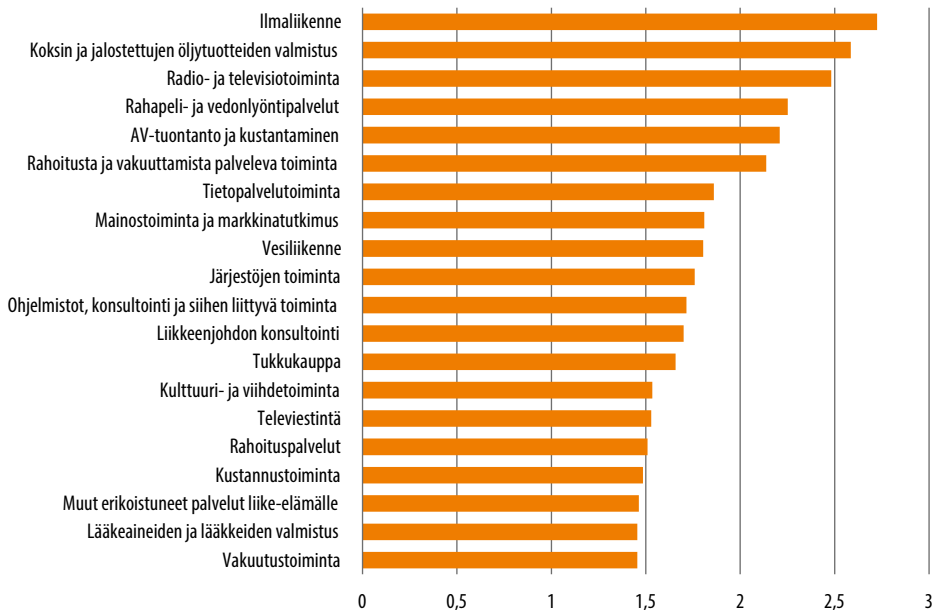
Alueen toimialaprofiili ja erikoistuminen

Uusimaa on osaamisintensiivisten palveluiden maakunta. Vaikka maakunta on toimialarakenteeltaan monipuolinen, tämä erottaa sen selkeimmin muusta Suomesta. Uudellamaalla informaatio ja viestintäalan, finanssialan ja koulutuksen sekä tieteellisen toiminnan työpaikkaosuus on selkeästi korkeampi kuin muualla Suomessa keskimäärin. Myös viihteen ja taiteen työpaikat ovat keskittyneet vahvasti Uudellemaalle.

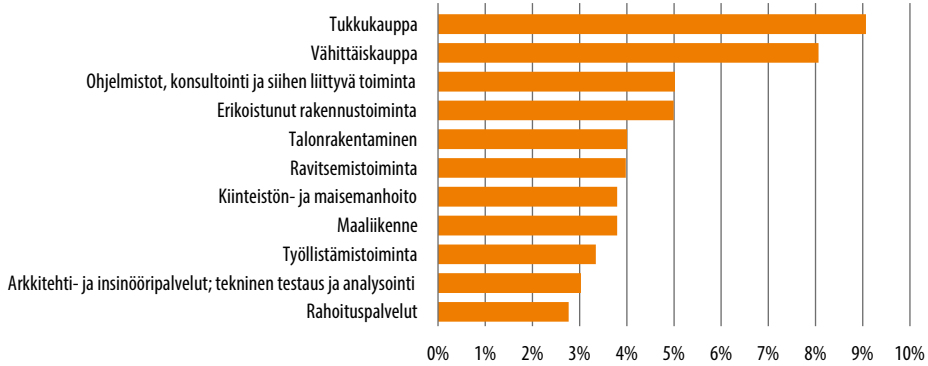
Kuva A: Sijaintiosamäärät ylimmällä TOL-tasolla

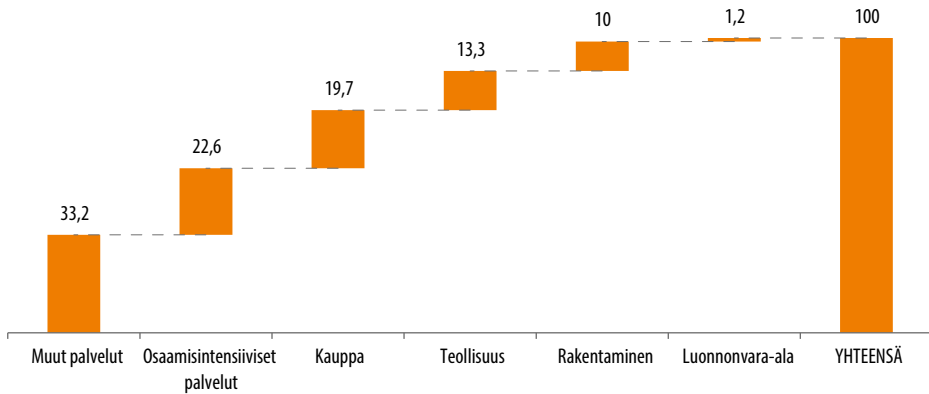
Kuva B: TOP 20 Sijaintiosamäärät 2. TOL-tasolla

Kuva C: Työpaikkaosuudet; >50% alueen työpaikoista

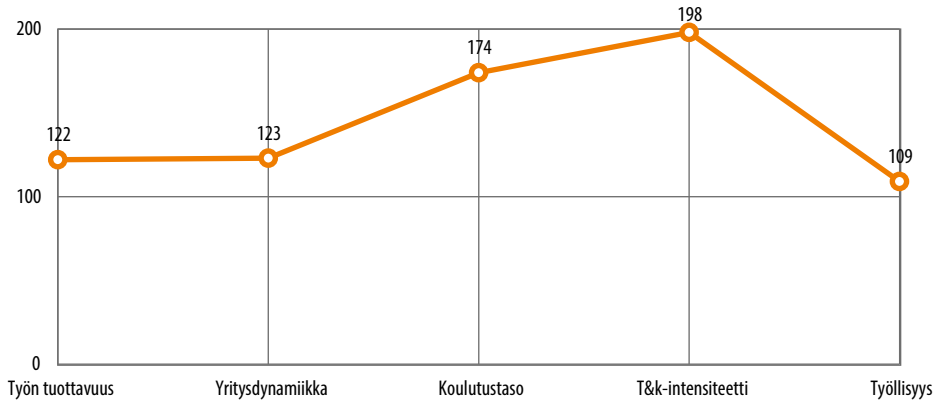
Kuva D: Toimialaprofiili

Kilpailukykyprofiili

Uusimaa on kokonaisuudessaan Suomen kilpailukykyisin maakunta, vaikka kilpailukykyimmareilta ainoastaan yritysdynamiikaltaan ja koulutustasoltaan maakunta yltää kärkisijalle. Uusimaa on kuitenkin kaikilla osa-alueilla selkeästi mediaanin yläpuolella.

Kuva E: Kilpailukykyprofiili

Ydinvahvuudet

Uudenmaan suhteelliset ydinvahvuudet tiivistyvät kolmeen teemaan: saavutettavuuteen, vetovoimaan ja osaavan työvoiman saatavuuteen. Uusimaa tarjoaa vetovoimaisimman markkina-alueen, jolla on paras kansainvälinen (ja kansallinen) saavutettavuus sekä paras osaavan työvoiman tarjonta.

- Saavutettavuus Suomen sisällä ja kansainvälisesti
- Vetovoima ja kysyntäpotentiaali
- Osaavan työvoiman saatavuus.

Saavutettavuudessa Suomen sisällä ja kansainvälisesti Uusimaa on ylivoimainen erityisesti lento-, mutta myös raide ja tieyhteyksiltään. Uudellamaalla sijaitsee myös matkustajaliikenteeltään vilkkein satama.

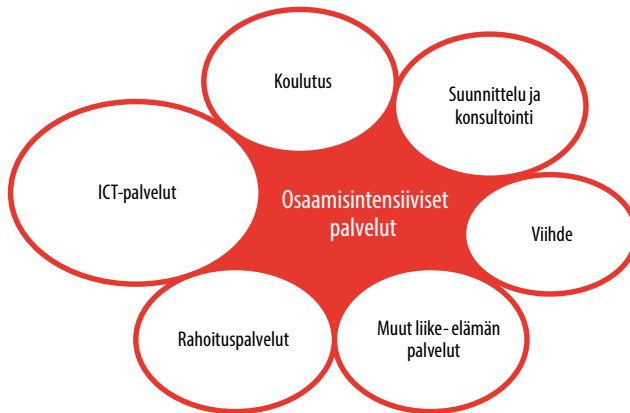
Vetovoimaltaan ja kysyntäpotentiaaliltaan Uusimaa on niin ikään Suomen vahvin maakunta. Lähes kolmasosa suomalaisista asuu Uudellamaalla ja maakunta kasvaa sekä luonnollisen väestönkasvun että muuttovoiton johdosta. Pääkaupunkiseutu on Suomen merkittävin markkina-alue.

Osaavan työvoiman saatavuuden näkökulmasta Uusimaa on Suomen houkuttelevin maakunta korkea osaamista ja ylipäätään työvoimaa tarvitseville yrityksille. Korkeakoulutettujen osuus työvoimasta on Uudellamaalla suomen suurin ja myös määrällisesti tarjontaa on eniten.

Alueellinen erikoistuminen

Uusimaa on korkean osaamisen ja palveluiden maakunta. Uudellamaalla sijaitsee suurin osa Suomen liiketoimintaa palvelevista yrityksistä sekä uusista korkean teknologisen osaamisen ja luovien alojen yrityksistä. Uusimaa on myös Suomen taiteen ja viihteen keskus. Nämä tekijät erottavat Uudenmaan selkeimmin toimialaprofiililtaan muista Suomen maakunnista, vaikka Uudellamaallakin on paljon sekä teollisuutta että alkutuotantoa.

Kuva F: Alueellinen erikoistuminen

Varsinais-Suomi

Varsinais-Suomen maakunnassa asuu noin 475 000 ihmistä ja se on väestömäärältään kolmanneksi suurin. Varsinais-Suomi muodostuu 27 kunnasta, joista 11 on kaupunkia. Maakunnassa on viisi seutukuntaa.

Toimintaympäristökatsaus

Maakunnan asukasluku on kasvanut tasaisesti viime vuosikymmeninä, keskimäärin noin 2000 uuden asukkaan vuosivauhdilla. Kaikilla viidellä seutukunnalla on aluerakenteen kannalta varsin luontevat keskuksensa. Kaikilla on myös omat erityispiirteensä.

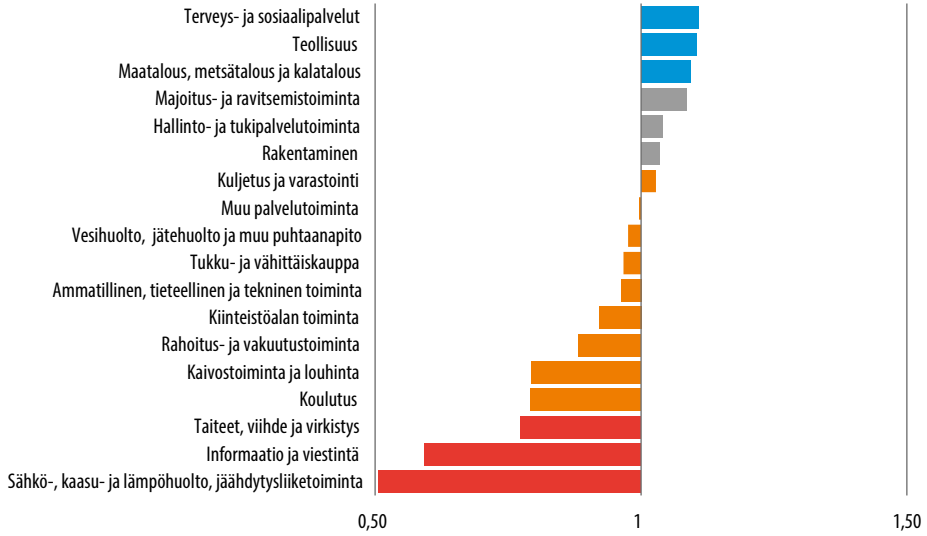
Varsinais-Suomen koulutustarjonta on laajaa ja monipuolista. Maakunnan alueella toimii kaksi yliopistoa, neljä ammattikorkeakoulua ja suuri määrä muita oppilaitoksia. Koulutustasolla mitattuna Varsinais-Suomi on maan parhaimpien maakuntien joukossa: 28 % koko väestössä ja 41 % 30–34-vuotiaista on suorittanut korkeakoulututkinnon.

Työpaikkojen määrä laski tasaisesti Varsinais-Suomesta vuodesta 2011 ja vuoden 2014 loppuun mennessä työpaikkoja oli hävinnyt lähes 10 000. Työpaikat vähenivät erityisesti teollisuudessa, mutta siirtymät toimialojen välillä ja aivan uusien työpaikkojen syntyminen ovat vaikuttaneet kokonaiskuvaan. Ennusteen mukaan työpaikkojen väheneminen näyttäisi kuitenkin pysähtyvän kuluvan vuoden aikana ja lähitulevaisuudessa maakuntaan on syntymässä tuhansia uusia työpaikkoja.

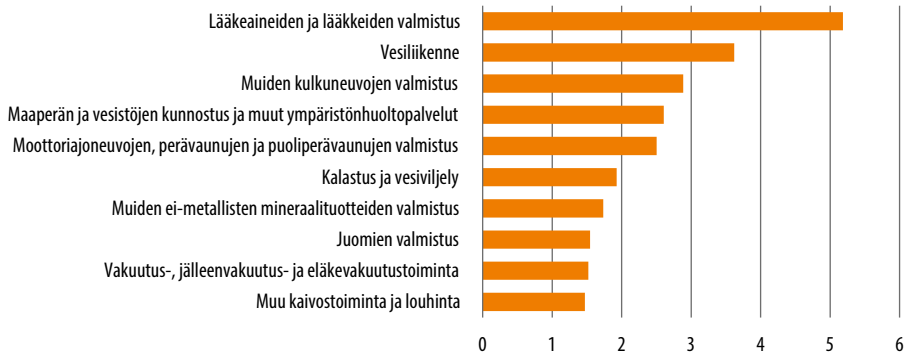
Alueen toimialaprofiili ja erikoistuminen

Varsinais-Suomi on toimialaprofiililtaan poikkeuksellisen monipuolinen. Maakunnan teollinen elinkeinorakenne on peräti kansallisesti monipuolisiin. Elinkeinorakenteessa näkyy Turun vahva satamaliiketoiminta sekä vesiliikenne liiketoimintana että esim. maaliikenteen asema vahvana työllistäjänä. Vahvin alueellinen erikoitumisala suhteessa muihin maakuntiin liittyy lääketieteeseen; lääketieteellisen tiedekunnan ympärille on onnistuttu rakentamaan tutkimusta ja liiketoimintaa.

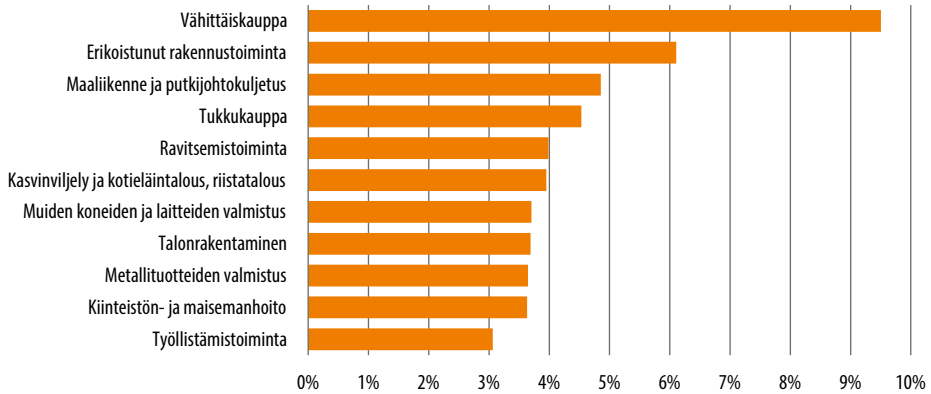
Kuva A: Sijaintiosamäärät ylimmällä TOL-tasolla

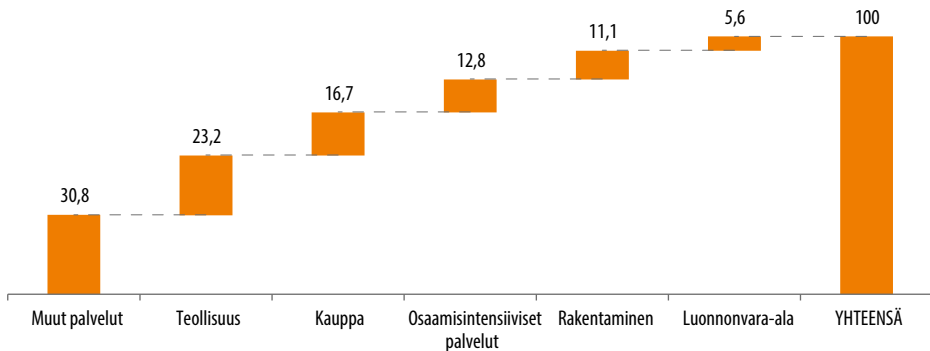
Kuva B: TOP 10 Sijaintiosamäärät 2. TOL-tasolla

Kuva C: Työpaikkaosuudet; >50% alueen työpaikoista

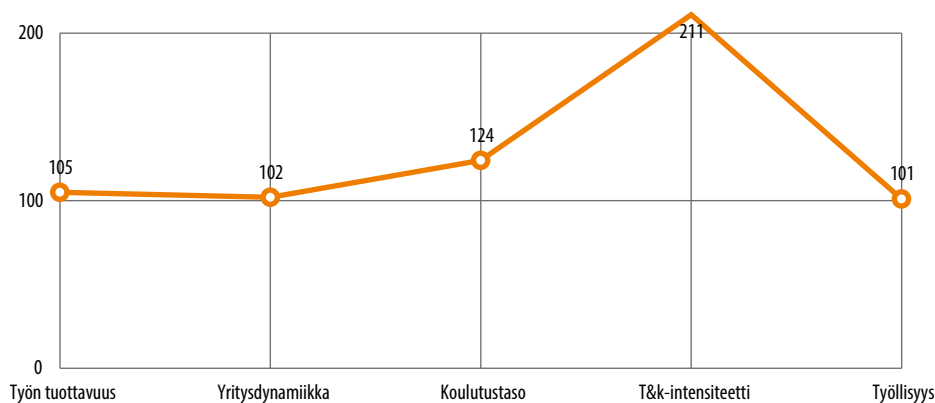
Kuva D: Toimialaprofiili

Kilpailukykyprofiili

Varsinais-Suomessa on paljon t&k-toimintaan panostavaa teollisuutta ja tätä tukee koulutustasoltaan selvästi mediaanimaakuntaa korkeammin koulutettu väestö sekä laaja oppilaitospohja. Varsinais-Suomi on kaikilla kilpailukykykymittareilla mediaanitason yläpuolella.

Kuva E: Kilpailukykyprofiili

Ydinvahvuudet

Varsinais-Suomella on useita vahvoja aloja elinkeinorakenteen ollessa poikkeuksellinen monipuolinen. Varsinais-Suomen ydinvahvuuksia taustoittaa osaltaan maakunnan merellinen sijainti. Satama-liiketoiminnalla ja meriteollisuudella on maakunnassa pitkät perinteet ja erityisesti jälkimmäisen tulevaisuudennäkymät ovat tällä hetkellä erittäin vahvat. Lisäksi alueella vahvaa ruokateollisuutta ja kemiapohjaista osaamista.

- Sijainti: meri- maantie- ja rautatieyhteydet
- Vahva koulutustarjonta ja väestön koulutustaso
- Vahvat kärkitoimialat: meriteollisuus, life-science ja ruokatuotantoketju.

Sijainti meren äärellä ja hyvien maantie- ja rautatieyhteyksien äärellä on mahdollistanut meriklusterin rakentumisen ja tukee esim. matkailun ja ruokatuotannon kehittymistä.

Vahva koulutustarjonta on kansallisesti kärkitasoa. Tämä on nostanut koulutustason merkittävästi kansallista tasoa korkeammaksi ja tukee myös vahvaa tutkimusosaamista.

Maakunnan kärkitoimialat ovat kansallisestikin huomattavan vahvoja. Meriteollisuus kytkeytyy laajaan meriklusteriin, joka on myös kansainvälisesti merkittävä. Life science -alalla tarkoitetaan lääke- ja diagnostiikka, tuotekehitystä ja teollisuutta. Lääketeollisuus on jo tällä hetkellä vahva työllistäjä, ja maakunnassa on yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan yhteistyöstä hyötyvää tutkimusta. Alaa kehitetään strategisesti esim. vuonna 2016 käynnistyneellä kiihdyttämöllä. Ruokatuotantoketju on perinteisesti maakunnan vahvuus.

Muita tunnistettuja vahvuusalueita

Monet Varsinais-Suomen tunnistetuista vahvuuksista voidaan koota ”älykäs maakunta” ylätaoiteen alle. Tämä käsittää edellä mainittujen ydinvahvuuksien – life science -alan ja meriteollisuuden – lisäksi elintarviketeollisuuden, kone- ja metalliteollisuuden ja elektroniikkateollisuuden.

Maakunnan eri toimijat nostivat maakunnan menestymistä vauhdittavaksi tekijäksi vahvan yhteistyön ja laajat verkostot. Myös maakuntastrategia on rakennettu yhteistyön systemaattisen kehittämisen näkökulmasta. Toisena toimintakulttuuriin liittyvänä tekijänä pidettiin vahvaa työntekemisen ja siihen sitoutumisen kulttuuria. Elinvoimaisuutta ja vetovoimaisuutta vahvistaa poikkeuksellisen laaja koulutustarjonta.

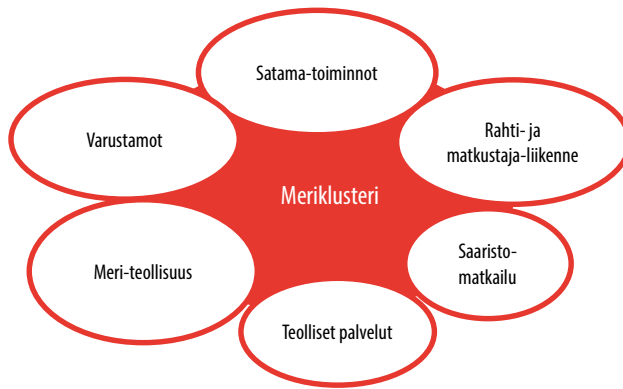
Alueellinen erikoistuminen

Varsinais-Suomen meriteollisuuteen nojaava erikoitumisala on kansallisesti täysin poikkeuksellinen ja kansainvälisesti merkittävä. Meriteollisuus kytkeytyy laajempaan meriklusteri-kokonaisuuteen. Meriteollisuus itsessään sisältää esim. alusten suunnittelun ja tuotannon; tämän osaaminen ja työllistävyys ovat maakunnassa vahvoja. Lisäksi meriklusteri-kokonaisuuteen kytkeytyvät satama-liiketoiminta ja meriliikenteen vahdittama lento- ja maaliikenne. Mereen liittyy myös kansallisesti poikkeuksellinen ja kiinnostava saaristoalue, tätä tosin ei ole vielä pystytty kääntä-

mään vahvaksi liiketoiminnaksi, vaikka suunnitelmia matkailun kehittämiseksi kyllä on.

Muut erikoistumisalat – ruokaketju ja life science -ala – toistuvat jonkin verran eri painotuksilla muissa maakunnissa.

Kuva F: Alueellinen erikoistuminen

Yhteenveto ja johtopäätökset

Vaikka maakuntien välillä on eroja, ovat monet vahvuudet yhteisiä useille maakunnille. Toisaalta vahvuudet eivät myöskään seuraa kovin hyvin maakuntarajoja ja ne kuvaavat ennen kaikkea niiden keskustaupunkeja. Tulevaisuuden maakunnat kehittyvätkin entistä voimakkaammin niiden keskustaupunkien vetäminä.

Maakuntien vahvuudet ja erityispiirteet

Suomen aluerakenteelle tyypillisiä ominaisuuksia ovat harva asutus, pitkät välimatkat ja syrjäinen sijainti suhteessa globaaleihin markkinoihin. Tästä huolimatta Suomi kuuluu maailman kilpailukykyisimpien kansantalouksien joukkoon. Talouden hyvää kilpailukykyä selittävät muun muassa vakaat yhteiskunnalliset olot, kehittyneet instituutiot, alueellisesti kattava infrastruktuuri ja väestön korkea koulutustaso.

Pienenä taloutena Suomen talous on erittäin riippuvainen viennistä. Metall- ja metsäteollisuudella on ollut keskeinen rooli Suomen talouden kehityksessä. Nämä toimialat muodostavat edelleen Suomen talouden kivijalan ja ne myös muodostavat pohjan uusien biotalous ja cleantech-alan yritysten kasvulle. Digitalisaation ja start-up-buumin keskellä metsäluonnonvaroilla ja metalleilla on edelleen keskeinen asema Suomen taloudellisessa menestyksessä.

Valtaosassa maakuntia ydinvahvuudet ja alueellinen erikoistuminen nojaavat alueen metsäluonnonvaroilta, metalleilta ja näiden ympärille kehittyneeseen teollisuuteen. Näiden jälkeen tulevat teknologia ja korkean osaamisen palvelut, jotka ovat selkeästi keskittyneet alueille, joilla väestönkasvu on voimakkainta ja erityisesti maakuntien keskuksiin. Teknologia ja korkean osaamisen palvelut myös muokkaavat ja uudistavat perinteisiä metsäluonnonvaroilta ja metalleilta perustuvia toimialoja.

Kuva: Alueellinen erikoituminen

Maakuntien ydinvahvuudet kuvaavat tyypillisesti niiden keskuskaupungin vahvuuksia. Maakuntien sisällä tapahtuu samaa keskittymiskehitystä kuin koko Suomessa ja erot keskuksien ja niiden ulkopuolisten alueiden välillä kasvavat.

Seutukuntien väliset erot voivat olla erittäin suuria eikä maakuntien vahvuudet kuvaa kaikkien niiden seutukuntien vahvuuksia. Toisaalta on huomattava, että maakunnat eivät edusta mitään sellaista toiminnallista alueellista kokonaisuutta, jota pystyttäisiin identifioimaan muuten kuin niiden hallinnollisten rajojen perusteella.

Nykyiset maakunnat ovat ennen kaikkea hallinnollinen yksikkö, eikä niitä sellaisena kokonaisuutena kuvaa mitkään tietyt vahvuudet tai erikoistumisalat. Sen enempää yritysten liiketoiminnan kehitys kuin työssäkäyntialueet eivät tunnista maakuntien rajoja ja monet maakunnat elävät keskeisesti naapurimaakuntansa vahvuuksista.

Vertailtaessa maakuntien kilpailukykyä, yleiskuva on selkeä. Kilpailukykyisimmät maakunnat ovat ne joissa sijaitsevat Suomen suurimmat kaupungit – kilpailukyky vieläpä seuraa varsin hyvin keskuskaupunkien kokoa. Selkein poikkeus joukossa on Pohjanmaa, jonka kilpailukyky on omaa luokkaansa suhteessa keskuskaupungin kokoon (Vaasa on 15. suurin kaupunki).

Maakunta	Työn tuottavuus	Yritysdynamiikka	Koulutustaso	T&k-intensiteetti	Työllisyys
Uusimaa	122	123	174	198	109
Pirkanmaa	100	111	136	347	100
Varsinais-Suomi	105	102	124	211	101
Pohjanmaa	103	95	121	284	112
Pohjois-Pohjanmaa	99	109	125	434	99
Etelä-Karjala	124	101	100	164	97
Pohjois-Savo	100	102	105	102	100
Keski-Suomi	95	101	120	133	97
Satakunta	131	91	93	98	102
Päijät-Häme	98	99	99	109	104
Kanta-Häme	98	102	100	71	103
Keski-Pohjanmaa	107	86	97	51	110
Lappi	127	89	95	37	98
Pohjois-Karjala	99	92	101	60	91
Kymenlaakso	112	101	88	46	93
Etelä-Pohjanmaa	97	81	88	67	105
Etelä-Savo	89	85	90	59	97
Kainuu	55	89	88	90	94

Maakuntien ja aluerakenteen tulevaisuus?

Miltä maakuntien ja Suomen aluerakenteen tulevaisuus näyttää? Globaalissa kilpailussa monien elinkeinojen toimintaedellytykset muuttuvat nopeasti alueiden tuottavuus- ja kustannuserojen myötä. Digitalisaatio on tämän hetken merkittävin aluerakennetta tulevaisuudessa muokkaava trendi. Digitalisaation lisäksi maakuntien kehitystä ohjaa ainakin neljä muuta keskeistä driveria. Tulevaisuuden aluerakenteen voidaan katsoa olennaisilta osin muotoutuvan seuraavien viiden driverin ohjauksena:

1. Digitalisaatio
2. Kaupungistuminen
3. Palvelullistuminen
4. Maahanmuutto
5. Ikääntyminen

Näitä aluerakenteeseen vaikuttavia trendejä analysoimalla voidaan arvioida minkälaiseksi alueiden vahvuudet tulevaisuudessa kehittyvät ja minkälainen tulevaisuuden aluerakenteemme on.

Digitalisaatio

Digitalisaatio mahdollistaa tuotantoprosessien maailmanlaajuisen uudelleenjärjestelyn ja tuotannon eri toiminnot (tuotekehitys, tuotteiden valmistus, kokoonpano) voivat sijaita maantieteellisesti entistä etäämmällä toisistaan. Tässä kehityksessä erityisesti työvaltaiset tuotannon vaiheet ovat siirtyneet matalan kustannustason maihin.

Digitalisaation ja robotiikan kehitys voi kuitenkin tulevaisuudessa muuttaa tämän kehityksen suuntaa. Valmistuksen automatisoituminen vähentää työvoimakustannusten merkitystä ja mahdollistaa tuotannon siirtymisen matalien työvoimakustannusten maista takaisin korkean osaamistason maihin.

Globaalissa kilpailussa korkea osaaminen nousee entistä keskeisemmäksi kilpailukykytekijäksi. Yritykset edellyttävät sijaintialueeltaan riittävää tarjontaa osaavasta työvoimasta. Vaikka digitalisaatio luo mahdollisuuksia tuotannon ja toimintojen hajuttamiseen, harvaan asutussa ja pienen väestöpohjan maassa digitalisoituminen

ja robotisoituminen tulevat edelleen vauhdittamaan kaupungistumista ja toimintojen maantieteellistä keskittymistä kaupunkiseuduille.

Kaupungistuminen

Kaupungistuminen on globaalisti tärkein alueiden rakennetta muovaava kehitysuunta. Suomessa kaupungistumiskehitys on ollut esimerkiksi Ruotsia ja Tanskaa hitaampi. Suomessa kaupungeissa ja niiden kehysalueella asuvien osuus väestöstä on 70 prosenttia.

Kaupungistuminen on viimevuosikymmeninä muuttunut yhä selvemmin suurimpien kaupunkien kasvuksi. Pienemmät keskukset ovat muuttuneet vähenevän väestön alueeksi ja keskisuuret keskukset ovat parhaimmillaan säilyttäneet asemansa.

Elinkeinorakenteen muutos heijastuu myös kaupungistumiskehitykseen. Korkeakoulutusta ja korkean osaamisen asiantuntijatyötä tarjoavat alueet kasvavat, ja kasvun myötä syntyy uusia työpaikkoja palvelualueille.

Maan sisäinen muuttoliike on jo pitkään suuntautunut suurimpiin kaupunkeihin ja kaupunkiseuduille. Nuorten ja nuoret aikuiset ovat suurin muuttajien ryhmä. Huomattava osa työelämään siirtyvistä nuorista aikuisista muuttaa suurimpiin kaupunkeihin. Tilastokeskuksen trendiennusteen mukaan vuonna 2050 noin puolet suomalaisista asuu neljässä suurimmassa seutukunnassa. Muiden kaupunkiseutujen kasvu rakentuu yhä enemmän luonnollisen väestönkasvun ja maahanmuuton varaan.

Työpaikat ovat keskittyneet ihmisiä nopeammin kaupunkeihin ja suurimpiin keskuksiin. Tämä on pahentanut työmarkkinoiden alueellista kohtaanto-ongelmaa. Noin 80 prosenttia uusista avoimeksi tulevista työpaikoista on vajaassa 40:ssä kunnassa. Jäljelle jäävässä vajaassa 280:ssä kunnassa eli noin 90 %:ssa Suomen kunnista on siten vain noin 20 %:a uusista työpaikoista.

Keskisuurten kaupunkiseutujen kehitys riippuu tulevaisuudessa erityisesti korkeakoulujen ja sijoittumisesta sekä elinvoimaisen yritystoiminnan kehittymisestä. Osaa-mispainotteisen digitaalisen talouden vahvistuessa korkeakoulujen sijoittumisen merkitys tulee entistä keskeisemmäksi. Monipuolinen koulutustarjonta houkuttelee

nuoria aikuisia korkeakoulujen sijaintipaikkakunnille, ja näillä paikkakunnilla on parhaat edellytykset kehittää myös muuta koulutustarjontaa.

Jossakin vaiheessa seuraavina vuosikymmeninä kaupunkien väestönkasvu ja maaseutuasutuksen väheneminen tasaantuvat. Biotalous synnyttää uudenlaista liiketoimintaa ja luo uudenlaisia työpaikkoja samalla kun digitalisaatio mahdollistaa myös paikasta riippumattoman työnteon.

Palvelullistuminen

Palvelualan työpaikkojen määrän kasvu ja vastaavasti tuotannollisten työpaikkojen väheneminen on ollut Suomen elinkeinorakennetta kuvaava pitkän aikavälin trendi. Valtion taloudellisen tutkimuslaitoksen arvion mukaan palvelutoimialoilla tuotetaan vuonna 2030 yli kolme neljännestä vuotuisesta arvon lisäyksestä ja niillä työskentelee yli 70 prosenttia työssäkävivistä suomalaisista.

Trendin taustalla on monia eri syitä.

Digitalisaatio luo uudentyyppisiä palveluita, ja tuotteiden ja palveluiden erottaminen käy yhä hankalammaksi. Yhä useammin yritysten tarjoamat ratkaisut ovat tuote-palvelu -hybridejä, jossa palvelu liittyy saumattomasti osaksi yrityksen tuotetta. Palveluviennissä on ollut pitkälti kysymys teolliseen tuotantoon liittyvien palveluiden viennistä, eikä palvelua ei olisi ilman sen pohjalla olevaa teollista tuotantoa.

Väestön ikääntyminen lisää sosiaali ja terveyspalvelujen kysyntää ja lisääntynyt vapaa-aika sekä kasvanut varallisuus lisäävät matkailun ja vapaa-ajan palveluiden käyttöä.

Palvelullistuminen näkyy aluerakenteessa monella tavalla. Teollisuustuotanto on supistunut viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden aikana monilla sektoreilla, ja tämän seurauksena useat perinteiset teollisuuspaikkakunnat ovat menettäneet työpaikkoja. Palvelusektorin työpaikat taas ovat syntyneet ennen kaikkea kaupunkeihin. Palvelusektorin kasvu on itsessään osin seurausta kaupungistumisesta, mutta samalla se myös vauhdittaa keskittymiskehitystä. Digitaalisen palvelutalouden tulee kuitenkin parantamaan palveluiden saatavuutta myös maaseutualueilla.

Maahanmuutto

Maahanmuuttajien määrä on kasvanut nopeasti 2000-luvulla ja maahanmuutolla on yhä suurempi vaikutus väestörakenteeseen. Maahanmuutto on tuonut uusia asukkaita ja työntekijöitä myös väestötappiota kärsiville alueille. Monilla alueilla muuttovoitto on syntynyt maahanmuuton seurauksena.

Maahanmuutosta valtaosa suuntautuu kaupunkiseuduille, ja erityisesti koulutetut maahanmuuttajat muuttavat suurimpiin keskuksiin. Näin ollen maahanmuuttokin vahvistaa keskittymis- ja kaupungistumiskehitystä.

Väestön ikääntyminen

Väestön ikääntyminen vaikuttaa Suomen aluerakenteeseen tulevana vuosikymmeninä merkittävällä tavalla. Lasten, nuorten ja työikäisten määrä kasvaa vain suurimmilla kaupunkiseuduilla ja niiden välittömässä läheisyydessä. Eläkeikäisten määrä taas kasvaa kaikilla seuduilla. Yli 65-vuotiaiden määrän arvioidaan nousevan nykyisestä noin miljoonasta lähes 1,6 miljoonaan vuonna 2040.

Kun huoltosuhde heikkenee lähes kaikkialla, ja julkisten palvelujen rahoitus vaikeutuu, tarkoittaa se, että palveluverkko on tulevaisuudessa väistämättä hyvin eri näköinen kuin se on tänään. Palveluverkon muutokset puolestaan edelleen ohjaavat väestön keskittymistä.

Kohti elinvoimaisempaa Suomea

Edellisestä tarkastelusta voidaan yhteenvetona todeta, että kaupungit tulevat määrittelemään tulevaisuuden alueelliset vahvuudet, ja alueiden kehitys tapahtuu entistä selvemmin suurten kaupunkien vetämänä ja maakunnallinen taso on tälle alisteinen: maakuntien vahvuudet tulevat olemaan entistä selkeämmin niiden keskikaupunkien vahvuuksia. Suomen ja alueiden kehitys riippuu siten ensisijaisesti kaupunkien ja suurien kaupunkiseutujen kehityksestä.

Toinen keskeinen huomio liittyy maakuntien tulevaan entistä merkittävämpään ja autonomiseen asemaan (olettaen että maakuntaudistus etenee suunnitellusti). Vaikka keskikaupungit profiloivat voimakkaasti maakuntia, ovat elinkeinorakenteen peruspilarit samanlaisia useimmissa maakunnissa ja lähimaakunnat elävät

usein samoista vahvuuksista, ja myös toisistaan. Liiketoiminta ei tunnista maakuntarajoja.

Tämä tarkoittaa kahta asiaa. Ensinnäkin myös tulevaisuudessa on tärkeää nähdä maakuntarajojen yli. Suomessa maakunnat eivät kilpaile keskenään vaan ne elävät toinen toisistaan. Toiseksi maakunta ei muodosta minkäänlaista liiketoiminnan näkökulmasta relevanttia yksikköä. Yhteistyöverkostot syntyvät toimialoittain ja liiketoimintaekosysteemeittäin. Suomen ja alueiden menestyksen kannalta on oleellista, että nämä voivat syntyä ja kehittyä kitkattomasti maakuntien ja muiden hallinnollisten yksiköiden yli.

Maakuntavetoisessa aluehallinnossa maakuntien välinen yhteistyö nousee entistä tärkeämmäksi. Keskeiset yhteistyökumppanit voivat löytyä naapurimaakunnasta tai toiselta puolelta Suomea. Esimerkiksi rannikolta itärajalle kulkevat kuljetuskäytävät kulkevat useiden maakuntien läpi ja näiden toimivuus on myös tulevaisuudessa keskeistä monille aloille ja niiden kehitysmahdollisuuksille.

Maakuntien välisessä yhteistyössä maakunnat eivät voi määritellä keskeisimpiä yhteistyökumppaneitaan vaan ne vaihtelevat toimialasta ja teemasta toiseen. Käytännössä jokaiselle maakunnalle jokainen toinen maakunta on keskeinen yhteistyökumppani jossakin teemassa. Kuten edellä todettiin, yhteistyöverkostot eivät kuitenkaan muodostu maakuntalähtöisesti vaan toimialoittain ja liiketoimintaekosysteemeittäin. Maakuntien näkökulmasta oleellista on etteivät ne muodosta esteitä tälle kehitykselle.

Alueiden vahvuuksien analyysi

Alueiden vahvuuksien analyysi -raportissa tarkastellaan 18 maakunnan ydinvahvuuksia yritys- ja elinkeinoelämän näkökulmasta. Työn tavoitteena on ollut kirkastaa maakuntien keskeiset ydinvahvuudet ja suhteelliset kilpailuedut.

Analyysissä on hyödynnetty maakunnissa tehtyä strategia- ja ohjelmatyötä ja analyysien pohjana on hyödynnetty tilastollisia tarkasteluja alueiden erikoistumisesta, toimialarakenteen monipuolisuudesta, yrityskannasta, viennistä sekä toimialarakenteesta. Analyysin keskeisenä osana ovat olleet kaikissa 18 maakunnassa toteutetut analyysityöpajat, minkä lisäksi alueellista näkökulmaa on vahvistettu maakuntiin suunnatulla täydentävällä kyselyllä. Raportin lisäksi on tuotettu interaktiivinen karttasovellus, josta pääsee tarkastelemaan ja vertailemaan maakuntaakohtaisia analyysejä osoitteessa <http://owalgroup.com/maakunnat/>.

Vahvuuksien analysointi linkittyy maakunnalliseen kehittämistyöhön ja sen toivotaan toimivan tukena maakuntien strategisessa valmistelussa, kuten maakuntaohjelman ja sen toimeenpanosuunnitelman päivittämisessä, ja seuraavaan EU-ohjelmakauteen (2021-) valmistautumisessa.

Verkkojulkaisu
ISSN 1797-3562
ISBN 978-952-327-224-8

Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi
Julkaisumyynti: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi

